

BIDRAG
TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

M) HELSO- OCH SJUKVÅRDEN. II.

ÖFVERSTYRELSENS FÖR HOSPITALEN

UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅR

1898.

STOCKHOLM.
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.
1900.

INLEDNING

TILL

**Bidrag till Sveriges officiella statistik. K, Hälso- och sjukvården. 2,
Överstyrelsens över hospitalen underdåniga berättelse för år ... – Stockholm
: P.A. Norstedt & Söner, 1862-1910.**

Täckningsår: 1861-1910.

**Överstyrelsens över hospitalen underdåniga berättelse för år ... ersattes
1903 av Medicinalstyrelsens underdåniga berättelse angående
sinnessjukvården i riket året 1901**

Överstyrelsen över hospitalen ersattes 1902 av Medicinalstyrelsen.

Föregångare:

Sundhets-collegii underdåniga berättelse om medicinalverket i riket. – Stockholm : P.A. Norstedt & söner, 1853-1862.

Täckningsår: Årg. 1(1851)-10(1860)

Efterföljare:

Sinnessjukvården i riket / av Kungl. Medicinalstyrelsen. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1913-1941. - (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1939.

BIDRAG
TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

M) HELSO- OCH SJUKVÅRDEN. II.

ÖFVERSTYRELSENS FÖR HOSPITALEN

UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅR

1898.

STOCKHOLM.
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.
1900.

Innehållsförteckning.

I.

Underdånig berättelse (sidd. 1—8).

1. Sjukvård.....	sid.	2.
2. Självvård och undervisning.....	»	4.
3. De sjukas sysselsättningar och förströelser.....	»	5.
4. Byggnader, jordområden m. m.	»	5.
5. Beklädnad, sängutredning och inventarier.....	»	6.
6. Uppvärmning och lyshållning.....	»	6.
7. Mathållning och utspisning.....	»	6.
8. Inkomster och utgifter för hospitals underhåll år 1897.....	»	6.
9. Utrymme.....	»	6.
10. Sinnessjuka och idioter.....	»	7.
11. Skyddsföreningen för sinnessjuka.....	»	7.

II.

Bilagor.

A. Tabellbilagor.

Tab. 1. Vårdade sinnessjuka.....	sid.	8.
» 2. Sjukdomsformer.....	»	9.
» 3. Intagna.....	sidd.	8 o. 9.
» 4. Intagnas ålder vid sjukdomens början, jemte deras civilstånd.....	sid.	10.
» 5. Sinnes- och nervsjukdom inom de intagnas släkt.....	»	10.
» 6. Antagliga sjukdomsorsaker.....	»	11.
» 7. Stånd och yrke.....	»	11.
» 8. Hemort.....	»	12.
» 9. Tillfrisknade.....	sidd.	12 o. 13.
» 10. Tillfriskningsprocenten under de senaste 10 åren.....	sid.	13.
» 11. Afidna.....	»	14 o. 15.
» 12. Tillfälliga sjukdomar.....	sid.	14.
» 13. Sjukdomens bestånd hos de den 31 December 1897 närvarande.....	»	15.
» 14. De sjukas fördelning med hänsyn till afgift, samt uppgift om kriminalpatienter.....	»	15.
» 15. Antal sjukplatser och underhållsdagar; medeltal sjuka för dag; kostnad för utspisning och läkemedel samt totalkostnad för sjukvården.....	»	16.
» 16. Tjenstemän och betjening.....	»	16.
» 17. Inkomster för hospitals underhåll.....	»	17.
» 18. Utgifter för hospitals underhåll.....	sidd.	18 o. 19.
» 19. Sammandrag af 1898 års redovisning öfver till hospitalsväsendet anslagne medel.....	sidd.	18 o. 19.
» 20. Sammandrag af läkarnes uppgifter om sinnessjuka och idioter i riket.....	sidd.	20 o. 21.
Bil. B. Rättsmedicinska utlåtanden angående sinnesbeskaffenhet.....	sidd.	22—46.
Enskilda anstalter för sinnessjuka.....	sid.	47.

Table des matières.

I.

Rapport au Roi (pages 1—8).

1. Service médical.....	page	2.
2. Service religieux et enseignement.....	»	4.
3. Occupations et amusements.....	»	5.
4. Bâtimens etc.....	»	5.
5. Vêtemens, garnitures de lit, meubles.....	»	6.
6. Chauffage et éclairage.....	»	6.
7. Régime alimentaire.....	»	6.
8. Recettes et dépenses.....	»	6.
9. Nombre des places.....	»	6.
10. Aliénés et idiots du royaume.....	»	7.
11. Notices sur l'Association pour l'assistance des aliénés en dehors des institutions publiques.....	»	7.

II.

Annexes.

A. Tableaux annexés.

Tab. 1. Mouvements des aliénés dans les établissemens.....	page	8.
» 2. Formes morbides.....	»	9.
» 3. Admissions de l'année.....	pages	8 et 9.
» 4. L'âge au commencement de la maladie et l'état civil des aliénés.....	page	10.
» 5. Maladies mentales et nerveuses parmi les parents des aliénés.....	»	10.
» 6. Causes probables de la maladie.....	»	11.
» 7. Les aliénés par profession.....	»	11.
» 8. Les aliénés par domicile.....	»	12.
» 9. Guéris (par âge, par séjour à l'hôpital et par durée).....	pages	12 et 13.
» 10. Relation pour cent des résultats du traitement pendant les derniers dix ans.....	page	13.
» 11. Décès (par âge, par séjour à l'hôpital, par durée et par nature de la maladie).....	p.	14 et 15.
» 12. Maladies intercurrentes.....	page	14.
» 13. Notice sur la durée de la maladie chez les aliénés, traités dans les établissemens le 31 Dec. 1897.....	»	15.
» 14. Classification des aliénés par rapport aux catégories de payement, et notice sur les aliénés criminels.....	»	15.
» 15. Nombre des places et des journées d'entretien; moyenne des malades par jour; frais d'alimentation, de médicaments, et frais totaux des établissemens.....	»	16.
» 16. Nombre des médecins, des surveillans et des gardes malades.....	»	16.
» 17. Recettes pour les hôpitaux.....	page	17.
» 18. Dépenses pour les hôpitaux.....	pages	18 et 19.
» 19. État financier.....	»	18 et 19.
» 20. Résumé des rapports des médecins sur les aliénés et les idiots du royaume.....	p.	20 et 21.
Annexe B. Rapports médico-légaux sur la situation mentale p. 22—46.		
Établissements privés pour des aliénés.....	page	47.

TILL KONUNGEN.

Den underdåniga berättelse rörande förvaltningen och verksamheten inom rikets hospitalsväsende under år 1898, hvilken det åligger Medicinalstyrelsen i egenskap af öfverstyrelse för hospitalen att afgifva, får Medicinalstyrelsen härmed till Eders Kongl. Maj:t öfverlemnna. Den omfattar redogörelse för *sjukvård* och dermed i sammanhang stående förhållanden, utdrag ur de af öfverläkare och predikanter afgifna berättelser angående *själavård* och *undervisning*, de sjukas *sysselsättningar* och *förströelser*, uppgifter rörande anstalternas *byggnader* och *jordområden*, *utredning* i kläder och inventarier, *uppvärmning* och *lyshållning*, *mathållning* och *utspisning*, *inkomster* och *utgifter* samt *utrymme* vid de särskilda anstalterna. Dessutom innehåller be-

Berättelse om hospitalen.

rättelsen uppgift om antalet i riket befintliga *sinnessjuka* och *idioter*, samt en kort redogörelse för *skyddsföreningens för sinnessjuka* verksamhet under redovisningsåret. Vidare meddelas såsom bilagor tabellariska öfversigter angående sjukvård och dermed sammanhängande förhållanden, rörande inkomster och utgifter för hospitals underhåll, sammandrag af 1898 års redovisning öfver till hospitalsväsendet anslagna medel, sammandrag af läkarnes uppgifter om sinnessjuka och idioter samt rättsmedicinska utlåtanden rörande sinnesbeskaffenhet, afgifna af öfverläkare vid hospital. Såsom bihang afgifves en kort redogörelse för de enskilda anstalternas verksamhet.

1. Sjukvård.¹

Å Upsala hospital har anordnats en öfvervakningsafdelning å mansafdelningen öfre 14. Denna afdelning är afsedd förträdesvis för oroliga och osnygga patienter samt omfattar följande lokaler: 1 större rum för 9 sängar jemte vidliggande annex för 4 sängar, och 9 enkelrum; matsal, diskkök, förråd, skölj- och torkrum; korridor, afsedd till dagrum för dem, som under dagen äro klädda och hvilkas antal plägat uppgå till 6 å 8, hvaremot antalet af dem, som äfven om dagen intagit sängen, vanligen utgjort 16. Då å mansafdelningen år 1896 äfven inrättats en öfvervakningsafdelning för stillsamma och snygga akut sinnessjuka, har sänglägesbehandlingen å detta hospitals mansafdelning kommit till användning i ganska stor utsträckning, hvarjemte genom den permanenta bevakningen å dessa afdelningar isolering kunnat i högst väsentlig mån undvikas. Enär de båda öfvervakningsafdelningarna gränsa intill hvarandra, så hafva förflyttningar från den ena till den andra afdelningen beqvämt kunnat ega rum. Vården å öfvervakningsafdelningen för lugna och snygga har anförtratts åt en skolad öfversköterska och tre vanliga sköterskor. Denna anordning har visat sig gynsam, i det att afdelningen fått prägeln af större hemtrefnad på samma gång som den verkliga sjukvården blifvit mera tillgodosedd.

Å *Nyköpings hospital* hafva två öfvervakningssalar öppnats uti norra paviljongen, den ena för män, den andra för kvinnor. Tjänstgöringen å dessa salar har varit bestridd å den manliga turvis af samtliga sjukskötare, å den qvinliga af en särskild nattvakt.

Omsättning af sjuka.

Qvarliggande från år 1897. Vid redovisningsårets början funnos å statens samtliga anstalter qvarliggande 4,241. Af dessa voro 2,223 män och 2,018 kvinnor, motsvarande de förra 52.5 % och de senare 47.5 af samtliga qvarliggande. Vid början af år 1897 voro 4,140 qvarliggande.

Intagna under år 1898. Antalet intagna har varit 711, nämligen 347 män och 364 kvinnor, motsvarande de förra 48.3 % och de senare 51.2 % af alla intagna. Under år 1897 intogos å statens samtliga anstalter 800, således 89 mer än under år 1898. De under år 1898 intagna utgjorde 14.4 % af de under samma år vårdade.

Antalet vårdade under år 1898 har utgjort 4,952, nämligen 2,570 män och 2,382 kvinnor, motsvarande de förra 51.9 % och de senare 48.1 % af samtliga vårdade. Under år 1897 vårdades å samma anstalter 5,020, således 68 mer än under redovisningsåret.

Afförda under år 1898 blefvo 686, nämligen 335 män och 351 kvinnor, motsvarande de förra 48.8 % och de senare 51.2 % af samtliga afförda. År 1897 affördes å statens anstalter 779, således 93 mer än under redovisningsåret. Jemförelsen mellan intagna och afförda visar att 25 flera blifvit intagna än afförda.

Intagna sjuka.

Beträffande olika sjukdomsformer hos de under året intagna utvisar tab. 2 följande:

¹ Referent: Medicinalrådet Bolling.

Tungsinne förekom hos 213, hvaraf 81 män och 132 kvinnor, resp. 38 % och 62 %. De för tungsinne intagna manliga patienterna utgjorde 23.3 % af alla intagna män, de för tungsinne intagna kvinnorna utgjorde 36.3 % af alla under året intagna kvinnor.

Ursinne förekom hos 185, deraf 88 män och 97 kvinnor, motsvarande resp. 47.6 % och 52.4 %. De för ursinne intagna manliga patienterna utgjorde 25.4 % af alla intagna män, de för ursinne intagna qvinliga patienterna utgjorde 26.6 % af alla intagna kvinnor.

Förryckthet förekom hos 130, deraf 68 män och 62 kvinnor, motsvarande resp. 52.3 % och 47.7 %. Af alla intagna män utgjorde de för förryckthet intagna 19.8 %, af alla intagna kvinnor utgjorde de för förryckthet intagna 17.0 %.

Svagsinhet förekom hos 108, deraf 61 män och 47 kvinnor, motsvarande resp. 56.5 % och 43.5 %. Af alla intagna män voro 17.6 % intagna för svagsinhet, af alla intagna kvinnor voro 12.9 % intagna för svagsinhet.

Sinnessjukdom med förlamning förekom hos 38, deraf 32 män och 6 kvinnor, motsvarande resp. 84.2 % och 15.8 %. Af alla intagna män utgjorde de för dementia paralytica intagna 9.2 %, af alla intagna kvinnor de för denna sjukdom intagna 1.6 %.

Sinnessjukdom med fallandesot förekom hos 10, deraf 6 män och 4 kvinnor, motsvarande resp. 60 % och 40 %. Af alla intagna män utgjorde de för sinnessjukdom med fallandesot intagna 1.7 % och af alla intagna kvinnor utgjorde de för samma sjukdom intagna 1.1 %.

För *fänighet* blefvo 27 intagna, deraf 11 män och 16 kvinnor, motsvarande resp. 40.7 % och 59.3 %. Procentantalet af de för denna sjukdom intagna män och kvinnor i förhållande till hela antalet intagna af hvardera könet var resp. 3.2 % och 4.4 %.

Af alla intagna ledo 30.0 % af tungsinne

» » » » 26.0 % » ursinne

» » » » 18.3 % » förryckthet

» » » » 15.2 % » svagsinhet

» » » » 5.3 % » sinnessjukdom med förlamning

» » » » 1.4 % » sinnessjukdom med fallandesot

» » » » 3.8 % » fänighet.

Äfven under detta år har det visat sig, att tungsinne och ursinne oftare visat sig bland de intagna kvinnorna än bland männen och förryckthet samt sinnessjukdom med förlamning oftare hos männen än hos kvinnorna.

Af de intagna 711 patienterna ledo 636, motsvarande 89.5 %, af enkel sinnessjukdom och 75, motsvarande 10.5 %, af sinnessjukdom med förlamning, sinnessjukdom med fallandesot eller af fänighet.

Beträffande *åldern hos de intagna* har det visat sig (tab. 3) att förhållandet dermed är följande:

Under 15 år.	15—20.	20—25.	25—30.	30—35.	35—40.	40—45.	45—50.	50—60.	60—70.	Öfver 70 år.
0.7 %	6.2 %	13.2 %	12.7 %	14.1 %	12.0 %	13.6 %	8.0 %	12.8 %	4.9 %	1.8 %

Sjukdomens *bestånd före intagningen* har kunnat bestämmas för 702 bland de 711 intagna, således för 98·7 %. De olika beståndstiderna för dessa 702 patienter hafva varit följande:

Under 3 månader.	3—12 månader.	1—2 år.	2—3 år.	3—4 år.	4—5 år.	Öfver 5 år.
27·6 %	32·5 %	11·4 %	5·1 %	3·0 %	2·8 %	18·1 %

Således hafva utaf de intagna 28·5 % utgjorts af sådana, som redan då varit sinnessjuka längre tid än två år.

Antalet *förutgångna anfall af sinnessjukdom* före intagningen har kunnat bestämmas i 700 fall af 711 intagna, således för 98·5 %. I 72·0 % af dessa fall har sinnessjukdomen visat sig för första gången, i 28·0 % hafva anfall förut förekommit.

Den ålder, då sinnessjukdom första gången uppträd bland under år 1898 intagna, har i tre fall icke kunnat utrönas. I alla öfriga fall är den anförd, hvarigenom visas (tab. 4), att de talrikaste fallen inträffat för män i åldern 20—25 år, för kvinnor i åldern 25—30 år.

Med afseende på de *under året intagnas civilstånd* har det visat sig, att mer än dubbelt så många ogifta (448) som gifta (215) förekommit. Af de 38 med *dementia paralytica* behäftade funnos 11 män och 3 kvinnor, som voro eller varit gifta och haft barn; en ogift, af *dementia paralytica* lidande kvinna hade haft barn.

Inom de intagnas släkt har sinnessjukdom kunnat spåras i 109 fall hos syskon, i 72 fall hos modern, i 69 fall hos moderns föräldrar eller syskon, i 56 fall hos faderns föräldrar eller syskon och i 48 fall hos fadern.

Såsom *särskilda sjukdomsorsaker* funnos för de intagna angifna olyckor och motgångar i 55 fall, febrar i 51, öfveranstängning i 47, missbruk af spritdrycker i 43, häftig sinneshörelse i 36, husliga bekymmer i 30, kärlek i 29, alkoholism hos någon af föräldrarna i 28, religiös inflytelse i 26, barnsäng i 23, syfilis i 20 och digifning i 16 fall o. s. v. Hos 18 af de för *dementia paralytica* intagna 32 männen har syfilis påvisats, motsvarande 56·3 % af alla för *dementia paralytica* intagna män.

Angående *de intagnas stånd och yrke* lemna tab. 7 närmare underrättelse. En stor del tillhör de jordbrukande klasserna och utgör 43·9 % af alla intagna. Om fabriksidkare, bruksegare, fabriksarbetare, handverkare, näringsidkare, handlande och enskild betjening samt daglönare icke tillhörande jordbruksklass sammanställas i en klass befinnas de utgöra 35·9 % af alla intagna. Af öfriga stånd och yrken voro militärer företrädde af 26, sjöfartsidkare af 24, civila embets- och enskilda tjänstemän af 22, lärare af 18 o. s. v.

Af de för *dementia paralytica* intagna männen voro 6 handverkare, 6 handlande, 5 sjöfartsidkare, 4 civila embets- och enskilda tjänstemän, 4 lärare o. s. v.

Af de 711 intagna hade 536 sin *hemort* på landet och 175 i stad, motsvarande resp. 75·4 % och 24·6 % af alla intagna.

Bland länen var det största antalet intagna (92) från Malmöhus län och det minsta antalet (9) från Gotlands län.

Tillfrisknade.

Tillsammans 249, nämligen 111 män och 138 kvinnor af fördes från anstalterna såsom tillfrisknade (tab. 9). Alla hade vårdats för enkel sinnessjukdom.

Hvad beträffar *de tillfrisknades ålder* framgår af tab. 9, att 10·4 % tillhörde åldersklassen 15—20 år, 16·9 % åldersklassen 20—25 år, 13·7 % åldersklassen 25—30 år, 12·5 % åldersklassen 30—35 år, 13·7 % åldersklassen 35—40 år, 11·6 % åldersklassen 40—45 år, 5·2 % åldersklassen 45—50 år, 12·0 % åldersklassen 50—60 år, 3·2 % åldersklassen 60—70 år, och 0·8 % åldern öfver 70 år.

I afseende på de *tillfrisknades vistelsetid å hospital* ställde sig förhållandet sålunda, att 77·6 % vistats der kortare tid än ett år, 12·0 % under 1—2 år, 5·2 % under 2—3 år, 2·8 % under 3—4 år, 0·4 % under 4—5 år och 2·0 % öfver 5 år.

Sjukdomens bestånd efter dess uppkomst har öfver de under året *tillfrisknade* varit: mindre än 3 månader 4·0 % af samtliga tillfrisknade; 3—12 månader för 54·6 %; 1—2 år för 21·8 %; 2—3 år för 8·4 %; 3—4 år för 3·6 %; 4—5 år för 2·4 %; öfver 5 år för 5·2 %.

Tillfriskningsprocenten beträffande de för enkel sinnessjukdom under åren 1889—1898 å hospitalen intagna utgjorde 43·0, om de sjuka intagits inom 2 år efter sjukdomens uppkomst, men 10·8 %, om sjukdomen före intagningen egt bestånd mer än 2 år.

Afidna.

Antalet å anstalterna *afidna* under år 1898 utgjorde (tab. 11) tillsammans 187, deraf 94 män och 93 kvinnor, motsvarande 3·8 % af alla vådade, 3·7 % af vådade män och 3·9 % af vådade kvinnor. Motsvarande tal för 1897 utgjorde 3·7 %, 4·8 % och 3·2 %. Af de *afidna* hade 73·8 % vårdats för enkel sinnessjukdom, 20·9 % för sinnessjukdom med förlamning, 3·2 % för sinnessjukdom med fallandesot, 2·1 % för fånighet.

Förhållandet mellan antalet *afidna* och antalet vådade å de olika anstalterna var följande: Nyköping 5·9 %, Hernösand 4·9 %, Visby 4·8 %, Göteborg 4·7 %, Vexjö 4·4 %, Malmö 4·3 %, Stockholm 4·2 %, Lunds hospital 4·1 %, Lunds asyl 3·8 %, Upsala 3·8 %, Vadstena 3·3 %, Kristinehamn 3·1 % och Piteå 1·2 %.

Af de *afidna* hade 52 eller 27·4 % vistats å anstalten mindre än ett år, 78 eller 41·7 % 1—5 år, 39 eller 20·9 % 5—10 år, 9 eller 4·8 % 10—15 år, 3 eller 1·6 % 15—20 år, 6 eller 3·2 % öfver 20 år.

Bland *dödsorsakerna* intager tuberkulosen förnämsta rummet, i det att 46 dödsfall här af förekommit. Dödlig utgång har inträffat i 41 fall af sjukdomar i andedräftsorganen, i 32 fall af sjukliga förändringar i hjernan och dess hinnor och i 18 fall af sjukdomar i cirkulationsorganen.

Dessutom hafva 2 fall af självmord och 3 fall af vådadöd inträffat.

Tillfälliga sjukdomar.

Inga svårare epidemier hafva förekommit under året. Af akuta infektionssjukdomar hafva förekommit mässling i 4 fall, tyfoidfeber i 3 fall, influensa i 10 fall och erysipelas i 34 fall; af kroniska infektionssjukdomar tuberkulos i 93 fall; af konstitutionella sjukdomar kloros och anæmi i 34 fall; af cirkulationsorganens sjukdomar organiska hjertfel i 16 fall; af andningsorganens sjukdomar lunginflammation i 51 fall; af hjernsjukdomar hjernblödning i 4 fall, hjernnuppmjukning i 2 fall och hjernhinneinflammation i 2 fall. Hela antalet tillfälliga sjukdomar har utgjorts af 1,317 fall.

Vid årets slut närvarande.

Sjukdomens bestånd bland de vid årets slut närvarande 4,267 patienterna har kunnat bestämmas för 4,227 eller 99.1 %. Af dessa hade sjukdomen egt bestånd mindre än ett år för 4.9 %, 1—2 år för 5.8 %, 2—3 år för 5.6 %, 3—5 år för 10.3 %, 5—10 år för 22.4 %, öfver 10 år för 51.2 %. Således utgjordes 89.5 % af dem, som befunno sig å anstalterna vid årets slut, af sådana patienter, hvilkas sjukdom egt bestånd längre tid än 2 år. Förlidet år var denna procent 87.8.

Å de särskilda anstalterna förekommo *de, hvilkas sjukdom egt bestånd mer än 2 år*, i följande procenttal af samtliga vid årets slut närvarande: Kristinehamn 78.7 %, Göteborg 79.6 %, Lunds hospital 79.8 %, Nyköping 80.4 %, Upsala 80.9 %, Visby 81.2 %, Vexjö 82.4 %, Stockholm 87.8 %, Hernösand 88.8 %, Piteå 89.7 %, Vadstena 96.4 %, Malmö 100 %, Lunds asyl 100 %.

Med hänsyn till afgift voro de vid årets slut närvarande sjuka så fördelade (tab. 14), att 119 eller 2.8 % tillhörde betalande i första klass, 397 eller 9.3 % betalande i andra klass och 3,514 eller 82.4 % betalande i tredje klass, hvarjemte 237 eller 5.5 % voro fria från afgift.

Kriminalpatienter.

Kriminalpatienter eller sådana, som äro åtalade eller dömda för straffbar handling, utgjorde vid årets slut 231 (191 män och 40 kvinnor) eller 5.4 % af samtliga qvarliggande. Af dessa tillhörde 162 (135 män och 27 kvinnor) sådana, hvilka icke kunnat i följd af sinnessjukdom fällas till ansvar för brottslig handling, 17 voro sinnessjuka ransakningsfångar och 52 straffångar, som under strafftiden blifvit sinnessjuka. Å de olika anstalterna förhöll sig antalet vid årets slut närvarande kriminalpatienter till hela antalet vid denna tid närvarande på följande sätt: Visby 12.5 %, Vexjö 9.9 %, Malmö 9.7 %, Lunds hospital 8.6 %, Stockholm 7.0 %, Nyköping 6.5 %, Upsala 4.9 %, Vadstena 4.6 %, Hernösand 4.4 %, Lunds asyl 3.8 %, Piteå 3.7 %, Kristinehamn 3.3 %. Det högsta relativa antalet hade således Visby och det lägsta Kristinehamn.

Följande brott hade blifvit begångna af de 231 kriminalpatienterna: mord, mordförsök och dråp af 61; mordbrand af 57; rån, stöld och bedrägeri af 46; öfvervåld och misshandel af 45; hemfridsbrott af 5; barnamord af 5; försök till våldtäkt af 4; otukt af 2; samt förargelseväckande beteende, majestätsbrott, skadegörelse och mened, hvardera brottet begånget af 1 kriminalpatient.

Underhållsdagar.

Antalet underhållsdagar för de under året på anstalterna vårdade uppgick till 1,554,597 (tab. 15). Medeltalet vårdade utgjorde alltså 4,259 mot 4,210 under år 1897.

Omkostnader för sjukvård.

Totalkostnaden för den egentliga sjukvården, beräknad af hela kostnaden med undantag af kostnaden för byggnader, reparationer, onera och utskylder, utgjorde 1,795,772 kronor 41 öre. Vid totalkostnadens fördelning på underhållsdagarna erhålles som totalkostnad för hvarje person för dag 1 krona 16 öre och för

år 421 kronor 62 öre mot resp. 1 krona 7 öre och 391 kronor 90 öre under år 1897. Å de särskilda anstalterna har kostnaden för person och dag förhållit sig på följande sätt: Göteborg 1.54, Visby 1.39, Kristinehamn 1.36, Stockholm 1.36, Upsala 1.27, Piteå 1.25, Hernösand 1.24, Nyköping 1.22, Vexjö 1.22, Malmö 1.05, Lund 1.04, Vadstena 0.96. Skillnaden emellan den dyraste (Göteborg) och den billigaste (Vadstena) utgör 58 öre.

Läkemedelskostnaden för året uppgick till 17,593 kronor 96 öre, eller för hvarje sjuk för dag till 1.1 öre och 4 kronor 13 öre i medelkostnad för hvarje person för år.

Tjenstemän och betjening.

Antalet vid anstalterna för den egentliga sjukvården anställda tjenstemän och betjening uppgick till 565 (tab. 16). Om härifrån afräknas läkarepersonalen, tillsammans 28, samt uppsyningsmän och föreständerskor, 26 personer, återstå 511 såsom utgörande den egentliga sjukbetjeningen. Enär medeltalet sjuka för dag under året vid statens anstalter uppgått till 4,259, hade alltså hvar och en af sjukbetjeningen att tillse i medeltal 8.3 sjuka. Å de olika anstalterna hade hvar och en att tillse följande sjuka: Kristinehamn 6.4, Upsala 6.4, Lunds hospital 7.0, Nyköping 7.0, Stockholm 7.1, Visby 7.7, Hernösand 7.9, Piteå 8.2, Göteborg 8.3, Vexjö 8.5, Vadstena 9.5, Malmö 10.9, Lunds asyl 11.9.

2. Självvård och undervisning.

Gudstjenst har hållits å statens hospital och asyler alla sön- och högtidsdagar under året, vanligen under form af högmessa med sådan förkortning, att hela förrättningen icke uppgick längre tid än högst en timme. Å de stora anstalterna i Lund och Vadstena har det befunnits nödvändigt att föranstalta om tvenne gudstjenster, i Lund en för hospitalets och en för asylens personal, i Vadstena en för mansafdelningen och en för kvinnoafdelningen. Å de flesta anstalter har aftonbön hållits på julafton och nyårsafton samt ottesång på juldag och trettondag.

Gemensam nattvardsgång har endast förekommit å de större anstalterna. Enskildt har H. H. Nattvard utdelats åt dem, som sådant begärt och befunnits vara vid sådan sinnesbeskaffenhet, att detta kunde medgifvas. Passionspredikningar hafva hållits på någon söckendag hvarje vecka under fastetiden. Å de anstalter, som hafva bostadslägenheter för predikanten eller ligga nära intill stad, har denne ledt flere andaktsstunder derstädes och meddelat undervisning. Sälunda har predikanten vid Stockholms hospital två timmar i veckan, en för män och en för kvinnor, hållit föreläsning ur allmänna historien med förevisande af illustrationer; predikanten vid Upsala hospital har hållit morgonbön hvarje söckendag, meddelat undervisning 4 timmar i veckan under vintermånaderna, hvarvid männen fått läsa i läsebok för folkskolan och Berlins läsebok i naturläran, kvinnorna sysselsatts med bibelläsning samt alla fått öfva sig i skrifning; predikanten vid Vadstena hospital och asyl hållit morgonbön, meddelat undervisning tre timmar i veckan under vintermånaderna, hvarvid såsom undervisningsmedel användts katekes, biblisk historia, folkskolans läsebok, läsebok i naturläran, svensk historia och geografi samt skrifning; predikanten vid Lunds

hospital och asyl hållit morgonbön samt meddelat undervisning en timme i veckan; predikanten vid Hernösands hospital tvenne gånger i veckan på vintern och en gång i veckan på sommaren hållit aftonbön, dervid äfven bibelläsning och psalmsång förekommit.

Anstalternas bokförråd hafva äfven under detta år i allmänhet förökats och å de flesta anstalter flitigt anlåtats af patienter och betjening.

3. De sjukas sysselsättningar och förströelser.

Den arbetskraft, som kommit till användning å anstalterna, synes af nedanstående framställning, upptagande de dagsverken, hvilka blifvit utförda af patienterna derstädes:

	Mans- dagsverken.	Qvinno- dagsverken.	Tillsammans.
Å Göteborgs hospital	11,635	8,723	20,358
» Hernösands »	11,716	11,993	23,709
» Kristinehamns »	30,177	18,237	48,414
» Lunds »	18,548	23,336	41,884
» Lunds asyl	39,639	29,617	69,256
» Malmö »	9,362	9,576	18,938
» Nyköpings hospital	6,216	6,268	12,484
» Piteå hospital och asyl	13,224	12,765	25,989
» Stockholms hospital	12,892	11,692	24,584
» Upsala »	30,104	12,524	42,628
» Vadstena hospital och asyl	39,224	30,594	69,818
» Vexjö »	18,896	8,145	27,141
» Visby »	3,164	3,039	6,203
			Summa 431,406

Å statens anstalter för sinnessjuka hafva således under redovisningsåret 431,406 dagsverken utförts. Antagas arbetsdagarna hafva varit omkring 300 och medeltalet dagligen å anstalterna närvarande patienter har beräknats till 4,259 samt vidare dessa dagsverken fördelas på de 300 arbetsdagarna och qvoten deraf jemföres med de dagligen närvarande, befinnes det att öfver 33 % af de närvarande patienterna varit sysselsatta med arbete. Till uppmuntran för arbetande patienter hafva de erhållit 5 å 15 öre, någon gång 20, hvarvid beloppet bestämts af visad flit eller yrkesskicklighet. Dessa penningar hafva vanligen användts till anskaffandet af kaffe eller inköp af någon småsak, dessutom af männen till inköp af tobak eller snus och af kvinnorna till förvärfvande af någon prydnad. Alla dessa inköp hafva skett under kontroll af öfverläkaren. Somliga patienter hafva sparat sina flitpenningar och derigenom erhållit en spar-kassa. De arbetande patienterna hafva dessutom erhållit tillägg i sina matportioner.

Största vigten har lagts på arbete i det fria för de patienter, som kunna deltaga deri. Förutom jordbruks- och trädgårdsarbete har rikligt arbetstillfälle beredts i anstalternas vedgårdar, med vägunderhållning och planering samt handräckning af flere slag. Yrkeskunniga patienter hafva fått tillfälle att fortsätta med sitt arbete å anstalternas verkstäder, hvarjemte flera patienter, som förut icke varit yrkeskunniga, å anstalterna under anställda mästars ledning inlärt ett yrke. Mera slöa och svaga personer hafva funnit i repning af ylle, drefplockning och tagel-

plockning ett lätt lärdt och lätt utfördt arbete. Biträde i kök, tvätt och bageri har kunnat lemnas både af män och kvinnor. Qvinnorna hafva till största delen egnat sig åt qvinnlig slöjd, såsom sömnad, väfnad, spånad, strumpstickning m. m.

För beredande af någon förströelse åt de sjuka har egnats all tillbörlig uppmärksamhet. Läsning af böcker och tidningar, promenader i det fria, något enkelt sällskapsspel hafva utgjort den vanligaste omvexlingen i det eljest enformiga anstaltslifvet. Under de stora kyrkohögtiderna hafva de sjuka haft att glädja sig åt de särskilda anordningarna, som vidtagits för att bereda dem en bättre kost, en rikligare belysning och en prydligare omgifning. Å anstalterna i Lund, Upsala och Nyköping hafva månatliga samqväm varit tillställda, då de sjuka erhållit enkla förfriskningar och fått förströ sig med dans och lekar. Under sommaren hafva å många anstalter utflygter till omgifningarna arrangerats. Artister och amatörer hafva välvilligt beredt de sjuka nöje genom att låta höra sig å anstalterna inför så många, som kunnat vara närvarande.

Äfven detta år har genom frikostiga gåfvor till särskilda anstalter medel bekommit till beredande af glädje åt många sjuka. Friherrinnan Marika Dickson har till nöjen och förströelser för patienterna vid Göteborgs hospital skänkt 300 kronor, några anhöriga till patienter å Lunds hospital hafva skänkt 250 kronor att efter öfverläkarens godfinnande användas till de sjukas trefnad och förströelse och räntan på Rosenbladskas fonden, utgörande 110 kronor, har enligt donators bestämmelse användts till de å Malmö asyl vårdade sjukas bästa.

4. Byggnader och jordområden m. m.

Lunds hospital.

Då de gamla, år 1891 anskaffade ångtubpannorna voro så förbrukade att de ej vidare kunde användas utan att undergå en högst dyrbar reparation, som dock af sakkunnige ansågs icke böra ske, enär denna konstruktion af ångpannor var vida sämre än den, som var följd vid förfärdigande af kanalpannor, blefvo pannor af sistnämnda slag anskaffade.

Dessa ångpannor kunde emellertid ej inrymmas i ångpannehuset, hvarför detta måste tillbyggas, innan de tre nya ångpannorna kunde insättas derstädes.

Den äldre renvattenbehållaren, der allt filtrerad vatten samlas för uppförande till vattentornet, har under året blifvit öfverbygd.

I stället för det gamla odugliga förfiltret vid intagningsbrunnen nere vid åkanten har anbragts ett par silar af kopparplåt, en yttre och en inre, med ett afstånd af 0.31 m.

I stället för de gamla fallfärdiga trästaketet kring promenadgårdarna för lugna hospitalspatienter hafva nya stängsel af slät järntråd blifvit uppsatta. Dessa stängsel hafva en höjd af 1.5 m. och trädarna, som äro 8 mm. tjocka och till antalet tio, äro fästade vid 85 mm:s jernstolpar. Stolparna, som icke äro annat än hospitalets egna kasserade ångpannetuber, stå på nära tre meters afstånd från hvarandra. Det gör god tjänst och den af några hysta farhågan för ökade rymningsförsök har ej visat sig berättigad.

De små nära taket liggande fönster, som från början funnos i elfva af cellerna vid hospitalets såväl mans- som qvinsafdel-

ningens större cellkorridor hafva så småningen blifvit upphugna till samma storlek som anstaltens öfriga fönster. Som det visat sig, att detta förstörande icke medfört ringaste olägenhet, hafva under redovisningsåret fönstren å hvardera könets sida upphuggits uti två s. k. stormceller, som till ett antal af sex å hvardera afdelningen äro belägna vid en särskild mindre korridor (C^{II}).

Nyköpings hospital.

Nytt obduktionshus är uppfördt.

Läkarebostaden och det nya köks- och tvätthuset äro under redovisningsåret förda under tak.

Stockholms hospital.

Arbetet med anordnande af en öfvervakningsafdelning, tillbyggnad af maskinhuset och anordnande af skölj- och torkrum för båda cellafdelningarna, införande af bättre värmeledning å cellafdelningarna och elektrisk belysning för hela hospitalet har under året pågått men icke avslutats.

Upsala hospital.

Anordnandet af en andra öfvervakningsafdelning för män är redan omtaladt under rubriken sjukvård.

Cellfönstren i två stormceller å afdelningen äro upphuggna till vanlig fönsterhöjd.

Upsala asyl.

Paviljongerna II, IV och VI hafva blifvit utvändigt afputsade och affärgade, invändigt försedda med allt snickeri, vatten- och afloppsledningar, värme- och evakuationsanordningar samt ledningar för elektrisk belysning. Målningsarbetena derstädes hafva i det närmaste avslutats. Paviljongerna III, V och VII äfvensom ekonomibyggnaden, verkstadshuset och vattentornet hafva förts under tak. Vattenledningen har till största delen blifvit färdig och arbetet med yttre stängslet har påbörjats.

Vadstena hospital och asyl.

Den nya öfverläkarebostaden å mansafdelningens tomt blef under detta år förd under tak.

Vexjö hospital.

Portvaktstuga vid allmänna landsvägen har under året blifvit uppförd, hvarigenom hospitalsområdet blifvit afstängdt för obehöriga. Stugan är uppförd af sten och innehåller på nedre botten ett större rum med kök för portvakten och på öfre våningen två rum för ekonomibetjening.

5. Beklädnad, sängutredning och inventarier.

Kostnaden för inköp och underhåll af beklädnadspersedlar och sängkläder vid samtliga anstalterna uppgick under redovisningsåret till 129,543 kronor 23 öre mot 125,889 kronor 17 öre under föregående år.

Utgifterna till inventarier uppgingo till 52,922 kronor 92 öre mot 47,290 kronor 12 öre under föregående år.

6. Uppvärmning och lyshållning.

Utgifterna till uppvärmning och lyshållning uppgingo till 239,341 kronor 93 öre mot 206,156 kronor 43 öre under föregående år.

7. Mathållning och utspisning.

Mathållningen sker fortfarande medelst egen hushållning med undantag för Visby hospital, der mathållningen bestrides af Gotlands läns lasarett och omkostnaden fördelas på båda sjukvårdsanstalterna i förhållande till underhållsdagarna.

Totalkostnaden för utspisning såväl för de sjuka som ock för tjänstemän och betjening, hvilka åtnjöto denna förmån, utgjorde 806,337 kronor 41 öre mot 748,669 kronor 3 öre under föregående år. Utspisningskostnaden, beräknad endast för sjuka af alla klasser, uppgick till 598,248 kronor 44 öre. Genom denna summas fördelning på underhållsdagarna erhålles medelkostnaden för utspisningen af hvarje sjuk, utgörande 38⁵ öre för hvarje dag och 140 kronor 46 öre för året. Under år 1897 voro motsvarande tal 36¹ öre och 131 kronor 80 öre. Medelpriset för dag och person har å följande anstalter, uppställda i ordning efter prisbilligheten varit följande: Vexjö 34⁶, Vadstena 35⁵, Nyköping 36¹, Lund 37³, Malmö 38⁰, Piteå 39³, Upsala 39³, Kristinehamn 39⁷, Göteborg 0⁹, Stockholm 44⁰, Hernösand 44¹. Skillnaden mellan det billigaste (Vexjö) och det dyraste (Hernösand) medelpriset har varit 9⁵ öre.

8. Inkomster och utgifter för hospitals underhåll.

Redogörelse för de till hospitals underhåll anvisade inkomster och utgifter återfinnes i tabellerna 17 och 18 samt ett sammandrag af samma års redovisning öfver till hospitalsväsendet anslagna medel i tabellen 19.

Hufvudinkomsten var statsanslaget 1,075,000 kronor. Patientafgifterna uppgingo till 873,724 kronor 45 öre, inkomsterna af trädgård och jordbruk till 86,821 kronor 49 öre, diverse inkomster till 73,922 kronor 28 öre. Öfriga inkomsttitlar medförde endast ett tillskott af 20,479 kronor 2 öre.

Vid jämförelsen mellan inkomster och utgifter för trädgård och jordbruk befinnes det, att en nettobehållning af 15,142 kronor 93 öre derigenom erhållits.

Den största höjningen i utgifterna har inträffat å utgiftstitlarna aflöning, utspisning, eldning och lyshållning, beroende i afseende på aflöning, på nödvändigheten att höja betjeningens löner och för öfrigt på stegringen i priset på matvaror och bränmaterialier.

9. Utrymme.

Vid redovisningsårets slut fanns plats för följande antal sinnessjuka å statens anstalter:

Göteborgs hospital å allmän kl.	88 m.,	87 qv.,	å 1:a kl.	— m.,	— qv.,	s:a	175
Hernösands	115	110	—	—	—	—	225
Kristinehamns	150	150	—	—	—	—	300
Lunds	169	169	15	15	—	—	368
Lunds asyl	418	418	—	—	—	—	836
Malmö	87	88	—	—	—	—	175
Nyköpings	74	66	—	—	—	—	140

Transport 1,101 m., 1,088 qv., å 1:a kl. 15 m., 15 qv., s:a 2,219

	Transport	1,101 m.,	1,088 qv.,	å 1:a kl.	15 m.,	15 qv.,	s:a	2,219
Piteå hospital och asyl	› ›	150 ›	150 ›	›	— ›	— ›	›	300
Stockholms hospital	› ›	137 ›	113 ›	›	10 ›	10 ›	›	270
Upsala hospital	› ›	240 ›	176 ›	›	30 ›	— ›	›	446
Vadstena hospit. o. asyl	› ›	400 ›	358 ›	›	13 ›	13 ›	›	784
Vexjö hospital	› ›	107 ›	97 ›	›	8 ›	8 ›	›	220
Visby	› ›	17 ›	15 ›	›	— ›	— ›	›	32
	Summa	2,152 m.,	1,997 qv.,	å 1:a kl.	76 m.,	46 qv.,	s:a	4,271
		4,149			122			

Utrymmet har äfven under redovisningsåret visat sig otillräckligt, hvilket bland annat framgår deraf, att 650 ansökningar inkommit om intagning af sinnessjuka, som vid den tid, då ansökningen inlemnades, af brist på plats hvarken kunde emottagas å den anstalt, der ansökningen var gjord, ej heller å någon annan af statens anstalter.

10. Sinnessjuka och idioter.

Tab. 20 utgör ett sammandrag af de uppgifter, hvilka det åligger vederbörande presterskap att afgifva till resp. provinsial-, extra provinsial- och stadsläkare öfver de sinnessjuka och idioter, som tillhöra hvarje församling. Tabellen upptager de sinnessjukas antal till 9,546 och idioternas till 7,063 eller tillsammans 16,609. Af de sinnessjuka tillhörde 7,516 landsbygd och 2,030 stad, af idioterna tillhörde 6,439 landsbygd och 624 stad. Af de sinnessjuka vårdades 3,339 å hospital eller asyl, 79 å läns-lasarett, 1,608 å fattighus, 77 å enskild anstalt, 4,443 i enskildt

hus; af idioterna vårdades 259 å hospital eller asyl, 12 å läns-lasarett, 741 å fattighus, 332 å enskild anstalt, 5,718 i enskildt hus.

De uppgifter, som härom kunnat erhållas från städerna Stockholm och Göteborg, utvisa säkerligen icke det verkliga förhållandet derstädes, enär kyrkoherdarna i dessa städer med stora församlingar ej ega sådan kännedom om församlingarnas innehållare, att de äro i stånd att lemna nöjaktiga upplysningar, hvarföre endast de sinnessjuka och idioter, som vårdas på be-kostnad af dessa städers fattigvård, äro med visshet kända.

Under redovisningsåret funnos i riket enligt tab. 20 9,546 sinnessjuka och 7,063 idioter mot resp. 9,340 och 7,069 under år 1897.

11. Skyddsföreningen för sinnessjuka.

Under år 1897 har Skyddsföreningen öfverlemnadt till öfver-läkarne vid statens anstalter för sinnessjuka 1,050 kronor att utdelas åt behöfvande patienter vid deras utskrifning. Dessutom har åt en behöfvande sinnessjuk i Stockholm öfverlemnats 75 kronor, hvadan således under året utdelats tillhopa 1,125 kronor. Till bestridande af dessa utgifter har Skyddsföreningen haft att tillgå årsafgifterna af 110 ledamöter samt räntan af sitt kapital, som vid årets början uppgick till 33,120 kronor 89 öre och vid årets slut stigit till 33,462 kronor 88 öre.

Stockholm den 27 december 1899.

Underdånigst

KLAS LINROTH.

D. M. PONTIN.

G. BOLLING.

R. A. WAWRINSKY.

G. DUNÉR.

Anton Holmberg.

Öfversigt af sjukdomsformer, hvilka förekommit bland de å statens anstalter för sinnessjuka under år 1898 intagna.

Tab. 2.

Anstalt.	1.			2.			3.			4.			5.			6.			7.			8.			9.											
	Enkel sinnessjukdom, <i>Insania simplex.</i>																								Sinnessjukdom med förlamning, <i>Dementia paralytica.</i>			Sinnessjukdom med fallandesot, <i>Insania epileptica.</i>			Fånighet, <i>Idiotia.</i>			Ingen sinnessjukdom.		
	Tungsinne, <i>Melancholia.</i>			Ursinne, <i>Mania.</i>			Förryckthet, <i>Paranoia.</i>			Svagsinnet, <i>Dementia.</i>			m. qv. S.a.			m. qv. S.a.			m. qv. S.a.			m. qv. S.a.			m. qv. S.a.											
	m.	qv.	S.a.	m.	qv.	S.a.	m.	qv.	S.a.	m.	qv.	S.a.	m.	qv.	S.a.	m.	qv.	S.a.	m.	qv.	S.a.	m.	qv.	S.a.	m.	qv.	S.a.									
Göteborgs hospital .	8	5	13	7	11	18	4	5	9	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—									
Hernösands » .	3	11	14	1	7	8	3	2	5	4	3	7	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—									
Kristinehamus » .	5	10	15	5	3	8	8	15	23	1	5	6	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—									
Lunds » .	13	26	39	17	22	39	8	5	13	7	5	12	12	1	13	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—									
Lunds asyl.	—	—	—	—	1	1	2	3	5	15	13	28	—	—	—	3	4	7	3	7	10	—	—	—	—	—	—									
Malmö »	—	1	1	—	2	2	—	1	1	2	2	4	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—	—									
Nyköpings hospital .	6	12	18	3	8	11	8	2	10	4	—	4	1	—	1	1	—	1	1	—	1	—	1	—	—	—	—									
Piteå hospital och asyl	7	12	19	9	9	18	2	1	3	1	2	3	1	—	1	—	—	—	2	3	5	—	—	—	—	—	—									
Stockholms hospital .	4	12	16	5	3	8	2	2	4	3	2	5	4	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—									
Upsala »	25	20	45	22	15	37	7	4	11	8	5	13	7	3	10	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—									
Vadstena hosp. o. asyl	6	12	18	6	5	11	12	17	29	11	6	17	1	—	1	1	—	1	2	4	6	—	—	—	—	—	—									
Vexjö »	2	9	11	9	10	19	12	5	17	4	3	7	4	—	4	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—									
Visby »	2	2	4	4	1	5	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—									
Summa	81	132	213	88	97	185	68	62	130	61	47	108	32	6	38	6	4	10	11	16	27	—	—	—	—	—	—									

uppgift å deras ålder, sjukdomens bestånd före intagningen samt antal förutgångna anfall.

intagningen.												Sjukdomsbestånd före intagningen.												Antal förutgångna anfall.																	
30-35.		35-40.		40-45.		45-50.		50-60.		60-70.		Öfver 70 år.		Under 3 månader.		3-12 månader.		1-2 år.		2-3 år.		3-4 år.		4-5 år.		Öfver 5 år.		Okänt.		Inbet.		Ett.		Två.		Tre.		Fyra o. s. v.		Okänt.	
m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.
52	41	31	47	31	47	15	31	35	48	9	25	5	8	88	102	85	126	39	28	14	19	10	9	11	4	47	48	4	2	202	229	38	51	21	20	11	7	22	25	4	6
4	1	4	—	13	2	6	1	3	2	—	—	—	—	3	1	15	2	10	1	2	1	1	—	—	—	1	1	—	—	30	6	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	3	—	1	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	2	4	1	—	6	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	1	—	3	1	—	1	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	9	15	2	11	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
57	43	35	50	48	49	23	34	38	53	9	26	5	8	91	108	100	128	51	29	16	20	12	9	11	5	59	68	7	2	249	255	39	51	21	20	11	7	22	25	5	6
100	85	97	57	91	35	13	194	228	80	36	21	16	127	9	504	90	41	18	47	11	47	11	11	16	127	9	504	90	41	18	47	11	47	11	47	11	47	11	47	11	47

Berättelse om hospitalen.

Uppgift på antagliga orsaker, under hvilkas inflytelser
sinnessjukdomar kunna anses hafva uppkommit bland
de å statens anstalter för sinnessjuka under år
1898 *intagna*.

Tab. 6.

1. Antagliga orsaker.	2. Summa.			3. I n t a g n a .						4.			5.			6.		
	m.	qv.	S.a.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	S.a.
Skador å hufvudet	11	—	11	10	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Inflammation af hjernan och dess hinnor	3	4	7	1	2	—	—	1	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—
Slaganfall	3	2	5	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Organiska hjernlidanden	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Missbildning af hufvudskål och hjerna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ryggmärgsjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Chorea	1	1	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hysteri	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Febrar (typhus, typhoid, exanthematisk m. m.)	31	20	51	26	19	2	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—
Bleksot och blodbrist	1	2	3	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Syfilis	19	1	20	1	—	18	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Menstruationsrubningar (pubertets- och cessationsperioderna)	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sjukdomar i qvinliga könsorganen	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hafvandeskap	—	3	3	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Barnsäng	—	23	23	—	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Digifning	—	16	16	—	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sjelfbefläckelse	8	1	9	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Missbruk af spritdrycker	42	1	43	37	1	3	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Oordentligt lefnadsätt	5	—	5	3	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Missbruk af läkemedel (opiat, chloralhydrat m. fl.)	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öfveranstängning, psykisk, kroppslig	26	21	47	21	21	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Religiös inflytelse	12	14	26	12	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kärlek	11	18	29	11	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Husliga bekymmer	7	23	30	6	22	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Olyckor och motgångar	26	29	55	18	28	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fattigdom, elände (pauperism)	5	3	8	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Häftig sinnessrörelse	11	25	36	10	24	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hemlängtan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vanvårdad uppfostran	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Brott	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fängelselif, enkelt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» i cell	3	1	4	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Alkoholism hos någon af föräldrarna	15	13	28	14	12	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1

Uppgift på de å statens anstalter för sinnessjuka under
år 1898 *intagnas* stånd och yrke.

Tab. 7.

1. Stånd och yrke.	2.			3.			4.			5.			6.		
	S j u k d o m .									Summa.					
	m.	qv.	S.a.	m.	qv.	S.a.	m.	qv.	S.a.	m.	qv.	S.a.	m.	qv.	S.a.
Enkel sinnessjukdom, Insensia simplex.															
Presterskap	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	4	
Universitetlärare och vetenskapsmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Lärare	6	8	4	—	—	—	—	—	—	—	—	10	8	18	
Skolungdom och studerande	5	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	6	
Civile embets- och enskilde tjänstemän	7	11	4	—	—	—	—	—	—	—	—	11	11	22	
Vaktbetjening	2	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	6	
Jernvägsbetjening	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	
Militärer	11	11	—	1	—	1	—	1	—	2	—	11	15	26	
Jurister utan tjänst, advokater	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Läkare	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	4	
Farmaceuter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Barnmorskor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ingenjörer och tekniker	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Literatörer	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	
Konstnärer	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	
Sjöfartsidkare (sjömän, fiskare)	14	4	5	—	—	—	—	—	1	—	—	20	4	24	
Landtbrukare af ståndpersonsklass	2	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	2	5	
Bönder och jordtorpare	72	81	—	1	1	1	2	3	75	86	161	—	—	—	
Fabriksidkare och bruksegare	1	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	5	
Fabriksarbetare	8	11	1	1	1	—	—	—	—	—	—	10	12	22	
Kapitalister	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Handverkare, näringsidkare	41	39	6	2	1	—	—	—	1	48	42	90	—	—	
Handlande	14	13	6	—	—	—	—	—	1	—	—	21	13	34	
Tjenare, daglönare af jordbruksklass	70	69	1	—	1	1	1	3	73	73	146	—	—	—	
Enskild betjening och daglönare icke tillhörande jordbruksklass	39	59	—	1	1	1	2	1	42	62	104	—	—	—	
Fattighjon	1	19	—	—	1	—	—	—	2	5	4	24	28	—	
Okänt yrke	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	298	338	82	6	6	4	11	16	347	364	711	—	—	—	

Uppgift på de å statens anstalter för sinnessjuka under år 1898 *intagnas* hemort.

Tab. 8.

1. Sjukdom.	2. Summa.			3. H e m o r t.																											
				4. L a n.																											
				5. Stockholms stad.		6. Stockholms.		7. Upsala.		8. Södermanlands.		9. Östergötlands.		10. Jonköpings.		11. Kronobergs.		12. Kalmar.		13. Gotlands.		14. Blekinge.		15. Kristianstads.		16. Malmöhus.		17. Hallands.		18. Göteborgs och Bohus.	
				m.	qv.	S.a.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.
Enkel sinnessjukdom, <i>Insania simplex</i>	298	338	636	11	14	5	6	12	12	17	16	21	20	9	10	13	13	15	10	6	3	5	7	15	19	39	39	3	11	17	22
Sinnessjukdom med förlamning, <i>Dementia paralytica</i>	32	6	38	4	1	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2	—	3	—	7	1	—	—	2	
Sinnessjukdom med fallandesot, <i>Insania epileptica</i>	6	4	10	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	2	—	—	—	—	
Fånighet, <i>Idiotia</i>	11	16	27	1	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	1	2	1	2	—	1	—	1
Summa	347	364	711	16	15	6	6	13	14	19	19	22	21	10	10	14	14	18	10	6	3	8	9	19	22	48	44	3	12	19	23

1. Sjukdom.	17. H e m o r t.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
	18. L a n.																								19. Utrikes ort.		20. Okänd.		21. Land.		22. Stad.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
	23. Elfsborgs.		24. Skaraborgs.		25. Värmlands.		26. Örebro.		27. Västmanlands.		28. Kopparbergs.		29. Gefleborgs.		30. Västernorrlands.		31. Jemtlands.		32. Västerbottens.		33. Norrbottens.		34. Uppsala.		35. Östergötlands.		36. Östernorrlands.		37. Jemtlands.		38. Västernorrlands.		39. Västerbottens.		40. Norrbottens.		41. Uppsala.		42. Östergötlands.		43. Östernorrlands.		44. Jemtlands.		45. Västernorrlands.		46. Västerbottens.		47. Norrbottens.		48. Uppsala.		49. Östergötlands.		50. Östernorrlands.		51. Jemtlands.		52. Västernorrlands.		53. Västerbottens.		54. Norrbottens.		55. Uppsala.		56. Östergötlands.		57. Östernorrlands.		58. Jemtlands.		59. Västernorrlands.		60. Västerbottens.		61. Norrbottens.		62. Uppsala.		63. Östergötlands.		64. Östernorrlands.		65. Jemtlands.		66. Västernorrlands.		67. Västerbottens.		68. Norrbottens.		69. Uppsala.		70. Östergötlands.		71. Östernorrlands.		72. Jemtlands.		73. Västernorrlands.		74. Västerbottens.		75. Norrbottens.		76. Uppsala.		77. Östergötlands.		78. Östernorrlands.		79. Jemtlands.		80. Västernorrlands.		81. Västerbottens.		82. Norrbottens.		83. Uppsala.		84. Östergötlands.		85. Östernorrlands.		86. Jemtlands.		87. Västernorrlands.		88. Västerbottens.		89. Norrbottens.		90. Uppsala.		91. Östergötlands.		92. Östernorrlands.		93. Jemtlands.		94. Västernorrlands.		95. Västerbottens.		96. Norrbottens.		97. Uppsala.		98. Östergötlands.		99. Östernorrlands.		100. Jemtlands.		101. Västernorrlands.		102. Västerbottens.		103. Norrbottens.		104. Uppsala.		105. Östergötlands.		106. Östernorrlands.		107. Jemtlands.		108. Västernorrlands.		109. Västerbottens.		110. Norrbottens.		111. Uppsala.		112. Östergötlands.		113. Östernorrlands.		114. Jemtlands.		115. Västernorrlands.		116. Västerbottens.		117. Norrbottens.		118. Uppsala.		119. Östergötlands.		120. Östernorrlands.		121. Jemtlands.		122. Västernorrlands.		123. Västerbottens.		124. Norrbottens.		125. Uppsala.		126. Östergötlands.		127. Östernorrlands.		128. Jemtlands.		129. Västernorrlands.		130. Västerbottens.		131. Norrbottens.		132. Uppsala.		133. Östergötlands.		134. Östernorrlands.		135. Jemtlands.		136. Västernorrlands.		137. Västerbottens.		138. Norrbottens.		139. Uppsala.		140. Östergötlands.		141. Östernorrlands.		142. Jemtlands.		143. Västernorrlands.		144. Västerbottens.		145. Norrbottens.		146. Uppsala.		147. Östergötlands.		148. Östernorrlands.		149. Jemtlands.		150. Västernorrlands.		151. Västerbottens.		152. Norrbottens.		153. Uppsala.		154. Östergötlands.		155. Östernorrlands.		156. Jemtlands.		157. Västernorrlands.		158. Västerbottens.		159. Norrbottens.		160. Uppsala.		161. Östergötlands.		162. Östernorrlands.		163. Jemtlands.		164. Västernorrlands.		165. Västerbottens.		166. Norrbottens.		167. Uppsala.		168. Östergötlands.		169. Östernorrlands.		170. Jemtlands.		171. Västernorrlands.		172. Västerbottens.		173. Norrbottens.		174. Uppsala.		175. Östergötlands.		176. Östernorrlands.		177. Jemtlands.		178. Västernorrlands.		179. Västerbottens.		180. Norrbottens.		181. Uppsala.		182. Östergötlands.		183. Östernorrlands.		184. Jemtlands.		185. Västernorrlands.		186. Västerbottens.		187. Norrbottens.		188. Uppsala.		189. Östergötlands.		190. Östernorrlands.		191. Jemtlands.		192. Västernorrlands.		193. Västerbottens.		194. Norrbottens.		195. Uppsala.		196. Östergötlands.		197. Östernorrlands.		198. Jemtlands.		199. Västernorrlands.		200. Västerbottens.		201. Norrbottens.		202. Uppsala.		203. Östergötlands.		204. Östernorrlands.		205. Jemtlands.		206. Västernorrlands.		207. Västerbottens.		208. Norrbottens.		209. Uppsala.		210. Östergötlands.		211. Östernorrlands.		212. Jemtlands.		213. Västernorrlands.		214. Västerbottens.		215. Norrbottens.		216. Uppsala.		217. Östergötlands.		218. Östernorrlands.		219. Jemtlands.		220. Västernorrlands.		221. Västerbottens.		222. Norrbottens.		223. Uppsala.		224. Östergötlands.		225. Östernorrlands.		226. Jemtlands.		227. Västernorrlands.		228. Västerbottens.		229. Norrbottens.		230. Uppsala.		231. Östergötlands.		232. Östernorrlands.		233. Jemtlands.		234. Västernorrlands.		235. Västerbottens.		236. Norrbottens.		237. Uppsala.		238. Östergötlands.		239. Östernorrlands.		240. Jemtlands.		241. Västernorrlands.		242. Västerbottens.		243. Norrbottens.		244. Uppsala.		245. Östergötlands.		246. Östernorrlands.		247. Jemtlands.		248. Västernorrlands.		249. Västerbottens.		250. Norrbottens.		251. Uppsala.		252. Östergötlands.		253. Östernorrlands.		254. Jemtlands.		255. Västernorrlands.		256. Västerbottens.		257. Norrbottens.		258. Uppsala.		259. Östergötlands.		260. Östernorrlands.		261. Jemtlands.		262. Västernorrlands.		263. Västerbottens.		264. Norrbottens.		265. Uppsala.		266. Östergötlands.		267. Östernorrlands.		268. Jemtlands.		269. Västernorrlands.		270. Västerbottens.		271. Norrbottens.		272. Uppsala.		273. Östergötlands.		274. Östernorrlands.		275. Jemtlands.		276. Västernorrlands.		277. Västerbottens.		278. Norrbottens.		279. Uppsala.		280. Östergötlands.		281. Östernorrlands.		282. Jemtlands.		283. Västernorrlands.		284. Västerbottens.		285. Norrbottens.		286. Uppsala.		287. Östergötlands.		288. Östernorrlands.		289. Jemtlands.		290. Västernorrlands.		291. Västerbottens.		292. Norrbottens.		293. Uppsala.		294. Östergötlands.		295. Östernorrlands.		296. Jemtlands.		297. Västernorrlands.		298. Västerbottens.		299. Norrbottens.		300. Uppsala.		301. Östergötlands.		302. Östernorrlands.		303. Jemtlands.		304. Västernorrlands.		305. Västerbottens.		306. Norrbottens.		307. Uppsala.		308. Östergötlands.		309. Östernorrlands.		310. Jemtlands.		311. Västernorrlands.		312. Västerbottens.		313. Norrbottens.		314. Uppsala.		315. Östergötlands.		316. Östernorrlands.		317. Jemtlands.		318. Västernorrlands.		319. Västerbottens.		320. Norrbottens.		321. Uppsala.		322. Östergötlands.		323. Östernorrlands.		324. Jemtlands.		325. Västernorrlands.		326. Västerbottens.		327. Norrbottens.		328. Uppsala.		329. Östergötlands.		330. Östernorrlands.		331. Jemtlands.		332. Västernorrlands.		333. Västerbottens.		334. Norrbottens.		335. Uppsala.		336. Östergötlands.		337. Östernorrlands.		338. Jemtlands.		339. Västernorrlands.		340. Västerbottens.		341. Norrbottens.		342. Uppsala.		343. Östergötlands.		344. Östernorrlands.		345. Jemtlands.		346. Västernorrlands.		347. Västerbottens.		348. Norrbottens.		349. Uppsala.		350. Östergötlands.		351. Östernorrlands.		352. Jemtlands.		353. Västernorrlands.		354. Västerbottens.		355. Norrbottens.		356. Uppsala.		357. Östergötlands.		358. Östernorrlands.		359. Jemtlands.		360. Västernorrlands.		361. Västerbottens.		362. Norrbottens.		363. Uppsala.		364. Östergötlands.		365. Östernorrlands.		366. Jemtlands.		367. Västernorrlands.		368. Västerbottens.		369. Norrbottens.		370. Uppsala.		371. Östergötlands.		372. Östernorrlands.		373. Jemtlands.		374. Västernorrlands.		375. Västerbottens.		376. Norrbottens.		377. Uppsala.		378. Östergötlands.		379. Östernorrlands.		380. Jemtlands.		381. Västernorrlands.		382. Västerbottens.		383. Norrbottens.		384. Uppsala.		385. Östergötlands.		386. Östernorrlands.		387. Jemtlands.		388. Västernorrlands.		389. Västerbottens.		390. Norrbottens.		391. Uppsala.		392. Östergötlands.		393. Östernorrlands.		394. Jemtlands.		395. Västernorrlands.		396. Västerbottens.		397. Norrbottens.		398. Uppsala.		399. Östergötlands.		400. Östernorrlands.		401. Jemtlands.		402. Västernorrlands.		403. Västerbottens.		404. Norrbottens.		405. Uppsala.		406. Östergötlands.		407. Östernorrlands.		408. Jemtlands.		409. Västernorrlands.		410. Västerbottens.		411. Norrbottens.		412. Uppsala.		413. Östergötlands.		414. Östernorrlands.		415. Jemtlands.		416. Västernorrlands.		417. Västerbottens.		418. Norrbottens.		419. Uppsala.		420. Östergötlands.		421. Östernorrlands.		422. Jemtlands.		423. Västernorrlands.		424. Västerbottens.		425. Norrbottens.		426. Uppsala.		427. Östergötlands.		428. Östernorrlands.		429. Jemtlands.		430. Västernorrlands.		431. Västerbottens.		432. Norrbottens.		433. Uppsala.		434. Östergötlands.		435. Östernorrlands.		436. Jemtlands.		437. Västernorrlands.		438. Västerbottens.		439. Norrbottens.		440. Uppsala.		441. Östergötlands.		442. Östernorrlands.		443. Jemtlands.		444. Västernorrlands.		445. Västerbottens.		446. Norrbottens.		447. Uppsala.		448. Östergötlands.		449. Östernorrlands.		450. Jemtlands.		451. Västernorrlands.		452. Västerbottens.		453. Norrbottens.		454. Uppsala.		455. Östergötlands.		456. Östernorrlands.		457. Jemtlands.		458. Västernorrlands.		459. Västerbottens.		460. Norrbottens.		461. Uppsala.		462. Östergötlands.		463. Östernorrlands.		464. Jemtlands.		465. Västernorrlands.		466. Västerbottens.		467. Norrbottens.		468. Uppsala.		469. Östergötlands.		470. Östernorrlands.		471. Jemtlands.		472. Västernorrlands.		473. Västerbottens.		474. Norrbottens.		475. Uppsala.		476. Östergötlands.		477. Östernorrlands.		478. Jemtlands.		479. Västernorrlands.		480. Västerbottens.		481. Norrbottens.		482. Uppsala.		483. Östergötlands.		484. Östernorrlands.		485. Jemtlands.		486. Västernorrlands.		487. Västerbottens.		488. Norrbottens.		489. Uppsala.		490. Östergötlands.		491. Östernorrlands.		492. Jemtlands.		493. Västernorrlands.		494. Västerbottens.		495. Norrbottens.		496. Uppsala.		497. Östergötlands.		498. Östernorrlands.		499. Jemtlands.		500. Västernorrlands.		501. Västerbottens.		502. Norrbottens.		503. Uppsala.		504. Östergötlands.		505. Östernorrlands.		506. Jemtlands.		507. Västernorrlands.		508. Västerbottens.		509. Norrbottens.		510. Uppsala.		511. Östergötlands.		512. Östernorrlands.		513. Jemtlands.		514. Västernorrlands.		515. Västerbottens.		516. Norrbottens.		517. Uppsala.		518. Östergötlands.		519. Östernorrlands.		520. Jemtlands.		521. Västernorrlands.		522. Västerbottens.		523. Norrbottens.		524. Uppsala.		525. Östergötlands.		526. Östernorrlands.		527. Jemtlands.		528. Västernorrlands.		529. Västerbottens.		530. Norrbottens.		531. Uppsala.		532. Östergötlands.		533. Östernorrlands.		534. Jemtlands.		535. Västernorrlands.		536. Västerbottens.		537. Norrbottens.		538. Uppsala.		539. Östergötlands.		540. Östernorrlands.		541. Jemtlands.		542. Västernorrlands.		543. Västerbottens.		544. Norrbottens.		545. Uppsala.		546. Östergötlands.		547. Östernorrlands.		548. Jemtlands.		549. Västernorrlands.		550. Västerbottens.		551. Norrbottens.		552. Uppsala.		553. Östergötlands.		554. Östernorrlands.		555. Jemtlands.		556. Västernorrlands.		557. Västerbottens.		558. Norrbottens.		559. Uppsala.		560. Östergötlands.		561. Östernorrlands.		562. Jemtlands.		563. Västernorrlands.		564. Västerbottens.		565. Norrbottens.		566. Uppsala.		567. Östergötlands.		568. Östernorrlands.		569. Jemtlands.		570. Västernorrlands.		571. Västerbottens.		572. Norrbottens.		573. Uppsala.		574. Östergötlands.		575. Östernorrlands.		576. Jemtlands.		577. Västernorrlands.		578. Västerbottens.		579. Norrbottens.		580. Uppsala.		581. Östergötlands.		582. Östernorrlands.		583. Jemtlands.		584. Västernorrlands.		585. Västerbottens.		586. Norrbottens.		587. Uppsala.		588. Östergötlands.		589. Östernorrlands.		590. Jemtlands.		591. Västernorrlands.		592. Västerbottens.		593. Norrbottens.		594. Uppsala.		595. Östergötlands.		596. Östernorrlands.		597. Jemtlands.		598. Västernorrlands.		599. Västerbottens.		600. Norrbottens.		601. Uppsala.		602. Östergötlands.		603. Östernorrlands.		604. Jemtlands.		605. Västernorrlands.		606. Västerbottens.		607. Norrbottens.		608. Uppsala.		609. Östergötlands.		610. Östernorrlands.		611. Jemtlands.		612. Västernorrlands.		613. Västerbottens.		614. Norrbottens.		615. Uppsala.		616. Östergötlands.		617. Östernorrlands.		618. Jemtlands.		619. Västernorrlands.		620. Västerbottens.		621. Norrbottens.		622. Uppsala.		623. Östergötlands.		624. Östernorrlands.		625. Jemtlands.		626. Västernorrlands.		627. Västerbottens.		628. Norrbottens.		629. Uppsala.		630. Östergötlands.</	

Öfversigt öfver antalet sjukplatser, underhållsdagar och medeltal sjuka för dag, äfvensom öfver kostnad för utspisning och läkemedel, samt totalkostnad för sjukvården, vid samtliga statens anstalter för sinnessjukas behandling under år 1898.

Tab. 15.

Anstalt.	Antal sjukplatser vid års slut.	Antal underhållsdagar.	Medeltal sjuka för dag.	5. Utspisningskostnad (för de sjuka).						6. Läkemedelskostnad.						7. Totalkostnad för sjukvården.					
				Totalkostnad.		Medelkostnad för hvarje person för dag.		Medelkostnad för hvarje person för år.		Totalkostnad.		Medelkostnad för hvarje person för dag.		Medelkostnad för hvarje person för år.		Totalkostnad.		Medelkostnad för hvarje person för dag.		Medelkostnad för hvarje person för år.	
				Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.
Göteborgs hospital . . .	175	63,569	174	26,035	53	—	40·9	149	47	438	23	—	0·7	2	52	97,591	42	1	54	560	28
Hernösands >	225	83,250	228	36,778	74	—	44·1	161	39	816	59	—	1·0	3	62	103,263	03	1	24	452	74
Kristinehamns >	300	111,242	305	44,203	47	—	39·7	145	03	1,666	21	—	1·5	5	46	150,911	59	1	36	495	16
Lunds >	368	133,080	365	163,495	00	—	37·3	136	15	4,082	17	—	0·9	3	35	454,173	74	1	04	378	23
> asyl	836	305,208	836																		
Malmö >	175	63,707	175	24,249	43	—	38·0	138	93	468	57	—	0·7	2	55	66,916	89	1	05	383	39
Nyköpings hospital	140	51,019	140	18,424	10	—	36·1	131	81	813	82	—	1·6	5	81	62,216	01	1	22	445	11
Piteå hospital och asyl	300	103,167	296	42,510	90	—	39·3	143	45	1,102	27	—	1·0	3	72	134,898	18	1	25	455	20
Stockholms hospital	270	98,501	270	43,335	14	—	44·0	160	50	1,201	22	—	1·2	4	38	133,617	84	1	36	496	40
Upsala >	446	160,819	441	63,210	48	—	39·3	143	33	2,271	31	—	1·4	5	15	204,323	25	1	27	463	55
Vadstena > och asyl	784	284,496	779	100,941	37	—	35·5	129	48	3,442	08	—	1·2	4	42	273,933	85	—	96	351	47
Vexjö hospital	220	80,128	220	27,720	41	—	34·6	126	26	1,218	35	—	1·5	5	55	98,054	52	1	22	446	71
Visby >	32	11,411	31	7,343	87	—	64·3	234	70	73	14	—	0·6	2	35	15,872	09	1	39	507	69
Summa	4,271	1,554,597	4,259	598,248	44	—	38·5	140	46	17,593	96	—	1·1	4	13	1,795,772	41	1	16	421	62

Uppgift på de vid statens anstalter för sinnessjukas behandling i och för den egentliga sjukvården anställda tjänstemän och betjening.

Tab. 16.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
	Öfrenläkare.	Asylläkare.	Biträdande läkare.	Underläkare.	Annandenser.	Typstrykingsmän.	Föresänderskor.	Sjukvårdare.	Sjukvårderskor.	Medeltal sjukplatser dagligen beted om uppläggn.	Medeltal sjuka för dag för hvar och en af sjukbetjeningen.
Göteborgs hospital	1	—	1	—	—	1	1	12	9	174	8·3
Hernösands >	1	—	1	—	—	1	1	15	14	228	7·9
Kristinehamns >	1	—	1	—	—	1	1	24	24	305	6·4
Lunds >	1	1	1	2	—	1	1	26	26	365	7·0
> asyl											
Malmö >	1	—	1	—	—	1	1	8	8	175	10·9
Nyköpings hospital	1	—	—	—	—	1	1	9	11	140	7·0
Piteå > och asyl	1	—	1	—	—	1	1	18	18	296	8·2
Stockholms >	1	—	1	—	1	1	1	15	23	270	7·1
Upsala >	1	—	2	—	—	1	1	41	28	441	6·4
Vadstena > och asyl	1	—	2	—	—	1	1	42	40	779	9·5
Vexjö >	1	—	1	—	—	1	1	13	13	220	8·5
Visby >	1	—	—	—	—	1	1	2	2	31	7·7
Summa	11	1	12	2	2	13	13	260	251	4,259	8·3

Inkomster för hospitals underhåll år 1898.

Tab. 17.

	Statsanslag.		Patient- avgifter.		Ränta å patient- avgifter.		Ersatt be- grafnings- kostnad.		Underhålls- bidrag.		Anmärk- ningsmedel.		Diverse.		Trädgård och jordbruk.		Summa.				
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.			
Kongl. Medicinalstyrelsen	1,075,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,075,000	—	
Göteborgs hospital	—	—	32,198	70	7	—	60	—	—	—	5	70	1,177	98	3,311	46	—	—	36,760	84	
Hernösands »	—	—	42,341	90	18	44	165	—	—	—	—	—	1,106	45	2,646	41	—	—	46,278	20	
Kristinehamns »	—	—	57,330	90	56	52	136	80	—	—	—	—	2,613	60	20,893	18	—	—	81,081	—	
Lunds » och asyl	—	—	258,286	95	82	28	580	50	—	—	—	—	44,935	98	15,345	73	—	—	319,231	44	
Malmö asyl	—	—	30,351	—	16	84	105	—	—	—	—	—	1,789	40	—	—	—	—	32,262	24	
Nyköpings hospital	—	—	25,618	85	8	93	130	50	—	—	—	—	2,218	60	—	—	—	—	27,976	38	
Piteå » och asyl	—	—	54,693	90	65	67	85	—	—	—	—	—	2,514	67	5,428	52	—	—	62,787	76	
Stockholms »	—	—	62,401	45	23	32	91	26	14,000	—	—	—	3,949	52	702	34	—	—	81,167	89	
Upsala »	—	—	100,266	20	38	58	135	—	—	—	—	—	2,352	20	19,636	66	—	—	122,428	64	
Vadstena » och asyl	—	—	158,056	65	88	13	341	45	—	—	—	—	1) 7,737	30	16,190	15	—	—	182,413	68	
Vexjö »	—	—	46,594	85	32	69	75	—	—	—	—	6	—	2,234	05	2,667	04	—	—	51,609	63
Visby »	—	—	5,583	60	8	92	15	—	—	—	—	—	1,292	53	—	—	—	—	6,900	05	
Summa	1,075,000	—	873,724	45	447	32	1,920	51	14,000	—	—	11	70	1) 73,922	28	86,821	49	1) 2,125,847	75		

1) Här inräknadt ett belopp af 310 kronor 25 öre från Adelsvårdaka stiftelsen för underhåll af en frisäng vid Vadstena hospital.

Tab. 18.

	Afskrifning.		U t g i f t e r.									
			Afföning.		Utpisning.		Linne samt gång- och sängkläder.		Eldning och lyshållning.			
			Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.		
Medicinalstyrelsens kassa	—	—	1,500	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göteborgs hospital	—	—	27,926	16	34,183	53	6,411	82	10,205	52	—	—
Hernösands »	—	—	30,227	61	47,866	15	4,785	92	7,871	04	—	—
Kristinehamns »	—	—	41,040	31	59,396	09	8,613	59	20,924	95	—	—
Lunds » och asyl	30	50	93,361	91	234,716	26	38,893	31	76,171	68	—	—
Malmö asyl	—	—	15,310	11	29,217	12	6,477	09	8,421	49	—	—
Nyköpings hospital	—	—	17,392	14	24,071	50	5,366	87	6,493	09	—	—
Piteå » och asyl	—	—	38,823	14	58,703	06	9,211	49	14,931	25	—	—
Stockholms »	—	—	31,749	12	55,511	28	11,452	18	17,411	49	—	—
Uppsala »	—	—	52,274	29	86,469	94	16,430	36	30,606	97	—	—
Vadstena » och asyl	—	—	65,484	85	132,812	41	13,655	40	34,135	31	—	—
Vexjö »	—	—	28,822	08	35,889	88	6,863	72	10,799	12	—	—
Visby »	—	—	4,870	51	7,510	19	1,380	98	1,370	02	—	—
Summa	30	50	448,782	23	806,347	41	129,543	23	239,341	93	—	—

¹⁾ Af beloppet hafva utgått till komplettering af elektrisk belysningsanläggning m. m. vid Kristinehamns hospital 21,596 kr. 79 öre, flyttning af desinfektionsbyggnad hospital 9,654 kr. 65 öre samt till diverse smärre arbeten vid hospitalen 7,179 kr. 52 öre. — ²⁾ Häraf hafva utgått 422 kr. 9 öre till ritningar och kostnadsförslag, 3,637 underhållet för en frisäng vid Vadstena hospital, hvarigenom hela underhållskostnaden uppgår till 2,155,850 kr. 4 öre.

Sammandrag af 1898 års redovisning

Tab. 19.

D e b e t.					
<i>Balans från år 1897.</i>					
Skulder: Kassan		1,342	67		
Patientafgifter		4,568	49		
Lundgrenska donationsfonden		721	88		
Diverse		124,792	10		
Anordnande af asyl för sinnessjuka i Vadstena		5,267	56		
Anläggning af asyl för sinnessjuka i Uppsala		24,852	60		
Byggnad för bageri och bryggeri vid Vexjö hospital		1,916	88	163,462	18
<i>Afskrifning.</i>					
Se Tab. 18		—	—	30	50
<i>Utgifter.</i>					
Se Tab. 18		—	—	2,155,539	79
<i>Balans till år 1899.</i>					
Behållningar och fordringar:					
Kontant		12,961	78		
Förråden		162,020	46		
Patientafgifter		11,811	20		
I bank inestående		228,612	87		
Diverse		22,693	66		
Förskott		13,000	—	451,099	97
Summa		—	—	2,770,182	44

underhåll år 1898.

U t g i f t e r .																			
Medikamenter.		Tvätt och renhållning.		Inventarier.		1) Underhåll och förbättring af byggnader och gårdar.		Skrifmaterialier m. m.		Utskylder.		2) Diverse utgifter.		Indragningsstat.		Trädgård och jordbruk.		Summa.	
Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
—	—	—	—	—	—	1) 86,133	54	—	—	—	—	4,765	30	—	—	—	—	92,398	84
438	23	1,828	03	4,718	71	10,849	07	636	23	311	04	5,339	51	450	—	5,453	68	108,751	53
816	59	1,353	80	2,667	86	4,359	07	644	19	744	16	3,675	68	550	—	2,804	19	108,366	26
1,666	21	1,826	90	7,145	71	24,010	23	895	69	158	—	9,402	14	—	—	19,404	03	194,483	85
4,082	17	9,482	71	8,522	60	58,443	56	1,729	27	3,473	80	13,461	89	1,189	24	8,916	35	552,444	75
468	57	1,538	07	2,053	42	4,062	59	586	76	267	73	2,844	26	1,004	68	—	—	72,251	89
813	82	1,124	32	1,487	78	6,751	86	577	31	—	—	3,336	54	950	—	602	64	68,967	87
1,102	27	1,594	87	4,767	63	9,225	65	565	83	103	81	5,198	14	—	—	5,683	52	149,911	16
1,201	22	3,924	43	3,646	84	17,110	23	590	49	153	—	8,311	63	1,255	—	3,063	02	155,379	93
2,271	31	4,372	48	5,179	07	10,956	89	770	12	267	52	6,034	21	100	—	13,854	94	229,588	10
3,442	08	4,190	32	7,685	50	10,492	95	945	78	68	54	10,784	50	2,620	55	10,261	63	296,579	82
1,218	35	1,955	14	4,895	45	10,403	17	589	52	—	—	4,682	26	1,625	—	1,626	66	103,370	35
73	14	195	98	152	35	599	13	5	13	—	—	480	11	400	—	7	90	17,045	44
17,593	96	33,387	05	52,922	92	253,397	94	8,536	32	5,547	60	78,316	17	10,144	47	71,678	56	2,155,539	79

vid samma hospital 1,296 kr., anordnande af värmeledning och elektrisk belysning vid Stockholms hospital 46,406 kr. 58 öre, till- och påbyggnad af tvätthuset vid Nyköpings kr. 95 öre till resekostnader samt 705 kr. 26 öre till diverse andra kostnader. — 2) Till utgiftssumman kommer utaf Adelswärdiska stiftelsen med 310 kr. 25 öre bekostade

öfver till hospitalsväsendet anslagna medel.

K r e d i t .					
<i>Balans från år 1897.</i>					
Behållningar och fordringar:					
Kontant		8,138	43		
Förråden		165,867	78		
Patientafgifter		11,264	06		
I bank inestående		152,019	63		
Diverse		41,734	43		
Förskott		8,000	—	387,024	33
<i>Inkomster.</i>					
Se Tab. 17		—	—	2,125,847	75
<i>Balans till år 1899.</i>					
Skulder: Kassar					
Patientafgifter		4,071	75		
Lundgrenska donationsfonden		721	88		
Diverse		122,914	95		
Anordnande af asyl för sinnessjuka i Vadstena		1,467	56		
Uppförande af byggnad för öfverläkaren vid Vadstena hospital och asyl		9,454	80		
Uppförande af byggnad för dito vid Nyköpings hospital		12,156	—		
Auläggning af asyl för sinnessjuka vid Upsala		40,372	52		
Utvidgning af Göteborgs hospital		64,093	12		
Byggnad för bageri och bryggeri vid Vexjö hospital		1,916	88	257,260	36
Summa		—	—	2,770,182	44

Tab. 20.

	S i n n e s s j u k a.																		
	Antal.	Från			Kön			Civilstånd			Ålder				Vårdas inom				
		landsbygd.	städer.	ej angivet.	män.	kvinnor.	ej angivet.	ofätra.	fätra.	ej angivet.	under 20 år.	mellan 20 och 40 år.	öfver 40 år.	ej angifven.	enskildt hus.	enskild anstalt.	fattighus.	länslasarett.	hospital eller asyl.
Stockholms stad ¹⁾	508	—	508	—	—	508	—	—	—	—	—	—	508	—	14	281	—	213	
Stockholms län	225	205	20	—	113	112	—	159	66	—	3	75	147	—	100	1	13	3	108
Upsala >	203	167	36	—	91	112	—	151	52	—	3	53	147	—	94	—	24	—	85
Södermanlands >	234	187	47	—	135	99	—	159	75	—	1	83	150	—	64	2	51	—	117
Östergötlands >	521	397	124	—	248	273	—	374	147	—	8	189	324	—	221	2	67	2	229
Jönköpings >	518	461	57	—	256	262	—	363	155	—	8	190	320	—	345	7	53	1	112
Kronobergs >	320	312	8	—	158	162	—	217	103	—	2	95	223	—	199	1	23	—	97
Kalmar >	459	406	53	—	253	206	—	342	117	—	3	154	302	—	272	—	67	7	113
Gotlands >	104	88	16	—	50	54	—	75	29	—	—	32	72	—	63	—	9	—	32
Blekinge >	236	162	74	—	120	116	—	141	95	—	5	84	147	—	106	4	52	5	69
Kristianstads >	375	347	28	—	191	184	—	291	84	—	4	129	242	—	178	8	40	2	147
Malmöhus >	582	435	147	—	267	315	—	432	144	6	6	168	406	2	189	3	110	1	279
Hallands >	285	236	49	—	114	171	—	201	84	—	1	83	201	—	170	1	21	5	88
Göteborgs stad ¹⁾	440	—	440	—	—	440	—	—	440	—	—	—	440	—	31	—	371	—	38
Göteborgs och Bohus län	366	333	33	—	162	204	—	265	101	—	1	103	262	—	212	4	39	2	109
Elfsborgs län	636	588	48	—	319	317	—	443	193	—	2	172	462	—	387	11	63	11	164
Skaraborgs >	411	372	39	—	217	194	—	116	295	—	2	128	281	—	247	4	27	7	126
Vermlands >	625	583	42	—	310	315	—	476	149	—	5	200	420	—	349	7	64	2	203
Örebro >	396	358	38	—	209	187	—	286	110	—	6	140	250	—	161	3	68	5	159
Vestmanlands >	283	229	54	—	155	128	—	174	109	—	1	75	207	—	114	—	29	8	132
Kopparbergs >	459	427	32	—	221	238	—	310	149	—	7	154	298	—	241	2	44	2	170
Gefleborgs >	362	293	69	—	161	201	—	238	124	—	—	97	265	—	169	1	54	7	131
Vesternorrlands >	351	318	33	—	173	178	—	224	127	—	2	115	234	—	158	1	19	2	171
Jemtlands >	195	187	8	—	113	82	—	142	53	—	2	72	121	—	114	—	7	2	72
Vesterbottens >	241	232	9	—	130	111	—	179	62	—	5	74	162	—	145	1	3	4	88
Norrbottens >	211	193	18	—	116	95	—	155	56	—	7	73	131	—	114	—	9	1	87
Summa	9,546	7,516	2,030	—	4,282	4,316	948	5,913	2,679	964	84	2,738	5,774	950	4,443	77	1,608	79	3,339

¹⁾ Uppgifter hufvudsakligen grundade på meddelanden från anstalter och försörjningsinrättningar.

²⁾ Af dessa 2 inom fängelse.

sinnessjuka och idioter i riket år 1898.

I d i o t e r.																				
Antal.	Från			Kön			Civilstånd			Ålder				Vårdas inom						
	landbygd.	städer.	ej angiven plats.	män.	qvinnor.	ej angivet.	ogifta.	gifta.	ej angivet.	under 20 år.	melan 20 och 40 år.	öfver 40 år.	ej angiven.	enskildt hus.	enskid anstalt.	fattighus.	länsarsenit.	hospitäl eller asyl.	ej angiven plats.	
24	—	24	—	—	—	24	—	—	24	—	—	—	24	—	—	24	—	—	—	Stockholms stad.
252	238	14	—	142	110	—	252	—	—	80	107	65	—	189	12	25	8	18	—	Stockholms län.
155	133	22	—	87	68	—	155	—	—	44	73	38	—	107	19	13	—	16	—	Upsala »
248	236	12	—	140	108	—	248	—	—	60	112	76	—	168	15	50	—	15	—	Södermanlands »
458	413	45	—	254	204	—	458	—	—	102	202	154	—	340	16	84	1	17	—	Östergötlands »
116	91	25	—	72	44	—	115	1	—	32	58	26	—	95	6	12	—	3	—	Jönköpings »
289	282	7	—	134	155	—	288	1	—	77	132	80	—	267	1	9	—	12	—	Kronobergs »
387	362	25	—	200	187	—	387	—	—	90	192	105	—	341	6	31	—	9	—	Kalmar »
89	76	13	—	48	41	—	87	2	—	16	44	29	—	77	1	11	—	—	—	Gotlands »
228	197	31	—	118	110	—	226	2	—	52	107	69	—	175	14	32	—	7	—	Blekinge »
313	302	11	—	184	129	—	312	1	—	84	127	102	—	238	26	34	—	15	—	Kristianstads »
414	358	56	—	219	195	—	412	—	2	102	198	114	—	280	18	71	1	44	—	Malmöhus »
233	214	19	—	128	105	—	231	2	—	55	104	74	—	211	2	17	—	3	—	Hallands »
87	—	87	—	—	—	87	—	—	87	—	—	—	87	39	21	26	—	1	—	Göteborgs stad.
343	312	31	—	193	150	—	342	1	—	107	139	97	—	293	31	13	—	6	—	Göteborgs och Bohus län.
486	466	20	—	279	207	—	485	1	—	87	227	170	2	442	11	31	—	2	—	Elfsborgs län.
364	345	19	—	212	152	—	364	—	—	106	163	95	—	297	29	25	—	13	—	Skaraborgs »
583	552	31	—	323	260	—	582	1	—	133	260	190	—	506	13	48	1	14	—	Vermlands »
351	338	13	—	206	145	—	351	—	—	88	157	106	—	217	17	88	1	28	—	Örebro »
180	160	20	—	100	80	—	179	1	—	57	83	40	—	137	15	14	—	14	1	Vestmanlands »
372	358	14	—	182	190	—	366	6	—	113	152	107	—	334	13	21	—	4	—	Kopparbergs »
321	270	51	—	166	155	—	311	10	—	105	132	84	—	237	37	39	—	8	—	Gefleborgs »
228	213	15	—	121	107	—	228	—	—	64	99	65	—	212	6	5	—	5	—	Vesternorrlands »
187	183	4	—	106	81	—	187	—	—	54	74	59	—	179	3	3	—	2	—	Jemtlands »
225	216	9	—	133	92	—	225	—	—	48	100	77	—	219	—	5	—	1	—	Vesterbottens »
130	124	6	—	75	55	—	130	—	—	32	54	44	—	118	—	10	—	2	—	Norrbottnens »
7,063	6,439	624	—	3,822	3,180	111	6,921	29	113	1,788	3,096	2,066	113	5,718	332	741	12	259	1	Summa

Bil. B. Rättsmedicinska utlåtanden angående sinnesbeskaffenhet,

afgifna af Öfverläkare vid hospital.

1.

Läkarebetyg angående sinnesbeskaffenheten hos arbetaren (åbosonen) Olof B. från Tågarp i Hörby socken, som i September månad år 1897 vid Frosta häradsrätt anklagats för det han vid flera tillfällen dels föröfvat missbandel å sin moder och sin styffader, dels begått hemfridsbrott i deras bostad.

Innan redogörelse lemnas för B:s tillstånd vid och efter de brott, som han nu anklagats för, torde vara skäl att återgifva ett till undertecknads förfogande benäget stäldt utlåtande, som Kongl. Medicinalstyrelsen om samma person afgaf den 7 Febr. 1894. B. hade den gången tilltalats för hemfridsbrott, öfvervåld, tillgrepp samt motstånd vid offentlig förrättning.

Nämnde utlåtande har efter uteslutande af ingressen följande lydelse:

»Drängen Olof B. är 29 år gammal, har begått Herrans Heliga Nattvard och ådagalagt försvarlig kristendomskunskap, samt sagt sig aldrig hafva tjänat hos främmande personer utan bott hos sina föräldrar i Tågarp och biträdt med jordbruksarbetet, som efter fadrens år 1886 timade död hufvudsakligen utträttats af honom.»

»År 1892 hade den tilltalade för misshandel ådömts fängelsestraff och vid återkomsten från fängelset medhaft ett af fängelseläkaren utfärdadt intyg, att han vore mindre vetaude.»

»Den 6 sistlidne Juni blef den tilltalade förklarad omyndig på ansökan af hans moder och med stöd af ett kommunalnämndsprotokoll, som vitsordade, att han i följd af sinnesslöhet och liknöjdhet ej kunde lemnas åt sig sjelf. Tvenne personer, i saken hörda, hafva sammanstämmande intygat, att den tilltalade allmänneligen ej anses vara af normal sinnesbeskaffenhet.»

»Förliden vår hade den tilltalades förmyndare låtit på auktion försälja hans gemensamt med modren ärfda fastighetsandel i Tågarp. Då den tilltalade vägrade afflytta på bestämd tid, som var den 1 sistlidne Augusti, blef han den 18 sistlidne Oktober genom kronobetjeningen vräkt. Den tilltalade påträffades då sysselsatt med plöjning å en åker tillhörande det sålda hemmanet. Han aflägsnade sig då, men återkom om en stund till gården. Tillsagd att aflägsna sig, vägrade han detta och måste med våld bortföras, inträngde ånyo å gårdsplanen och måste med våld aflägsnas. Samma dag på eftermiddagen återkom den tilltalade och tillgrep å gården ett ok, som han bortförde. Samma dags afton stängde han oloffigen in sig i ladugårdshuset, hvarest han kvarstannade till följande morgon. De följande dagarna uppehöll han sig upprepade gånger å gården, utfor i hotelser och svordomar, bröt sig in i husen, kastade in stenar genom fönstren i bostadshuset och misshandlade köparen af gården.»

»Den 22 sistlidne Oktober blef den tilltalade häktad och afgaf då provinsialläkaren J. L. Naumann det intyg, att den tilltalades sinnestillstånd behöfde ytterligare undersökas, innan dom öfver honom kunde fällas.»

»Inför Häradsrätten inställdes han den 31 i samma månad. Han förnekade då på det bestämdaste allt hvad som lades honom till last och sade sig vid vräkningstillfället icke hafva gjort det minsta motstånd mot förrättningsmännen. Ett vittne intygade bland annat, att den tilltalade bedt att få gömma ett ok sågande: 'Får jag icke plöja, så skall Åke Persson (köparen af hemmansdelen) icke heller få plöja'. Till protokoll antecknades, att den tilltalade ständigt föll vittnena i talet under envist bestridande af alla deras uppgifter.»

»Till ransakningen den 15 sistlidne November måste den tilltalade med våld införas och var då i början uppretad, men lugnade sig sedan. Då vid denna ransakning fängesläkarens hemställan om den tilltalades öfersändande till hospital, för utrönande af hans sinnesbeskaffenhet, upplästes, yttrade den tilltalade, 'att han aldrig varit galen och icke vill såsom sådan behandlas'. I protokollet finnes dessutom antecknad, att hans förhållande inför domstolen icke antydde sinnesrubbnig.»

Vid ransakningen den 20 sistlidne December svarade den tilltalade på tillfrågan, om han ansåge sig hafva bättre rätt till gården än Åke Persson: »det skall vi söka om». Äfven vid detta tillfälle förnekade den tilltalade att hafva gjort sig skyldig till något af hvad som förts honom till last, gaf undvikande svar och iakttog till slut envis tystnad. Det antecknades till protokollet, att ingenting annat lemnade stöd för antagandet, att den tilltalade vore sinnessjuk, än hans skygga och frånvarande blick.

»Den tilltalades förmyndare har inför Rätten upplyst, att den tilltalade, varnad för följderna af sitt beteende, svarat, att 'det gör ingenting, när ingen ser det', och har förmyndaren dessutom uppgifvit, att den tilltalade alltid varit synnerligen klen utrustad å förståndets vägnar, men ofta visat prof på ganska stor slughet, mot grannarne städse visat sig svår och obillig; att han aldrig kunnat förmås att lyda andras befallningar, men, då han fått råda sig sjelf, varit en ganska god arbetare; samt att han ådagalagt mycket begär efter spritdrycker, men af brist på penningar icke i hög grad kunnat hängifva sig åt dryckenskap. På tillfrågan vid sistnämnda ransakning hvad han ämnade företaga sig, om han blefve försatt på fri fot, yttrade den tilltalade redigt och sammanhängande, att han nog skulle taga sig fram till hemorten och att han tröttnat på fängelset, der han blifvit illa behandlad af fångbetjeningen, erhållit dålig kost och ej fått mat i rätt tid samt saknat sysselsättning, hvilken senare omständighet varit anledningen till att han tillbragt fängelsetiden i sin säng. Samma dag blef han också försatt på fri fot.»

»I fängesläkarens Falcks intyg finnes angående den tilltalades förhållande å cellfängelset anfördt, att den tilltalade hade en insänkning af nackbenet motsvarande lilla fontaneln, men för öfrigt icke företedde något ovanligt i afseende på kroppsbeskaffenhet, att kroppens organ fungerade normalt, att han var okänslig för köld, att hans ansigtstryck var slött och lik-

giltigt, att han ständigt låg till sängs och ref af sig kläderna och kastade dem omkring i cellen, om han påkläddes, att han endast motvilligt inlät sig i samtal och om han kunde förmås dertill, visade sig vresig och ondskefull samt utfor i klagomål och svordomar, samt att han ofta ej svarade på tilltal; att han angaf sig kunna läsa och skrifva, men ej kunde förmås att göra någotdera, att han ansåg sig vara misshandlad och förföljd, att han lär ansett maten vara förgiftad, men likväl ätit mycket begärligt; att han var fullkomligt likgiltig om sin person och hvarken kammade eller tvättade sig.»

»Fängelseläkaren Falck har med anledning af hvad som blifvit upplyst och kunnat inhämtas afgifvit det intyg att B. lider af sinnessjukdom och måste betraktas såsom för allmänna säkerheten vådlig.»

»För erhållande af upplysning om den tilltalades möjligen förhånden varande ärftliga anlag till sinnessjukdom och om hans förut genomgångna sjukdomar, har Kongl. Styrelsen infordrat underrättelse härom från provinsialläkaren Naumann, som meddeladt efter upplysningar från trovärdiga personer, att den tilltalades fader varit en inskränkt, envis och rå person, men ej drinkare eller sinnessjuk; att fadrens syster varit klen begåfvad ('barnslig') dock ej värre än att hon blifvit konfirmerad, och att den tilltalades moder gjort sig känd som elak och lögnaktig, men att för öfrigt intet ovanligt i afseende på släktens sinnesbeskaffenhet var känt; att tillfrågade personer sagt sig aldrig hafva hört, att den tilltalade någonsin varit sjuk.»

»Ehuru skäl icke saknats för antagandet att drängen Olof B. varit beröfvad förståndets bruk, får Kongl. Medicinalstyrelsen likväl, på grund af hvad sålunda i detta mål upplyst blifvit, härmed afgifva det utlåtande, att bemälda B. vid de åtalade gerningarnas begående saknat förståndets fulla bruk.»

»Beträffande huruvida B. är samhällsvådlig, finnas inga upplysningar meddelade, hvarpå ett omdöme i detta hänseende kan grundas.»

Såsom komplettering af i nu anförda utlåtande lemnade uppgifter om B:s tidigare öden må ur handlingarna i det mål, som nu är i fråga meddelas följande.

Efter sin konfirmation sattes B. i smedlära, men återvände efter en kort tid till hemmet, enär han befanns olämplig för yrket. Sedermera hade han tidtals haft arbete på åtskilliga ställen i sin hemort, men ingen hade på grund af hans lättja och elaka lynne velat hafva honom i sitt arbete någon längre tid, hvarföre han återkommit till hemmet, der han sedan alltjemt vistats, äfven sedan fadren affidit och modren gift om sig. Dessa upplysningar lemnades inför rätten af B:s moder.

Vid samma tillfälle uppgaf modren också, att B. (förmodligen efter förra rättegångens afslutande) från cellfängelset öfversändts till en vårdanstalt för sinnessjuka och der vistats en kortare tid; att han sedan blifvit hemskickad och intagits på Hörby sockens fattiggård; att han der uppfört sig ytterst oregertigt, vägrat äta samt misshandlat de öfriga fattighjonerna, så att läkare derföre för honom föreskrifvit vistelse i enrum; och att B. på grund af sin vildsinhet ej fått stanna å fattiggården utan återkommit till hemmet, der han sedan vistats.

Angående de lagöfverträdelser B. senast begått och hans uppförande vid tiden för dessa och efteråt inhämtas af ransakningshandlingarna hufvudsakligen följande, som är af vikt för bedömande af B:s sinnesbeskaffenhet.

Målsägarna — B:s mor och hans styffader — uppgåfvo, att B. sedan lång tid tillbaka haft ett svårt och obändigt sinnelag och särskildt under de sista åren nästan dagligen utan minsta anledning misshandlat dem med hugg och slag, samt att han, efter att hafva med våld drifvit dem ut ur deras bostad, tillreglat dörrarna och förvägrat dem inträde.

Dessa uppgifter bekräftades i så måtto af vittnesmålen, att vittnen sett B. af ringa eller ingen anledning på flera sätt misshandla sin mor och sin styffader och äfven flera gånger sett deras husgeråd liggande i oordning utanför deras bostad, såsom om någon kastat ut det.

Såsom exempel på nämnde misshandel må anföras, att B. en gång knuffat omkull sin mor och sparkat henne, en gång gifvit henne örfylar, en gång slagit henne med ett ämbar, så att detta gått sönder, en gång ryckt ett jordbruksredskap från sin styffader och med ett slag deraf fällt honom till marken och sedan med ett större trästycke gifvit honom ett hårdt slag å axeln samt derefter kastat stenar af en knytnäfves storlek handlost emot honom och härigenom tillfogat honom flera stora sår i hufvudet och flera andra gånger knuffat och slagit honom.

Det må tilläggas, att styffadren vid minst ett par tillfällen visat sig mycket nedblodad i ansigtet och uppgifvit, att han så blifvit genom misshandel från B.

Angående B:s beteende mot andra personer må nämnas, att han en gång, då hans förmyndare tillkallats för att bereda målsägarna tillträde till deras egen ladugård, der B. efter att ha misshandlat dem instängt sig, med en jernskyffel måttat ett slag mot förmyndaren och dervid krossat det fönster, hvarigenom denne sökte inkomma till honom; att han vid ett annat tillfälle, då samme hans förmyndare sökte hindra honom att våldföra sig mot sin styffader, bitit och rifvit förmyndaren; och att han, då något ej gick efter hans önskan, kunde blifva våldsam emot hvem som helst.

I fråga om B:s sätt att skicka och yttra sig i öfrigt och omgifvande befolkningens åsigt om honom må anföras följande.

I nämnden upplystes, att B. i sin hemort ansågs vara en för allmänna säkerheten vådlig person och att i hans närhet boende personer beklagat sig öfver, att de af fruktan för honom knappast vågade sofva om nätterna. Detta bekräftades af ett par vittnen, hvarjemte ett vittne uppgaf, att B. af minsta anledning kunde blifva uppretad och dervid uppföra sig som om han icke vore klok. Detta vittne meddelade också, att B. vid vittnets hot med fängelse yttrat, att han nog visste huru han skulle bete sig der, alldenstund han förut kände fångbetjeningen.

B:s förmyndare, som kände honom sedan sex eller sju år tillbaka, vittnade bland annat, att B. på sista tiden blifvit allt mer och mer besynnerlig och tidtals förefallit vansinnig samt särskildt blifvit våldsam sedan hans moder gift om sig; att han aldrig kunnat fördraga sin styffader; att han till denne sålt sin andel i det hemman hans far egt, men fortfarande ansåg allt som fanns kvar af det gamla bohaget som sitt; att han af hat till sin styffader velat sönderlå dennes i boet införda tillhörigheter; att han vid flera tillfällen yttrat, att, om styffadren ej funnits i hemmet, skulle allt vara bra, men att genom dennes närvaro blodet ofta steg honom åt hufvudet, dervid han liksom såg stjernor och ej var mäktig att bedöma hvad han tog sig till; att han sagt sig skola ur föräldrarnas bostad utkasta alla deras tillhörigheter, emedan han ej af dem fick

tillräcklig mat, att han vid ett af de tillfällen, han våldförde sig mot sin styffar, yttrat, att han skulle dödat denne, om ej vittnet hindrat honom, hvilket yttrande vittnet ansåg tyda på, att han vid tillfället ej var vid sina sinnens bruk; att han vid flera tillfällen i vittnets åsyn varit ytterst våldsam och slagit sönder dörrar och fönster; att hans moder och hans styffader alltid varit undfallande mot B. och jemväl yttrat, att han gerna finge stanna hos dem, derest han ville uppföra sig hyggligt mot dem; att B., som en hel vinter vistats hos vittnet, härunder tidtals uppfört sig, som om han varit vansinnig, när han ej fatt göra allt som behagade honom, samt att han härvid åtskilliga gånger hotat att sätta eld å så väl vittnets som kronolänsmannens bostad.

Om B:s uppförande inför rätten och i fängelset finnes an-tecknad:

Då B., första gången han skulle förhöras inför rätten, uppmanades att redogöra för sin ålder och sina hufvudsakligaste lefnadsomständigheter, förklarade han, att derom finge rätten inhenta kunskap hos vederbörande presterskap, och kunde sedan, oakadt upprepade tillsägelser, ej förmås att afgifva något annat svar. Ej heller gaf han något redigt svar på andra till honom denna gång framställda frågor, utan endast hänskrattade.

Då han andra gången skulle inställas inför rätten, kunde han ej förmås att själfmant medfölja fångbetjeningen till tings-salen, utan måste af samma betjening dit inbäras. Härvid gjorde han under högljudt skrik och svordomar ytterst våldsamt motstånd. Inkommen i sessionsrummet kastade han sig genast å golvet och kunde icke på något sätt förmås att åtlyda ord-förandens tillsägelse att uppföra sig skickligt inför rätten, utan utfor i stället, utan att afgifva svar på frågor, i svordomar och smädelser. Han återfördes derfore till häktet.

Efter de derpå följande vittnesförhörens avslutande till-kännagaf fängelsedirektören, att B. fortfarande var lika oreger-lig, hvarfore det icke var att förvänta, att han, om han ånyo inställdes inför rätten, skulle bete sig annorlunda än han förut gjort.

I rättegångshandlingarna finnes ett af provinsialläkaren J. L. Naumann på begäran utfärdadt intyg, att han på grund af under sommaren 1897 företagen undersökning ansåg B. vara behäftad med sinnessjukdom.

Ur ett af t. f. fängelseläkaren R. Falck den 16 november 1897 afgifvet yttrande må följande anföras:

»Olof B., som inkom å härvarande läns-cellfångelse den 9 sistlidne september, är en man af kraftig kroppsbyggnad utan kroppsliga fel eller lyten. Han har under sin vistelse härstädes alltjemt visat ett inbundet, synnerligen argstint lynne. Vid af mig upprepade gånger företagna försök till undersökning har det merendels varit omöjligt att aflocka honom ett enda ord. Endast under två dagar, den 20 och 21 oktober, har han visat sig mera meddelsam. Vid dessa tillfällen har hans tal alltjemt varit oredigt och osammanhängande. Med vaktmanskapet och med en hos honom placerad annan fånge lär han någon gång fört oredigt, af svordomar uppfyllt tal.»

Sedan Kongl. Medicinalstyrelsen den 1 december 1897 för-ordnat, att B. för utrönande af hans sinnesbeskaffenhet skulle intagas å Lunds hospital, intogs han der den 14 i samma månad.

För kännedom om B:s fysiska och psykiska tillstånd under hans vistelse å hospitalet hänvisas till den öfver honom af

amanuensen E. Lauritzen der förda journalen, som i afskrift bifogas.

Af det anförda och den nämnda journalens innehåll fram-går tydligt, att B., hvilken föräldrar visat tydliga brister till förstånd och kynne och som haft en 'barnslig' (imbecil) faster, varit och fortfarande är så psykiskt undermålig, att han måste betraktas såsom behäftad med imbecillitet, och att detta hans andliga lyte — om man så får uttrycka sig — under de senaste sex åren framträdt allt mer och mer, ej minst visande sig i hans våldsamma affekter och hans oförmåga att beherska dem.

I förbigående må erinras, att ett sådant stegrande af imbecillas abnormitet under deras lefnads tredje årtionde ingalunda är ovan-ligt. Man ser ej så sällan vid denna tid ett djupt psykiskt förfall hos dem inträda, ett förfall af degenerativ art, som ej framkallats af någon sinnessjukdom i strängare mening, allra minst någon akut. Den imbecile blir småningom eller ibland hastigt nog, i hög grad dement — ordet taget i allmänpatologisk mening.

B. hade alltid varit klen utrustad till förståndet och städse visat sig svår och obillig mot sin omgifning. Han hade trots sin kraftiga fysik i ungdomen ej lämpat sig för smedsyrket och till följd af sin lättja och sitt elaka lynne ej någonstädes kunnat behålla i arbete någon längre tid.

Vid 28 års ålder (1892) undergick han fängelsestraff för misshandel, men förklarades af fängelseläkaren för mindre vetande. Ett år efteråt gjorde han sig skyldig till liknande och annan för-brytelse och förklarades denna gång af vederbörande läkare för sinnessjuk och samhällsvadlig. För sinnessjuk förklarades han också sommaren 1897 af distriktets provinsialläkare.

Befolkningen i B:s hemort tyckes hafva haft liknande upp-fattning om honom, och det framgår af vittnesmålen, att han af minsta anledning kunnat blifva uppretad och dervid uppfört sig som om han icke varit klok, att han injagat skräck hos hela sin omgifning och att han blifvit allt mer och mer be-synnerlig och tidtals förefallit vansinnig.

En gång hade han själf klagat, att i en honom misshaglig persons närvaro blodet ofta steg honom åt hufvudet och att han dervid liksom såg stjernor och ej var mäktig att bedöma hvad han tog sig till.

Hans uppförande inför rätten kan ej förklaras genom annat än verklig eller låtsad sinnesabnormitet. Men att han själf ej vill anses för abnorm och således ej simulerade, är ju uppenbart.

Äfven hans sätt att skicka och yttra sig å hospitalet har fullt öfverensstämt med hans föregående. Hans halsstarriga vägran att besvara frågor och rätta sig efter tillsägelser, hans envisa upprepande af samma och samma yttranden, hans tyd-liga oförmåga att inse sin vanmakt gent emot hela samhället och att, trots alla upplysningar, rätt bedöma sitt läge, hans befängda åsigt om hospitalsläkarens befogenhet, hans många andra fjolliga förmenanden, m. m. dylikt, äro ju mer än till-räckliga att bekräfta den redan förut vunna uppfattningen af B. såsom varande abnorm till sinnet.

Men B:s abnormitet har ej inskränkt sig till förståndslöhet och sjuklig retlighet. Han tyckes också hysa en del om för-ryckthet påminnande föreställningar, i det han antydt så väl förföljelse- som storhetsgriller och på förrycktas vis trott sig utpekad af tidningarna, m. m. Men på det sätt dessa symtom hos B. utprädat, kunna de nog ej tydas såsom tecken på egentlig

förryckthet (paranoia), utan äro till en del att betrakta såsom uttryck för den degenerativa upplösningsprocess, som, såsom ofvan är antydt, imbecila ej så sällan undergå. Till en del synas de helt enkelt bero på enfaldigt skryt och fjollig förhoppning att härmed kunna imponera eller skrämna. Huru som helst tjena de att ytterligare stärka nyss nämnda uppfattning af B:s sinnes-tillstånd. Det samma gör också den stora känsligheten i hans kärlnervsystem. Hans albuminuri är deremot för obetydlig att föra tanken på uremi eller dylikt.

På grund af och i öfverensstämmelse med det nu anförda får jag på heder och samvete intyga, att jag anser det vara bevisadt,

att Olof B., då han utförde de gerningar, som han nu är tilltalad för, var afvita, och att han fortfarande befinner sig i samma abnorma tillstånd,

samt att B. är samhällsvådlig.

Lunds hospital den 9 mars 1898.

Sv. Ödman.

Utdrag af Lunds hospitals sjukjournal.

Namn: Olof Severin B. Hemort: Hörby. Ålder och civilstånd: 33 år, ogift. Samhällsställning: åbason. Emottagen den 14 dec. 1897. Diagnos: Imbecillitas.

B. är intagen på förordnande af Kongl. Medicinalstyrelsen i och för undersökning till utrönande af hans sinnesbeskaffenhet.

B. krånglade vid hitkomsten, ville ej stanna här utan resa till sitt hem och lät sig mycket motsträfvigt nedföras på afdelningen och afklädas. Sedan han väl kommit i badet, blef han emellertid mildare stämd och tyckte, att det var bra att få bada. Han fördes derefter till öfvervakningsafdelningen och lades till sängs.

Status præsens den 16/12 97.

Längd enligt mätningsförsöket här (se nedan under 22/1 98) 1,63 m. Vigt 65,5 kg. B. är undersätsig, groft byggd med kraftig muskulatur och lagom hull. I allmänna utseendet fins intet sjukligt. Hufvudets omkrets 56,5 cm.; dess längd 19,6 cm., bredd 15,8 cm.; index 806. Hufvudets och ansigtets bildning erbjuder intet anmärkningsvärdt. Hyn frisk. Iris blå. Håret ljus; rödaktigt helskägg. Öronflikarne en smula vidvuxna.

Då B. en stund före tillämnadt samtal tillsäges att kläda på sig, vägrar han och åtlyder ej heller tillsägelse att för en stund, på det samtalet ej må ega rum i allmänna sjuksalen, flytta in i ett angränsande isoleringsrum. Då man bär dit honom, gör han envist men ej våldsamt motstånd, skriker högt och gråter som ett barn. Dessemellan protesterar han i utrop, sådana som: »De släpa mig hit och dit», »Hurudant hållen I rättgång här», »Jag vill ligga i fred», »Jag kan väl få ligga i samma säng, så länge jag är här», »Jag har ingen skyldighet att svara dem här» o. s. v.

Vid läkarnes inträde ligger han orörlig med ansigtet mot kudden och envist slutna ögon. Han gör motstånd mot hvarje försök att ändra något i hans ställning och kan ej på något sätt förmås att svara ett ord, samt söker med energi beherrska sin reaktion för knappålsstygn o. d. Ehuru man väntar en god stund, lyckas det hvarken med lock eller pock att få honom att på minsta sätt ändra taktik. — Sedan läkarne aflägsnat sig,

Berättelse om hospitalen.

förmås han efter en stund att sjelf gå tillbaka till sin förra sängplats.

Enligt upplysningar af amanuensen och betjeningen har B. sedan inkomsten legat tyst och stilla utan att spontant yttra något. På frågor har han svarat kort, men temligen beredvilligt. Han har sålunda sagt sitt namn, ålder och hemvist, visat sig veta, att han är i Lund, men okunnig om månad och årtal. Han har sagt till, då han behöft använda klosetten, sjelf ätit och snyggat sig och utan motsträfvighet låtit sig klippas. Fysisk undersökning har han i allmänhet ej motsatt sig, men har dock envist vägrat t. ex. att ställa upp sig till längdmätning, att kasta vatten i ett uringlas m. m.

Sömmen temligen klen på nätterna, men B. soffer ej så litet på dagarne. Sinnesorganen äro, såvidt han medger deras undersökning, utan anmärkning; pupillerna äro likstora och reagera väl både för ljus och accomodation. Sensibilitet och motilitet erbjuda ej annat anmärkningsvärdt, än att reflexerna, såväl patellar- som hudreflexer, förefalla mer än vanligt lifliga. Uttalet utan anmärkning. B. förnekar yrsel eller svindel och klagar ej öfver hufvudvärk eller andra smärtor. Vanlig fysikalisk organundersökning ger intet abnormt vid handen. Temperaturen är afebril. Puls 74 i min. Matlust och afföring goda. Urinen har sp. v. 1,019, är fri från socker, men håller ett svagt spår af ägghvita; den reagerar surt, är ej fullkomligt klar; grumlingen visar sig under mikroskopet bestå af slemflockar; njurcylindrar ha ej kunnat påvisas.

Daganteckningar. 20/12. Vid hvarje rond har B. helsat vänligt. När man tilltalat honom, har han visat ett fullkomligt meningslöst, vänligt och belåtet, men på samma gång bakslutigt småleende och besvarat en och annan fråga om sitt befinnande. Men hvarje försök att komma i närmare samspråk med honom har genast strandat. Han »vill ha sina kläder och komma hem», det är allt, hvad man fått ur honom, fastän man sökt klargöra för honom hans läge och nödvändigheten för honom att svara ordentligt. — För att undgå det både för honom sjelf obehagliga och för öfrigt olämpliga i patienternas närvaro vid samtalsförsöken införes B. åter i dag på isoleringsrummet. Resultatet blir precis detsamma som den 16. Han ligger orörlig med hopknipna ögon, ändrar icke en min och svarar ej ett ord hvarken på allmänna orienteringsfrågor eller på frågor af sådan art, som om han vill ha sina kläder och komma hem, och detta i trots af att öfverläkaren sätter honom fullständigt in i situationen och förklarar för honom, hurusom han, om han icke svarar, måste betraktas som sinnessjuk och kvarstanna här hela sitt lif.

21/12. Då B. i dag vid rondens återigen uppmanas att öfvergifva det för honom så ofördelaktiga tigandet, utbrister han: »Tiga, nej, jag tiger inte; jag har ju sagt, att jag vill härifrån. Kan någon säga, att jag hitt' på något i denna stan, efter jag kommit hit? Kan staden hålla någon häradsrätt?» Anyo upplyst om, hvarför han är här, fortsätter han: »Ni har tagit mig hit för att undersöka mig för galenskap, men jag anhåller att komma härifrån. Får jag bara vara i fred, är jag lika klok som någon menniska.» På frågan, hvarför han icke ville tala i går, svarar han endast: »Jag har ju sagt, jag vill härifrån, då behöfs det ju ingenting mer.» Derefter envis tystnad.

28/12. B. är fullkomligt oförändrad. Då man i dag, som vanligt, gör ett försök att komma under fund med hans orienteringsförmåga o. d., svarar han ej ordentligt på en enda hit-

hörande fråga, men protesterar ifrigt och envist mot att kvarhållas här, på ett sätt, som röjer hans fullständiga brist på insigt i sitt läge och hans allmänna omdömeslöshet. Som exempel må tjena följande: »Staten har inte lof att misshandla mig, som icke är fäld till laga ansvar»; »När sängarne stå tomma, skall Ni taga in dem, som äro sjuka»; »I ha'n väl varit ihop om att taga mig hit»; »Der är ingen, som behöfver befalla öfver mig, för jag kan soutenera sjelf, och jag yrkar komma hem.» Då B. återigen får veta, att han troligen får stanna här alltid, om han ej svarar ordentligt, säger han: »Svara ordentligt, det har jag kunnat, innan jag såg både Malmö och Lunda stad.»

Betjeningen upplyser, att B. någon gång brukar svärja och hota, yttrande, att han blifvit innespärriad här, för att man skall komma åt att stjåla hans egodelar, att han fordrar ersättning o. d. Han ligger för öfrigt tyst, är fortfarande snygg och har ej varit våldsam.

^{29/12.} B. sökte i natt tränga ut, bråkade med betjeningen, men lät sig utan motstånd föras tillbaka till sängen. I dag svarar han på frågan, hvad han ville ute midt i natten utan kläder, endast med sitt dumsluga småleende.

^{30/12.} B. förnekar i dag på frågor, att att han har uågra ovänner, att någon sökt skada honom o. d. Frågor, gående ut på att utröna, om han besvärar af sinnesvillor, besvarar han icke; han endast småler.

^{31/12.} B. har sedan i går middag vistats uppe efter föga energiska protester mot att taga på sig anstaltens kläder. Han vistas i dag på C-afdelningens dagrum.

1898, ^{3/1.} B. har i dag vägrat stiga upp, föregifvande, att han ej får vara i fred för patienterna å dagrummet. (Att B. fått någon liten knuff, är möjligt; något större uppträde har ej egt rum.) Han vill ha sina egna kläder. Natten till i går hade han nedsmutsat lakanen med ekskrementer, hvilket han förut hotat göra, om han icke utsläpptes.

^{11/1.} Dagligen har man sökt förmå B. att stiga upp och dagligen sökt framlocka ett ordentligt svar, men han »vill ha sina egna kläder», och han endast »yrkar att komma hem». Alla försök att sätta honom in i situationen bli fruktlösa. Han vill icke höra talas om brottslighet, häktning, dom o. s. v., utan framhårdar oföränderligt i sitt envisa och omdömeslösa prat, alltid utmynnande i, att läkarne tagit hit honom, och att han vill hem.

^{17/1.} B. ser i dag ledsen ut; svarar ej.

^{18/1.} B. klagar i dag öfver, att han har svårt att svälja; hans röst hörs något hes och »tjock». Det är omöjligt att få undersöka svalget eller att få honom att gå in på något slags behandling. »Han vill hjälpas hem; annan hjälp behöfver han inte.»

^{22/1.} B. känner ej mera ondt i halsen. — Han »säger ifrån i vittnens närvaro, att han vill hem.» Då man i svaret härpå nämner ordet »myndigheter», utbrister han: »Jag bryr mig inte om några myndigheter och sådant prat. Jag yrkar laga ansvar på Er.» — B. har ständigt vägrat att låta mäta sig. Då man i dag energiskt söker förmå honom dertill och fattar tag i honom för att lyfta honom ur sängen, gör han envist motstånd men under ständigt skratt, som om han betraktade det hela som lek. Först sedan man fått honom ur sängen, slutar han tvärt med skrattet, lägger sig på golvet och stöder ej på benen, då man lyfter upp honom. Man sträcker ut honom och mäter honom

som han ligger, Urinen har flera gånger undersökts, hvarje gång med samma resultat: obetydligt spår af ägghvita. Endast naturin har kunnat erhållas, enär B. om dagen envisas att kasta vatten å pissoiren.

^{1/2.} B. har sista dagarne hostat mycket, och öfver båda lungorna höras sparsamma rassel. Sedan han lofvat taga in medicin, ordinerades en terpeninemulsion; medgörligheten var emellertid endast skenbar, ty när man bjöd honom medicinen, vägrade han bestämdt att taga emot och har ännu ej förnåtts att göra det. I öfrigt är B. sig alldeles lik. Hvarje dag försöker man komma tillrätta med honom, men det har hittills varit komplett lönlöst.

^{5/2.} B. har sista dagarne svurit och bråkat mera än förut. Vid ronderna har småleendet försvunnit; högljudt och ilsket har han fordrat att bli lösgifven, och nästan ständigt har han gormat och grålat på betjeningen, åstadkommande mycken oro i sjukrummet. Betjeningen upplyser, att han såväl i går som i dag som ock vid något tillfälle för ungefär 14 dagar sedan sagt, att Lund och Malmö legt en tjuf till att stjåla 100,000 kronor från kungen och 10,000 kronor från honom (B.). Tillfrågad härom af öfverläkaren svarar han i ilsken ton endast: »Jag vill ha mina kläder, och det är, min själ, inte fråga om något annat.» På grund af hans bråkighet och oefterrättlighet besluter man göra ett försök med att isolera honom på afdeln. C — Hostan har upphört.

^{6/2.} B. fick bäras till isoleringsrummet. Han gjorde ej våldsamt motstånd, men protesterade, jemrade sig och skrek högt. Han höll på härmed en stund, sedan man läst igen dörren för honom, men lugnade sig sedan och har varit tyst under natten.

^{7/2.} Isoleringen har gjort god effekt. B. är i dag allt annat än morsk och lofvar att uppföra sig hyggligt, om han får komma tillbaka till öfvervakningsafdelningen. — Hans bön beviljas.

^{10/2.} B. är fortfarande lugn och bråkar ej, men det är alltjemt omöjligt att komma någon vart med honom på samtalsväg; han svarar ej annat, än att han är trött på att ligga här, att han ej gjort något ondt här och därför vill härifrån. Då man talar om hans dumma metod att tiga, utbrister han: »Det är bättre tiga, än illa tala», och skrattar förtjust öfver sin fyndighet. — B. är fortfarande renlig och snyggar sig sjelf.

^{12/2.} I dag är B. mot sin vana en smula meddelsam på så sätt, att han icke ideligen upprepar sitt yrkande att komma hem, utan på en del frågor rörande hans föregående ger mer eller mindre adæquata svar. Det är detta oaktadt svårt att få full inblick i, hvad han tror och tänker. Man får ett bestämdt intryck af, att han knappast vet det sjelf. Han har tydligen mycket dunkla begrepp icke blott om, hvad till lag och dom hörer, utan ock om allt annat, som ligger en smula utom de trängsta hvardagsförhållanden. Han är t. ex. fullt och fast öfvertygad om, att en hospitalsöfverläkare får utan vidare taga in på anstalten, hvemhelst han finner för godt. Han talar om, att doktorerna skola hålla efter sina länsmän, att han rätteligen skolat läggas in på en annan afdelning och icke på detta »tukthuset», att han icke frågar efter öfverhet och lag, »för han har aldrig gjort något ondt». Han talar också om, att han är hitsänd för att »undersökas, om han är tosig», men fullständigt lösryckt och utan sammanhang med hans öfriga prat. Att han

är fullständigt ur stånd att fatta gången i den rättsliga proceduren med honom, är tydligt. — För öfrigt är han alldeles oefterrättlig i sina uppgifter, ljuger och motsäger sig oupphörligt. Först säger han sig icke känna Åke Persson och förnekar, att hans mor gift om sig; sedan medger han beggedera och påstår, att han aldrig förnekat det. Allt, hvad handlingarne omnämna, förnekar han eller låtsar sig icke känna till; ofta svarar han på dithörande frågor: »Det får Ni taga hit vittne på», »Bevisa det» o. d.

Han tager det hela gemytligt, skrattar och ser dumslug ut, när han t. ex. på frågan, om han minnes, att han fick bäras in i rättssalen i Malmö, svarar: »Tro det! Det har jag ingen reda på.» Ytterligt förtjust och belåten blir han, då man smickrar honom med antydningar på hans fyndighet och knipslughet.

Den omdömeslöshet, som hos B. är det ojemförligt mest förhärskande, hindrar hvarje logiskt kombinerad tankegång. Det framgår dock tydligt, att han, på samma gång han anser sig själf förfri och oskyldig, tror sig förföljd af Åke Persson, modern och »doktorerna». Att Åke Persson är en »kältring, som för länge sedan skulle varit i tukthuset», »en lösdrifvare», som icke eger någonting, utan roffat till sig B:s egendom, och som sökt »förderfva B. genom doktorer» och skada honom på mångahanda sätt, är ungefär hvad man får reda på. På hvad sätt Åke Persson sökt skada honom, vill han ej säga. På särskild fråga, om han stått honom efter lifvet, svarar han: »Ja, på många vis; om han sökt förgifta honom: »Nej, det vet jag inte af.» Om Åke Persson mutat doktorerna eller ställt om, att B. kommit hit, säger han sig ej veta. Det under den $\frac{5}{2}$ omnämnda talet om en legd tjuf förnekar B. bestämdt. Då man föreslår honom att taga på sig kläder för att i ett annat rum fortsätta samtalet, vägrar han under förklaring, att det ej behöfver sägas mer, än att han vill hem.

$\frac{16}{2}$. Då uppsyningsmannen i dag gjorde B. några frågor om alldeles likgiltiga ting, t. ex. hvilket är han exerceerade beväring, svarade han: »Det vill jag inte säga, man skall ej bekänna något.»

$\frac{18}{2}$. B. antyder i dag, att en notis i en tidning, som han har framför sig, handlar om honom, och att deri omtalas hans nära förestående hemresa. Han vill eller kan ej göra reda för, hvarpå han stöder detta, utan påstår, att läkarne veta det lika bra som han, ehuru de förställa sig. — Notisen omnämner ett föredrag af professor Schück om Erik den Helige; B. utpekar särskildt orden »professor» och »K. Stjerna» (ett namn), hvilka förekomma i notisen, såsom betydelsefulla; »professor» visar, att det handlar om professorn (öfverläkaren), och K. Stjerna är det samma som Ekestjerna (namnet på fånggevaldigerna, som förde B. hit).

$\frac{20}{2}$. B. påstår, att han sett en mus i rummet i natt, och att detta betyder hans snara befrielse. Att han verkligen sett en mus, är ej omöjligt; om han deri, omdömeslös som han är, ser något öfvernaturligt »varsel», eller om han helt enkelt skämtar, är svårt att säga.

Af några anteckningar, som en sjuktjenare fört öfver hvad B. vid olika tillfällen mellan ronderna legat och talat om, må följande anföras: B. anser, att man skaffat hit honom för att kunna bestjåla honom och taga »företrädesrätterna» ifrån honom. Han säger sig vara mycket stark och hafva Kristi rätt, att alla menniskor skola lyda honom. Han vill ha i ersättning 5 kr.

för hvarje dag, han varit här, af hvar och en, som varit med om att taga hit honom. Han tycker det vara en dålig plats, der han aldrig får en sup. Emellanåt svärjer han och väsnas öfver att han är här, då tjufvar och banditer beskyddas; han säger, att en, som heter Brödden, stulit hundra tusen kronor ur konungens medel i Malmö samt »det gröna bordet»; sådana kunde de ta' hit.

Tillfrågad om allt detta af läkarne, ger B. som vanligt ej ordentligt svar på en enda fråga.

$\frac{27}{2}$. B., som återigen blifvit mera högljudd och bråkig, måste i går qväll, för lugnets i sjuksalen skull, nedflyttas till C-afdelningen, der han legat isolerad under natten. Under nedflyttningen gjorde han våldsamt motstånd och gallskrek; i dag är han åter lugnare och ligger på sin gamla plats.

Vid dagliga försök att förmå honom att göra ordentligt reda för sig har man alltjemt ej uppnått något väsentligt.

Det bör anmärkas, att B. synes hafva ett mycket känsligt kärlnervsystem; vid obetydlig sinnesrörelse kan han bli blossande röd i ansigtet.

Urinen visar spec. vikt 1,015; är ljus till färgen, fullkomligt klar; den ger fortfarande svag reaktion på ägghvita.

$\frac{9}{3}$. Bs tillstånd är alldeles oförändradt. Han vägrar fortfarande att stiga upp, med mindre han får sina egna kläder. Hvarje dag upprepar han sina anklagelser mot läkarne för att mot all rättvisa och rimlighet hålla honom kvar, ser dervid ibland allvarlig och förgrymmad ut, men oftast ler han själfbelåtet, i all synnerhet då han tycker sig ha sagt något riktigt fyndigt, såsom: »Behandlar Ni folk på detta viset, så får Ni, min själ, inte hit dem mer än en gång.»

2.

Läkarebetyg angående sinnesbeskaffenheten hos fattighjonet Alfred Julius A. från Persborg, som vid Medelsta häradsrätt i april månad år 1898 tilltalats för anläggning af mordbrand.

Af ransakningshandlingarne inhemtas följande, som är af betydelse för ifrågavarande betyg.

Den tilltalade har redan en gång förut i januari månad år 1894 anlagt mordbrand. Under rättegången härom afgaf Kongl. Medicinalstyrelsen om honom den 13 april samma år följande utlåtande:

»Fattighjonet Alfred Julius A. är född 1877 och är af öakta börd. Han har uppfostrats å Persborgs fattiggård, der han fått någon skolundervisning, hvarefter han blifvit konfirmerad år 1892. Hans innanläsning är försvarlig och hans kristendoms-kunskap antaglig. Han har själf uppgifvit, att hans moder rest från honom, då han var ett år gammal, hvarefter han först bott hos sin broder och sedan hos sin morbror, till dess han 1888 kommit till ofvannämnda fattiggård, der han vistats till april 1892, då han kommit i tjänst men blifvit bortvisad, »emedan han ej kunde köra», att han derefter återkommit till fattiggården, der han sedan kvarstannat. Fattiggårdens syssloman har upplyst, att den tilltalade måste behandlas mycket mildt i anseende till hans egensinnighet för att få honom till arbete, men att han ej kunnat användas till vanligt kroppsarbete med mindre han finge ledning och tillsyn; att den tilltalade ätit mer än andra hjon och stundom förtärt kvarlevorna efter andras måltider; samt att han, som i afseende på penningbelöning för

visad flit icke blifvit förbigången, yttrat missnöje deröfver, att han icke fått penningar och velat hafva lika mycket som de äldre hjonen. Inom nämnden yttrades, att både den tilltalades moder och morbroder varit besynnerliga, ej kunnat arbeta ordentligt eller handhafva penningar. Den 17 sistlidne januari kl. 1/2 6 på morgonen hade en nära intill gårdsbyggnaderna vid Persborg belägen halmstack befunnits antänd och inom kort uppbrunnit. Vid häradsrättens sammanträde den 9 derpå följande februari hade den tilltalade på framställda frågor svarat redigt och bekänt, att han antändt halmstacken medelst en tändsticka, som han instuckit i botten af halmstacken på den sidan, som var vänd från byggnaderna, att han ämnat gå efter vatten för att släcka elden, men ej hunnit, att han lofvade aldrig göra så mer, ej trott det var så farligt, trott sig få det lika bra i fängelset, men funnit det vara värre. Han hade vidare uppgifvit, att tanken att tända på halmstacken uppkommit hos honom fjorton dagar före brottets föröfvande och att anledningen dertill varit, att han icke fått några penningar.»

»Fängelseläkaren Petterson har meddelat, att den tilltalade är kroppsligen väl utvecklad samt väl nutrierad, att intet annat är mot hans kroppsbeskaffenhet att anmärka, än att han skelar, att bröstet är insjunket och buken framskjuten, att för öfrigt hans hållning är slapp, han rörelser tafatta och långsamma, blick osäker, fattningsförmåga klen; att hans minne är fullt orubbadt och att han tydligen är mottaglig för undervisning; att han har en ovanligt stark matlust och är renlig.»

»På grund af hvad vid undersökningen förekommit har fängelseläkaren Petterson afgifvit det intyg, att Alfred Julius A. synes vara för sin ålder ovanligt barnslig och oförståndig samt ytterligt okunnig, men att skälig anledning ej finnes att antaga, att han, då han begick den åtalade gerningen, varit vansinnig, eller att han dervid saknat förståndets fulla bruk.»

»På grund af hvad sålunda i detta mål upplyst blifvit får Kongl. Medicinalstyrelsen härmed afgifva det utlåtande, att Alfred Julius A., i följd af svaga naturanlag och bristande utveckling, vid åtalade gerningens begående kan antagas hafva saknat förståndets fulla bruk.»

Derföre dömdes A. för mordbrand till straffarbete i sex månader.

Efter utståndet straff återvände A. till Persborgs fattiggård i Ronneby landsförsamling. Han begick nattvarden sista gången den 31 maj 1896.

Den 17 april 1898 anmodade A. en å fattiggården intagen femtonårig yngling vid namn Rasmus Jakobsson att följa med och »tända eld». Då Jakobsson frågade hvar den skulle anläggas, föreslog A. Ågårdens stora lada. Men då Jakobsson sade, att detta icke vore skäl, förklarade A., att Madelungs lada skulle vara bra. Qvällen samma dag följdes de åt dit och A. gaf Jakobsson tre tändstickor för ändamålet. Då de framkommit hade Jakobsson icke velat vara med om saken utan vändt om, hvaremot A. stannade kvar. Sålunda uppgafs af Jakobsson vid polisförhöret samma dag på qvällen.

Vid samma förhör erkände A. att han anlagt elden i ladan, som också brann upp. Han hade gjort det emedan han hellre ville vistas i häktet än på fattiggården, ty i häktet vore renligare och der funnes ingen ohyra. Der rönste han äfven lika mycken beskedlighet som på fattiggården. Han hade »dåligt hufvud», sade han. Han hade först tänkt att tända eld på

Ågårdsladan, men tyckte sedan, att den vore för stor. Vid den påtända ladan hade han stannat kvar en stund sedan elden tagit fart, ty han tyckte »det vara roligt att se det brinna». Tillfrågad om han, såsom det uppgifvits, haft det yttrandet, »att det skulle hända något», för att den gamle sysslomannen kom bort, medgaf han, att han så yttrat, men sade sig ej ha menat något vidare dermed.

Inför rätten svarade A. fåordigt på framställda frågor. En del besvarade han ej alls. Hans svar voro rediga, men han tycktes behöfva en stunds eftertanke för att fatta äfven de enklaste frågor. Hans utseende var i hög grad dystert och hans blick skygg och virrig. Under ransakningen stod han med nedböjdt och bortvänt hufvud och för det mesta med nedslagna ögon, hvarjemte han tidt och ofta plockade på kläderna. Han erkände, att han med tändstickor tändt eld på inuti ladan befinnlig torf och sedan åsett huru elden spridt sig till själfva ladan, hvarefter han gått hem. Han förklarade snyftande, att han ej rådde för det, att han ej haft bättre vett och att det aldrig händt, om han ej varit berusad af bränvin. Under en månad före gerningens begående hade han tänkt på att tända eld någonstades. Först hade han tänkt på den stora ladan å Ågården, men han hade tyckt denna vara för stor. Sedan hade han kommit att tänka på den nu brända, ty den var ej så dyrbar. Någon bevekelsegrund kunde han trots upprepade frågor ej förmås att uppgifva. Han hade det bra å Persborg och ej heller hyste han agg till någon. Han hade dock tyckt att det var roligt att se det brinna. I fängelset triftes han ej. Gråtande yttrade han, att han ej tålde vara inspärrad och att han skulle komma att dö deraf. Detta upprepade han tidt och ofta. Angående brottets begående berättade han, att han jemte Rasmus Jakobsson lemnat fattiggården kl. 2 på middagen och gått raka vägen till ladan. Der hade han lemnat Rasmus tre tändstickor för att denne skulle hjälpa honom tända eld, hvilket han dock vägrade. På qvällen hade A. återvänt till ladan, der han tillbragt ett par timmar innan han tände på. Han ångrade nu att han gjort det, och upprepade att han skulle bedja Gud bevara sig för att göra så mera. På fråga uppgaf han att han under de tio sista åren vistats på fattiggården med undantag af sommaren det året han konfirmerades och sommaren året derpå, hvilka tider han vaktat kreatur å två olika ställen. Någon skolundervisning hade han fått å fattiggården och om qvällarne brukade han läsa mycket i bibeln.

Rasmus Jakobsson uppgaf bland annat, att A. frågat honom, om han visste någon lada som lämpade sig att tända eld på och äfven flera gånger talat om att tända eld på Ågårdsladan, om hvilken han yttrat, »att den kunde han nog ej få många dygn för».

Ett vittne, en arbetarehustru, som varit bosatt å Persborg de sista sex åren, hade derunder ofta hört A. yttra, äfven sedan han aftjenat sitt straff, att han skulle tända eld på ladan å Ågården. Vittnet sade vidare, att A. alltid varit besynnerlig, men varit stillsam och ordentlig i sitt arbete. Tidtals hade han dock varit underlig och hade klöst och rifvit sig i ansigtet och på händerna, så att blod runnit. En kort stund efter eldens början hade vittnet träffat A. och sagt till honom, att det varit han som tändt eld, hvartill han svarat: »det är ej säkert». Sedan hade han dock oförbehållsamt omtalat, att han anlagt elden samt att han tyckt det vara bättre i fängelset än på fattighuset.

Ett andra vittne, det förras man, vittnade i öfverensstämmelse med detta angående A:s ord och gerningar.

Ett tredje vittne, fattiggårdens syssloman, som dagen före branden tillträd sin befattning, hade, då han genomgått inrättningen, genast fäst sig vid att A. förefallit mindre vetande. Denne hade då äfven sagt till vittnet, att han vore »prins af England». Då vittnet sedan inför rätten indirekt upplyste, att A. brukade gå till frälsningsarméns sammanträde i Ronneby, inföll A.: »ja, det är så roligt, så roligt.» Vittnet bekräftade derefter riktigheten af uppgifterna i polisprotokollet. På fråga hvarför A. vore kvar på fattiggården, ehuru han var öfver femton år och arbetsfö, förklarade vittnet, att han trodde det bero på att A. såsom mindre vetande ej kunde sköta någon plats eller arbeta utan ledning. Vittnet trodde äfven, att A. ej erhållit någon aflöning.

Alla vittnen och äfven Rasmus Jakobsson intygade, att de ej kunnat märka, att A. den ifrågavarande dagen varit berusad.

A. begärde att blifva försatt på fri fot, under tårar betydande och upprepade, att han ej skulle göra så mera, samt att han ej tålde vara inspärrad, hvarför han hoppades, att »det måtte blifva böter, om han skulle hafva något straff».

Ur det utlåtande, som fängelseläkaren Gustafsson om den tilltalade afgifvit, må följande anföras:

A. har å fattiggården »varit envis och opålitlig» . . . »fröjdad sig vid anblicken af lysande och glittrande obetydliga föremål.» »Under förra vistelsen å fängelset, der han sysselsatts med drefplockning, har han varit stillsam, tyst och villig att arbeta.»

Från sista fängelsetiden är bl. a. antecknad: »Ansigtstragen slappa, uttrycket slött. Blicken irrande och osäker. Hållningen något framåtlutande. Gången tung och lunkande. Rörelserna klumpiga och tafatta. Hans sätt att skicka sig förräder fjollighet. Sinnesstämningen missbelåten men lugn. Han ber att snart få komma ut ur fängelset, eljest blir han förderfvad i hufvudet, som 'föret är dåligt.' Sitter tyst och stilla i cellen samt fogar sig med beredvillighet efter reglerna för fängelselivet. Tankeverksamheten trög. Uppmärksamheten förminskad. Han förstår väl till honom rörande hans förfutna lif och verksamhet riktade frågor och besvarar desamma med något entonig stämma, oftast efter en stunds dröjsmål, redigt, men fåordigt och med synbar motvilja. Under samtalet håller han hufvudet bortvändt och blickarne riktade mot golvet. Uppfattningen klen. Han kan läsa försvarligt innantill, men synes ej förstå mycket af hvad han läser, ännu mindre kan han redogöra för innehållet af det lästa. Visar en tydlig osäkerhet i hopräkandet af de enklaste siffertal. Kan ej skriva. Han tyckes inse det orätta i sin handling så till vida, som han ångrar hvad han gjort och lofvar bot och bättring. Hans kristendomskunskap särdeles ytlig och bristfällig. Tillsport om bevelsegrunden till eldsanläggningen uppgifver han, att han tyckte det vara roligt att se ladan brinna, men att han ej skulle hafva utfört handlingen, derest han ej varit berusad och ej haft dåligt hufvud. Minnet väl bibehållet för såväl närmare som fjärrare i tiden timade händelser ur hans lif. Sinnes- och tankevillor har jag ej kunnat påvisa. Tillfrågad om han dagen före branden till sysslomannen sagt sig vara 'prins af England', svarar han, att han så gjort, men att det skett på skämt och utan att han haft någon mening med detta sitt tal. Han är renlig och synes ej vara hemfallen åt onani eller andra könsovanor. I intellektuelt hänseende gör

han intrycket af en person, som står betydligt under genomsnittsmänniskans nivå, och förefaller synnerligen barnslig och outvecklad.» Slutligen intygar doktor Gustafsson, »att Alfred Julius A. i följd af bristande utveckling af själsförmögenheterna vid åtalade gerningens begående kan antagas hafva saknat förståndets fulla bruk.» Efter anförandet af detta utlåtande anmärkes i rättens protokoll, att A. under handläggningen upprepade gånger bönföll att varda stäld på fri fot och äfven försäkrade att han »aldrig skulle göra så mera», samt sade att hans hufvud värkte, och att han icke kunde uthärda längre i fängelset.

Häradsrätten beslöt, att Kongl. Medicinalstyrelsen skulle anmodas afgifva utlåtande, huruvida antagas kunde, att Alfred Julius A., då han begick den gerning, för hvilken han blifvit tilltalad, var vansinnig eller, om detta icke varit förhållandet, huruvida Alfred A. vid gerningens begående saknade förståndets fulla bruk.

Sedermera förordnade Kongl. Medicinalstyrelsen i skrifvelse af den 25 maj 1898, att A. skulle för observation och undersökning intagas å Lunds hospital och att öfverläkaren vid detta hospital skulle inkomma till Kongl. Styrelsen med yttrande angående A:s sinnesbeskaffenhet. På grund häraf intogs A. å Lunds hospital den 10 juni 1898.

Sedan A. här intagits, begärdes, att pastorsembetet i Ronneby måtte angående honom skaffa de upplysningar, som vid sjukets intagande å hospital böra af deras närmaste lemnas. Sådana upplysningar hitkommo, men innehöllo intet annat nytt af vigt för bedömning af A:s sinnesbeskaffenhet, än att A. tidtals varit starkt begifven på dryckenskap.

I en senare skrifvelse meddelade kyrkoherden i Ronneby med anledning af gjord förfrågan bland annat att A. icke kunde tala utan ytterst slarfvigt förrän vid 11 års ålder, då han kom i privat skola och lärde sig läsa; att han var folkskygg och gömde sig under bordet eller annorstädes, och skrek, när någon främmande kom in i hans hem; att han stundom gick ifrån hemmet och kunde vistas ute i skogen flera dagar och nätter; att han i öfrigt var mycket egen, liksom hans mor och morbror och deras mor lära hafva varit, och ej kunde förmås att göra någonting utom genom lock och löfte om godsaker. Dessa uppgifter gälla tiden före A:s tolfte år, då han intogs å fattighuset.

Den af amanuensen E. Lauritzen under undertecknads kontroll öfver A. förda journalen medföljer detta utlåtande.

Af det ofvan anförda och den nämnda journalen framgår tydligt, att A. ej är sinnessjuk i egentlig mening men psykiskt så undermålig, att han måste betraktas som imbecil.

Liksom de flesta sådana har han ett tyngande ärftligt påbrå. Hans mor, moster och mormor voro mycket egna. Egenheten har hos A. genom hvad man kallat progressiv ärftlighet stegrats till imbecillitet.

A. röjde redan i barndomen sin abnorma sinnesart. Han kunde ej tala ordentligt förrän han var 11 år gammal och var under dessa tidigare år så folkskygg, att han gömde sig och skrek, när någon främmande kom in i hans hem, samt vistades stundom ute i skogen dagar och nätter. Om detta till någon del berodde på den omgifning (»milieu»), hvaruti han befann sig, får inverkan af hans anlag derföre ej förbises.

Han lärde sig visserligen läsa, men han fattar föga det han läser och kan ej redogöra derför. Skrifkonsten har han ej kunnat tillägna sig och ej heller kan han hjälpligt räkna. Han är så

groft okunnig, att det ej låter förklara sig genom bristande undervisning — han har för öfrigt gått i skola och är konfirmerad — utan måste väsentligen bero på otillräcklig förmåga. Han, den flitige bibelläsaren, kan blott med svårighet dra sig till minnes, att vår Frälsare kallas Kristus. Namnet Jesus erinrar han sig icke, förrän man nämner det. Han tyckes då likväl känna igen det.

I ransakningshandlingar och läkarebetyg betecknas A. såsom »ovanligt barnslig och oförståndig», »synnerligen barnslig och outvecklad.» Det nämnes, att han behöfde en stunds eftertanke för att fatta de enklaste frågor och att han »alltid varit besynnerlig», »tidtals underlig». Han föreföll fattiggårdens syssloman vid första anblicken mindre vetande. Han kvarhölls också på fattiggården öfver den föreskrifna tiden, emedan han såsom mindre vetande ej kunde sköta någon plats eller arbeta utan ledning. Han hade försökt att tjena, men det hade misslyckats.

Till A:s anläggande af eld kan ej spåras något förståndigt motiv. Ämnade han hämnas eller vinna någon fördel, var ju medlet fjolligt valdt. Hans påstådda önskan att komma till fängelset motsäges af hans motvilja mot samma ställe, som han ju redan kände till. En sjuklig impuls — tanken på att anlägga eld förföljde ju honom en hel månad såsom en tvångstänke — var sannolikt den förnämsta drifkraften till hans gerning. Sjukliga impulser räknas, såsom bekant, till vanliga »stigmata» hos degenererade. Att med denna impuls möjligen varit förenad ett barnsligt, obestämdt begär att ge missnöje tillkänna eller att hämnas, ändrar ej mycket i saken.

Såsom analoga rubbningar i hans viljelif må påpekas hans barnsliga och enträgna begär än efter det ena än efter det andra — ett munspel, en »domarebok», en bibel — och hans nästan fullständiga likgiltighet för det åtrådda föremålet efter den flyktiga glädjen vid dess mottagande. Mest anmärkningsvärdt af A:s sjukliga begär torde dock vara hans af pastor vitsordade periodiska starka begifvenhet på dryckenskap. Man har ju här, låt vara outvecklad, en dipsomani, ett afgjordt tecken på degeneration. Här må äfven erinras om periodiciteten i hans »underlighet» och om periodicitetens värde såsom degenerationstecken. Enformigheten i A:s sätt och rörelser saknar ej heller sin betydelse och den, liksom hans envisa promenad kring gården vid ett tillfälle, påminner om den »stereotypi», som förekommer hos åtskilliga abnorma, äfven idioter.

Från det intellektuella området ha flera brister redan omnämnts. Härifrån må vidare anföras hans oförmåga att inse sitt läge, hans defekta begreppsbildning, fattigdomen i hans fantasi, hans fjolliga giftermålstankar, hans många barnsliga yttanden, såsom »jag skall aldrig göra så mer», »det är ej säkert» (då han beskylls att ha tändt på), »jag trodde inte det var så farligt», »det vill flera med mig» (komma till himlen), »det gör ondt» (att dö), »jag vill botas så fort och så bra som möjligt, så att jag kan resa hem» m. m. Hit hör också hans oförmåga att inse hvilken tilldragelse i Frälsarens lif som firas Kristi himmelfärdsdag. För flera exempel hänvisas till journalen.

Inom känslområdet märkes det barnsliga i hela hans stämning och väsen, hans egendomliga »blyghet i hufvudet», en rest af hans folkskygghet i barndomen, hans naiva glädje öfver en blank knapp i mössan, hans tillfredsställelse med påhittet att vara prins af England, hans domarelek m. m. Af ännu större vikt är hans brist på moraliska känslor, på skuldkänsla. Han

ångrar ej derföre att han gjort orätt, utan derföre att han blir instängd, något som han ej tål.

Psykiskt är han alltså i mycket abnorm. Dessutom står hans andliga utveckling ej i något afseende högre än ett barns på 10 till 12 år, delvis vida lägre.

Men ej blott hans psyke är abnorm och outvecklad. Hans fysiska tillstånd visar också en del anomalier.

Såsom sådana må anföras hufvudets snedhet, gomhvalfvets höjd och pupillernas excentriska läge samt en viss barnslig, klumpig habitus, som mera framträd sedan hullet ökats. Vidare märkes defekten i luktsinnet, inskränkingen af synfalten, förstärkingen af patellarreflexerna samt det egendomligt explosiva och monotona i sättet att tala, hvilket ju också kan tagas såsom ett psykiskt tecken.

Vid hvar och en särskild af dessa fysiska anomalier kan väl ej fästas så stort afseende, men deras summa är af den betydendet, att den ingalunda kan förbises vid bedömandet af personens värde, äfven hans andliga, utan måste anses ej oväsentligt nedsätta detta.

A. visar också egentliga sjukdomstecken, som utgå från hufvudet, nämligen den ständiga hufvudvärken i förening med yrhet och öronsus, möjligen beroende på cirkulationsrubbning inom hjernan och dess hinnor, möjligen på andra, kanske gravare orsaker. Att dessa tecken skulle vara låtsade är ej möjligt. Hans mimik och hela hans sätt tala för hans uppriktighet i detta afseende. Hans själskrafter förslå ej till den skådespelarebragd, som här skulle ligga i en simulation.

Hvad slutligen A:s onani beträffar, ser jag i densamma mera ett degenerationstecken än en last. Anmärkningsvärdt är hans fullständiga moraliska indifferentism i detta som i så mycket annat.

Härmed tror jag mig ha visat, att A. är till den grad abnorm och imbecil, att han måste antagas vara afvita i den mening, som man af sammanhanget tvingas att taga detta ord i vår gällande strafflags 5:te kapitel och 4:de paragraf.

På heder och samvete intygar jag derföre, att fattighjonet Alfred Julius A. vid den åtalade gerningens begående var afvita i lagens mening;

och att han fortfarande befinner sig i samma abnorma tillstånd.

Lunds hospital den 19 oktober 1898.

Sv. Ödman.

Utdrag af Lunds hospitals sjukjournal.

Namn: Alfred Julius A. Hemort: Ronneby. Ålder och civilstånd: 21 år; ogift. Samhällsställning: fattighjon. Emottagen den 10 juni 1898. Diagnos: Imbecillitas.

A. står under ransaking för mordbrand. Han är intagen på förordnande af Kongl. Medicinalstyrelsen i och för undersökning af hans sinnesbeskaffenhet.

Status præsens den 13 juni 1898 och närmast följande dagar.

Längd 1,81 m. Vigt 76 kg. Kroppbyggnaden ej klen men något gänglig med sluttande axlar; buken något framskjuten. Afståndet mellan båda händernas fingerspetsar vid utsträckta armar är 1,81 m. eller precis lika med kroppslängden. Muskulaturen ungefär medelmättig; hullet rätt godt. Allmänna utse-

endet friskt. Hufvudets omkrets är 55,5 cm.; dess längd 19,3 cm.; bredd 15 cm., index alltså 770. Om hufvudets bildning kan anmärkas, att det är liksom sammantryckt i riktning från höger uppifrån nedåt åt venster. Den venstra sidan af skallens tak är högre och mera buktig än den högra, under det venstra sidan af ansigtet nedanför ögonens nivå är mera tillplattad än den högra. — Ögonen snedställda, mandelformade. Gomhvalvet är ovanligt högt och takåsförmigt bildadt; åsen ligger emellertid ej i medellinien, utan något åt venster. Öronens form utan anmärkning. Håret är ljust, ovanligt stridt och groft, nästan borstigt. Skäggväxten normal. Hårväxten å blygden riklig och på kroppen i öfrigt särdeles riklig, så att hela ryggen är nästan luden. Könsorganen väl utvecklade. Om ett högersidigt scrotal-bräck se nedan!

Ansigtstrycket är ointelligent, stereotyp, nästan utan vaxlingar. Han skrattar ibland, då omgifningen skrattar, visar i öfrigt knappast annan mimik än en rynkning af ögonbrynen hvarje gång han börjar tala, hvilken synes vara likvärdig med den, som hos människor i allmänhet ofta ledsagar en tanke-ansträngning. Blicken är temligen uttryckslös, vanligen riktad mot golvet eller åt sidan, blott sällan och flyktigt på den talande. Hållningen ej just slapp, men besvärad; han sitter för det mesta i samma ställning, endast någon gång vridande på hufvudet eller flyttande på händerna en smula. Men i hans rörelser, då han kommer och går, helsar o. d., kan man näppeligen spåra mera hvarken tröghet eller otymplighet, än hvad man så ofta ser hos folk af hans klass. Hans sätt att tala är deremot i hög grad anmärkningsvärdt: hans yttranden börja nästan explosivt under den ofvannämnda rynkningen af ögonbrynen, orden stötas fram temligen hastigt, fulltonigt, nästan skrikande; det mest karakteristiska är dock det enformiga, monotona i hans tal, bristen på nyansering; innehållet inverkar hvarken på hastigheten, tonen eller kraften, så att det låter precis på samma sätt, hvar gång han talar.

Lynnet är fogligt, så till vida som han ej visat tecken till våldsamhet och utan gensägelser funnit sig i anordningarna här, men i öfrigt lägger han i dagen en hög grad af enfaldig envishet, återkommer t. ex. ständigt och jemt till samma begäran (om munspel, bibel o. s. v.), alldeles oberörd af samtalsämne, gifna löften, motskäl. — Sinnesstämningen är som ett barns; stundens önsknningar upptaga honom helt och hållet; då han får som han vill, och det får han såvidt möjligt här, är han glad och nöjd, fullkomligt obekymrad för både det förflutna och framtiden. Det är betecknande, att han, så snart han kommit in i samtalsrummet, långt ifrån att visa sig på något sätt upptagen af tanken på det allvarsamma i sin belägenhet, genast yttrar: »jag vill ha' ett spel, munspel eller dragspel, för jag är så glad vid spel». Hans önsknningar taga för öfrigt nästan formen af sjukliga begär, först gäller det »ett munspel», sedan »en bibel» och »att bli bra i hufvudet»; hvarje gång talar han spontant om så godt som ingenting annat; tanken på dem lemnar honom icke.

Lystring och uppmärksamhet äro ej i högre grad minskade, men tvifvelsutan förlöper längre tid mellan fråga och svar än normalt. — Uppfattningen är inskränkt; frågorna måste göras korta och så enkla som möjligt, för att han skall kunna förstå dem.

A. är väl orienterad till tid och rum, formelt redig och ganska minnesgod. Men hans kunskapsförråd är ytligt och

knapphändigt, hans omdöme barnsligt och bristfälligt; han saknar alla högre intressen; hans moraliska begrepp äro synnerligen dunkla och hans intelligens i sin helhet fattig och outvecklad.

Till belysning af ofvanstående, i stort uppdragna bild af A:s psyke må följande, mera detaljerade iakttagelser och referat af hans yttranden anföras:

Först skall anmärkas, att han talar mycket litet spontant, att hans svar i regeln äro korta och knapphändiga, och att hans förråd af ord och uttryck är begränsadt till språkets all-dagligaste. Han rör sig mycket litet med synonymer, använder nästan ständigt samma uttryck för samma sak. »Det har jag hört talas om» och »det har jag inte hört talas om» riktigt gen-ljuda i ens öron efter kunskapsförhöret; »jag är så glad vid» äro hans nästan enda uttryck för att han tycker om något.

Om sina föregående lemnar A. samma uppgifter här som inför rätten. Om sin tidigaste barndom har han ej hört något särskildt. Han tror, att han lärde sig gå i vanlig tid, men han påstår bestämdt, att han icke kunde tala, förrän vid 11—12 års ålder; med morbrodern talade han väl »något ibland», men mycket sällan. Undervisning fick han först på fattiggården. Han behandlades hårdt hos morbrodern och fick mycket stryk. På fattiggården voro alla snälla emot honom. Han »kunde icke lära sig köra», därför kom han ej i tjänst. — Första gången han »tände på» blef han »lockad till det». »En som hette Sven sade, att det var bättre att vara på fängelse, och det trodde jag, utaf det jag inte varit der förr»; denna förklaring tycker han vara fullt urskuldande. Så tillägger han, att han var »söpen», då han gjorde det. Han hade plockat ekollon, sålt dem och för penningarne köpt ett kvarter brännvin, som han förtärt. Längre fram, på tal om den andra mordbranden, förklarar han, att han vid den första ej druckit det minsta; påvisandet af motsägelsen generar honom ej alls, af skamkänsla märker man ej ett spår. Han tände på en halmhög, visste ej, hvem som rådde om den; den låg ett »bra stycke» från huset, men han var ändå mycket rädd, att elden skulle nå dit, och han tyckte icke alls, att det var roligt att se det brinna. Förut hade han aldrig tänkt på att anlägga eld. — Så kom han till fängelset och satt der i 7¹/₂ månader. Vistelsen der motsvarade ingalunda hans förväntningar. »Jag grät hvar dag och ledde och han blifvit fördärfvad i hufvudet», »jag har inte kunnat vara någonstans, utan att jag längtat tillbaka till fattiggården». Han arbetade med drefplockning, undergick aldrig disciplinstraff. — I fråga om motiverna till den andra mordbranden äro hans uppgifter ännu mera svaga. Han påstår, att han var full; han hade på middagen druckit ett kvarter konjak (obs. inför rätten: brännvin). Då man förhåller honom att vittnen intygat, det han icke var berusad, svarar han blott: »jo, söpen var jag». Då man invänder, att detta icke gör saken bättre, svarar han: »Nej, jag har nog ankat på (ångrat) det så rysligt». Han erkänner, att han talat med Rasmus på morgonen, alltså innan han druckit något, om att tända på. Flera gånger nämner han sitt klena hufvud som ursäkt (»jag var så dålig i mitt hufvud, det var mycken orsak, det med»), men på närmare frågor, på hvad sätt han var dålig i hufvudet, talar han blott om hufvudvärk och förnekar, att han på något sätt var förvillad eller klen till förståndet. Han förnekar, äfven vid suggererande frågor, att han fann någon lust i att se det brinna, men han omtalar spontant, att han en hel månad gått och tänkt på att

tända eld, haft äfven andra lador i tankarne, men valt denna, derföre att den låg ute på en mark och var »gammal och söndrig». Motsägelsen deri, att han, oakadt han visste hur illa han trufdes på fängelset, dock uppgifvit sig ha anlagt eld äfven andra gången just för att komma dit, kan man ej göra honom begriplig; när man nämner fängelset, utbrister han genast: »ja, jag har blifvit värre och värre i hufvudet der».

Spontant säger A.: »Det var väl, att jag inte blef dömd, att jag blef hitskickad för att undersökas». Den insigt i sakernas läge, som genom detta yttrande antydes, är helt och hållet skenbar. Han vet, att detta är Lunds hospital, och att der vårdas de som äro »fördärfvade i hufvudet» (någon klar föreställning om, hvad »sinnessjuk» är, tyckes han ej ha); han har skickats hit för »att undersökas», d. v. s. (efter A:s utläggning) hans (fördärfvade) hufvud skall undersökas och botas, hvilket han också jemt och ständigt ber att få gjordt »så fort och så bra som möjligt», så att han kan resa hem till fattiggården. Att det är fråga om en undersökning för tillräknelighet, att han möjligen kan komma tillbaka till fängelset eller stanna kvar här, att hans sak ännu ej är utagerad, är allt för inveckladt för honom att fatta. Sådana yttranden som: »Skall jag vara här, vill jag vara här högst ett år», »jag vill ha ett munspel och gå ute och spatsera och spela», »jag vill ha' ett stort munspel. Får jag det i dag? Ett litet vill jag inte ha», visa bäst hvilken klen insigt han har i sitt läge.

Hur trögt hans tanke arbetar, framgår lätt, då man t. ex. ber honom beskrifva, hvad »en kista» är. Efter en lång stund och upprepade, förtydligande frågor får han slutligen fram: »Det är trä till 'na»; vidare kommer han icke. Man frågar: »Hvartill användes den»? Sv.: »Till hvad som helst». — Fr.: »Hur ser den ut»? Sv.: »Svart och gul och röd och alla sorters färger». — Fr.: »Är den rund»? Sv.: »Nej fyrkantig» o. s. v.

Orden »brott» och »förbrytare» känner A. icke. Han kan ej säga, hvad »synd» är, ej ens om synd är rätt eller orätt.

(Dagen efter svarar han dock, att synd är orätt; tillfrågad, hvarför han icke sagt detta dagen förut, svarar han blott: »jag glömde det»). Hans hegripp om rätt och orätt äro rudimentära. Orätt är för honom orätt endast derför, att det bestraffas. Att han tänkte på »ångrar» han djupt (»hvarenda dag har jag gråtit och ankat på det så rysligt, jag vill aldrig göra om tocket för aldrig det»), men frågar man honom, hvarför han ångrat sig, svarar han: »Det är derför att jag varit inspärrad, för det är det värsta, jag vet».

Att läsa i bibeln påstår han vara sin käraste sysselsättning; han har läst den igenom 13(!) gånger. Han har med sig från fängelset två alldeles lika exemplar af Nya Testamentet; han förklarar, att han köpt två, derför att »har jag slitit upp den ena, är det att ta' till med den andra». Men hvad som egentligen tilltalar honom vid bibelläsningen, om han tycker om berättelserna eller känner sig uppbyggd deraf, kan han icke säga; hans behållning deraf är i båda hänseenden minimal (se nedan!) Frälsningsarmén är han också rysligt glad vid. Hvad han tycker om der är »musiken och hvad de sjunga och läsa i bibeln med»; på frågan om han icke tycker om flickorna också, svarar han: »Jo, granna däkör med grann hy är jag glad vid». Ombedd att säga, hvilket han tycker mest om: bibeln, munspel eller granna däkör, stannar han i valet och qvalet utan att kunna bestämma sig. — Han vet, att »de gudfruktiga» komma

till himmelen, »de ogudaktiga» till »den onde». Sjelf vill han komma till himmelen, och »det vilja flera med mig». Om helvetet vet han, att »det tryter aldrig, och der är stränga plågor». — På fråga, om han är mörkrädd, svarar han: »ja, jag är rysligt skumrädd, och det har jag alla dagar varit». Han är det derför, »att det rör sig ikring i hela kroppèn». I mörker är han rädd för »spöken», hvilka äro »farliga»; han har aldrig sett dem, men både hört talas om dem och sjelf hört dem »dåna». Han tillägger spontant: »jag är så rädd för lik också». Han är mycket rädd för att dö, »för det gör ondt».

Trots hans flitiga bibelläsning är det mycket klen bestäldt med hans bibelkunskap. Han vet ej, hvilka voro våra första föräldrar, tror sig dock ha »hört talas» om dem, då han får höra deras namn. Han kan (vid första samtalet) icke säga namnet på den första boken i Nya Testamentet och får fram namnet på de närmast följande, först sedan man hjälpt honom nästan ända fram med ett »Marc-» och »Luc-»; »Lu-» är icke tillräckligt. Han har glömt det, säger han. Dagen efter kan han emellertid med någon möda räkna upp de fyra evangelisterna och vet, att så följer Apostlageringarne och sedan Romarebrevet. Först efter långt betänkande kan han erinra sig något namn på Vår Frälsare och blott ett, nemligen »Kristus». Då man omsider nämner »Jesus» och »Messias», tror han sig dock ha hört dessa namn och tror, att de tre äro samma en. Han »tror», att Jesu moder hette Maria, hvem som är Jesu fader, vet han icke, men då man frågar honom, om det är Gud, säger han sig tro det; om Josef vet han ingenting. Hans svar låta sväfvande och obestämda, men man kan dock icke locka honom att ändra dem. — Julens, Påskens och Pingstens betydelse känner han någorlunda. Men hvarför vi fira Kristi Himmelsfärdsdag kan han trots långt funderande, och ehuru han sjelf upprepar ordet, ej få rätt på.

Vår kung heter Oskar den andre. Kronprins eller drottning känner han icke till. Af namn på andra svenska kungar lyckas han slutligen erinra sig Karl den tolfte, intet annat. Gustaf den andre Adolf har han ej hört omtalas (»jag vet inte, om någon kung kallats så»).

Han vet, att Ronneby ligger i Blekinge och att han nu är i Skåne. Han vet också, att båda höra till Sverige, men man måste mödosamt leda honom på svaren. Af andra länder kan han omsider nämna England, Amerika och Tyskland. Danmark, som man slutligen frågar efter, har han »hört talas om»; om det hör till Sverige, vet han icke.

Veckodagar och månader räknar han upp med lätthet. Multiplikationstabellen med de lägsta talen kan han någorlunda, men redan 3×9 är honom för svårt. Då man frågar, om han hört ordet »gram», svarar han: »ja, kilogram och pund». De nya vigterna känner han för öfrigt ej alls till, men äfven ifråga om de gamla äro hans kunskaper mycket ringa; han kan t. ex. ej tillnärmelsevis säga, hur många skålpund gå på ett pund. »Famn» och »aln» har han hört talas om och »tror» till och med, att det går tre alnar på en famn. Han vet att »quarter» är mindre än »aln» och »tum» mindre än »quarter», men ingenting närmare om deras inbördes storlek. »Centimeter» har han hört men vet ej, om en centimeter är större eller mindre än en famn. — Mynt känner han, och en krona delar han i fyra 25-öringar och 100 öre. En »tia» benämner han också ögonblickligen. — Då man låter honom efter skön bestämma rummets längd och höjd och

några andra afstånd, som äro lätt öfverskådliga, svarar han ibland rätt bra, ibland sämre: helt barocka svar gifver han icke. — Hvad en ko är värd, vet han icke, men tror dock, att 500 kr. är för mycket; 100 kr. är han benägen att gå in på; hvad ett munspel kostar, vet han precis.

A. läser ganska felfritt och fort, men det mesta af själsförmögenheterna tages också i anspråk för själfva läsandet, så att han knappast vet något alls om innehållet af det lästa; den enklaste tidningsnotis kan han ej ens i hufvuddrag återgifva. En enstaka sats minnes han, men ibland först efter att ha läst om den ett par gånger. Skrifva kan han ej; han påstår, att han försökt lära det, men utan att lyckas. »Nummer», som han kallar siffrorna, kan han dock teckna; blott 5-siffran har han »glömt». Vid flera tillfällen har A. beklagat sig öfver, att han är »så blyg för folk», »så blyg i hufvudet», alltid i sammanhang med att han talat om sin hufvudvärk och sitt dåliga hufvud. Han kan ej närmare beskrifva denna känsla, men han betraktar den tydligen som något, som gör honom underlägsen folk i allmänhet.

Sinnes- eller tankevillor ha ej kunnat påvisas.

Enligt betjeningens upplysningar är A. lugn och foglig, sköter sig sjelf och är renlig. — Han sysselsätter sig mest med att blåsa munspel och läsa i sin bibel, bekymrar sig föga om omgifningen. Han har ofta beklagat sig öfver sitt dåliga hufvud och för öfrigt på frågor omnämnt sitt namn och hemvist m. m. Han har dessutom talat om, att han är prins af England.

Då han af öfverläkaren tillfrågas, hvad han menar med detta, svarar han: »jo, det har jag varit», men då han genast afbrytes med ett: »Åh prat», tillfogar han: »Nej det har jag inte, men jag har tyckt det var roligt, att kalla mig för det». Läst om någon prins af England har han icke men han har »hört talas om», att det fins en prins i hvart land; två prinsar kan det icke finnas; hvad brodern till en prins kallas, vet han icke; prins och kronprins är tydligen för honom detsamma.

Sömnen god. Båda pupillerna, men mest den högra ligga tydligen excentriskt, uppåt och inåt; de reagera normalt. Strabism förefinnes ej, och vid allsidig, af specialist företagen undersökning af ögonen iakttagos inga anmärkningsvärda förändringar. Dock äro båda synfälten tydligen koncentriskt inskränkta (delvis beroende på A:s bristande uppmärksamhet vid undersökningen). Hörseln god. A. uppger sjelf, att han är utan lukt, sedan hufvudet börjat bli dåligt; i själfva verket är hans luktförmåga mycket nedsatt; ammoniak luktar starkt, tycker han, æther något, de flesta andra ämnen (deribland campher-spritæther och chloroform) ej alls. Ombedd att uppställa i ordning efter luktstyrkan tre små flaskor, af hvilka en innehåller 10 gm destilleradt vatten, de båda andra lika mycket vatten med tillsats af 10 resp. 25 droppar carbolsyra, kan han ej göra det; han kan ej märka någon lukt hos någon af dem, Han skilljer lätt och säkert på sött, salt, surt och bittert. — Undersökningen af sensibiliteten ger intet abnormt vid handen. Äfven den lättaste beröring känner han och lokaliserar den rätt. På knappålshufvud och spets skilljer han lätt. — Hans styrka är klen i förhållande till hans storlek. Dynamometern visar för höger hand 47 kg., för venster 37 kg. — Inga fibrillära ryckningar eller motilitetsrubbningsar i öfrigt. Han står i »fötter slut» med slutna ögon utan att vackla, stiger upp på en stol utan hjälp af händerna o. s. v. Patellarreflexerna äro tydligen

förstärkta; cubitalreflexer lätta att få fram; fotclonus finnes icke. Hudreflexer af vanlig liflighet. Uttalet utan anmärkning. Yrsel eller svindel ha ej observerats, men A. klagat jemt och ständigt öfver sin hufvudvärk (»det brusar och värker i hufvudet»; »det går tvärs igenom»). Hufvudvärken säger han vara värst på morgnarna; på nätterna känner han sig ibland »yr», så att »väggarna gå rundt»; han lokaliserar den ej till någon särskild trakt af hufvudet. — Andra smärtor har han icke. — Den vanliga organundersökningen ger ej annat vid handen än ett högersidigt inguinalbräck. Detta kan uppnå en liten knytnäfves storlek och är reponibelt. Sedan bräcket är reponeradt, kvarstår emellertid en mera än fingertjock sträng från testikeln till inguinalkanalen. Sjelf påstår A., att han fått bräcket i sin tidigaste barndom genom en spark. Puls 76. Temperatur afebril. Matlusten synnerligen god, men ej sjukligt glupsk. Afföring normal. Urinen klar, sur, socker- och ägghvitefri; sp. v. 1,018.

Pat. fick redan tredje dagen efter inkomsten kläder, har vistats på promenadgård på dagarna och legat på öfvervakningsafdelning på nätterna. — Han har fått ett munspel och ett af sina Testamenten. För hufvudvärken ordineras bromkalium i lösning (2 gm 2 gånger dagl.).

Daganteckningar.

20/6. A. uppför sig alltjemt lugnt och stilla. Han synes ha tröttnat först på munspelet och sedan på bibeln. Enligt betjeningens upplysningar, sysselsatte han sig i går med ett slags domstolslek. Sjelf var han domare, valde fyra nämdemän bland betjening och patienter och dömde andra. I dag, då man bringar detta på tal, infaller han genast: »kan jag inte få en domarebok; det är så roligt att vara domare». Han förklarar tydligen, att han *leker* domare, och att han der hemma ofta brukade leka så, när han »var fri, om söndagarna och så». I eftermiddag skall han »ha ting klockan 3; der är en, som slagit ihjäl två, efter hvad vittnena säger». — Man har lånat honom Topelii sagor med illustrationer och bedt honom läsa i den, men han förklarar, att »den boken är han inte glad vid», han vill ha en »domarebok». — Öfver hufvudvärken klagat han alltjemt; »det blir värre och värre».

21/6. I dag får A. visa, hur han leker domare. Han har fått låna ett exemplar af Sveriges Rikes Lag. Till tingssal utser han dagrummet, tager plats vid ett bord med »domareboken», uppslagen, efter hans begäran, på mordbrandsparagraferna, framför sig, ropar upp fångens namn med ganska myndig röst. Då denne (en dement maniak) lifligt protesterar, tillrättavisas han af domaren med ett: »ja, tyst nu!» Man frågar, hvad fången är anklagad för och upplyses om, att »vittnena upplyst, att han satt eld på en teater i Ystad». Då man ber honom börja förhöret, sker det med: »hur gammal är Ni?» och, då han endast får ovett till svar: »inte svara domaren så!» Hela denna procedur går trögt, och nu synes A:s fantasi tryta alldeles; han förklarar slutligen, att han får »läsa upp kapitlet» och börjar läsa. Då man afbryter honom med en hemställan, om han ej har något mer att fråga fången och vittnena om, eller om han tänker afsäga domen, förklarar han, att han »uppskjuter tinget till på fredag kl. 2; man håller alltid ting tre gånger». Hans hela beteende är icke blott barnsligt, utan röjer äfven en betydligt mindre förmåga att hålla uppe sin roll och en

fattigare fantasi än hos de flesta pojkar på 8—10 år. — Samma medicin.

²⁵/₆. A. tillbringar sin mesta tid med att läsa »domareboken» och håller rättegångar ibland. Munspele och bibel hör man honom aldrig nämna. — Han börjar emellertid visa sig mera missnöjd, klagar ständigt öfver hufvudet, numera regelbundet med dessa ord: »jag vill bli koppad eller åderlåten, för jag har en hoper dålig blod i hufvudet; det är sådant så». Medicinen är han ej alls belåten med.

²⁷/₆. I dag säger sig A. vara »kjed åt det», kommer ständigt med sin begäran om åderlåtning, bryr sig icke om den lånta lagboken, utan vill ha en, som »jag kan kalla för min». — På några frågor rörande rättegångsordningen ger han mycket litet tillfylllestgörande svar. Hvad kärende och svarande är, vet han icke. »Svarande äro de som vittna», säger han; länsmannens åligganden har han ej heller reda på.

¹/₇. I dag påstår A. sig ha varit ledsen hela dagen, emedan han »hört dem säga, att han skall vara här alltid». Han har ej ätit hvarken frukost eller middag, förklarar slutligen, att han skall svälta i 14 dagar, »för så dör jag». Han lockas dock med lättet att äta vid underrättelsen, att han i morgon får »en domarebok, som han kan kalla för sin». Glädjen häröfver kommer honom dock ingalunda att glömma sin vanliga klagan: »jag vill bli koppad eller åderlåten, för jag har en hoper dålig blod i hufvudet; det är sådant så».

²/₇. A. får i dag ett exemplar af strafflagen; han tackar förtjust. Då dörren stänges efter rondan, hör man: »jag vill bli kopp. — — — —»

Då utom bromkalium äfven antifebrin och antipyryn försökts mot hans hufvudvärk utan ringaste effekt, upphöres med all medicin.

³/₇. A. är fortfarande missnöjd och vill hem. Då man söker förklara honom, hur sakerua stå, hinner man knappast nämna ordet fängelse, förrän han infaller: »nej, dit vill jag inte, för aldrig det».

⁷/₇. I dag förklarar A., att han hellre än att stanna här längre vill tillbaka till fängelset, »men jag vill inte ha i äravis; det blir för mycket». Då man frågar honom, om han icke har läst om straffen för mordbrand, svarar han: »det är olika, sker det någon skada blir det mycket, men här skedde ingen skada; det var bara en lada, som var både rutten och gammal».

En paragraf i strafflagen (kap. 5, § 1), som man för några dagar sedan gett honom i »utanlexa» till i dag, kan han ordgrannt. Tecknet §, som förekommer inne i stycket, hoppar han dock utan vidare öfver. Oaktadt han, som nämndt, kan paragrafen utantill, kan han så godt som alls icke göra reda för innehållet, fastän man med frågor underlättar honom om saken.

⁹/₇. A. öfverflyttas i dag till lugn afdelning. Han får också lof att gå i kyrkan.

¹²/₇. A. är mycket nöjd med afdelningen; »här vill jag vara, så länge jag är här». Han försummar ingen dag, att begära bli koppad o. s. v.

¹⁶/₇. A. har deltagit i utarbete (lätt arbete) en och en half dag. I början tyckte han om det, men förklarar nu, att han vill bli bra i sitt hufvud först, innan han arbetar mera.

³¹/₇. A. uppför sig i allo väl, synes vara vid jemnt, godt humör, fastän han alltjemnt klagar öfver hufvudvärken. »Domareboks-läsandet» och rättegångarne intressera honom ej mera. Sista

dagarne har han ofta i timvis gått rundt yttergången och förklarar, då amanuensen, just som A. håller på härmed, frågar honom, hvarför han gör så: »jag går 200 gånger kring planen; det är mitt arbete; det är så roligt så».

²/₈. A. har fått tag i en »hel bibel» (båda testamenten), och nu talar han icke om annat än att få en sådan. Han »är icke glad vid» något annat. Nya Testamentet ensamt tycker han är »så odrygt».

⁸/₈. Begäret efter en »hel bibel», som han kan »kalla för sin», är fortfarande så starkt, att han börjat arbeta för att förtjena pengar nog att köpa sig en, sedan han fått klart för sig, att detta är enda sättet att hinna till målet.

Hans begäran att bli bra i hufvudet står qvar under den ständiga vexlingen i hans lustar för öfrigt; nu har den blott ändrat form något litet; den lyder: »jag vill ha grön-salva och spansk fluga och lägga på hufvudet, det har jag nyttjat förr».

¹³/₈. A. talar nu hvarken om hem eller fängelse. Han har deremot »fått lust för att bli sjuktjenare». Det är uniformen, som framförallt lockar honom. Nu har han alltså 1) bot för hufvudet, 2) arbetslön till bokinköp och 3) plats som sjuktjenare som föremål för sin dagliga anhöllan vid ronderna, och han har riktig möda med att icke glömma något af de tre.

²³/₈. A. har i dag af tanklöshet eller okynne suttit och spottat på vedbehållaren. På förebråelse härför reagerar han alldeles som ett barn. Med bortvändt ansigte och sänkt blick, skamsen och förlägen, yttrar han sagta: »jag trodde inte, det var så farligt».

²⁰/₉. A. har nu för sin arbetsförtjenst köpt sig en »stor bibel», upphör dock ej med arbetet, utan skall nu samla till ett 2-kronors munspele. Han sysslar rätt flitigt med diverse smärre utarbeten vid skörden m. m.

Han har sytt en blank knapp i sin mössa och är förtjust öfver denna »uniform».

²⁶/₉. Sista dagarne har A. talat om, att han tänker bli domare. Vid samtal i dag fasthåller han detta; »han har varit plågad för det länge», säger han. Han vet nog, att man måste »lära på det» först och vara student. På ett år tror han sig emellertid kunna bli domare. Första halfåret skulle gå åt till studentexamen. Han »vill» således bli domare, men längre än till »att vilja» arbetar hans tanke ej. Han har ingen som helst plan att effektuera viljan.

A. upplyser vidare på frågor, att han drömmer mycket om nätterna, hvilket han ej gjort der hemma. Han drömmer om »hemmet och allting», men mest om »granna flickor». Han medger, att han onaniserar hvarannan, ibland hvarje natt. Erkännandet häraf synes ej genera honom nämnvärdt, och på fråga, om han anser det orätt, svarar han bestämdt »nej».

På frågan, om han tänker gifta sig, jakar han; han ämnar dock bli domare först; han vet, att gift folk ej får bo på fattighuset. Då man frågar honom, hur han, som är arbetsför, kunnat få stanna på fattighuset, svarar han: »jag leddes, när jag var dän, för jag var bäst van vid att vara der».

A. klagar fortfarande nästan dagligen öfver sin hufvudvärk. Han lokaliserar den ej till någon särskild del af hufvudet; »det susar och dånar i hela hufvudet», mest på nätterna, då han också känner sig yr, som om väggarne rörde sig. Han ser congestionerad ut i ansigtet; inga ömmande punkter kunna upp-

täckas. Man inleder en elektrisk behandling med till en början faradisation, delvis i hopp om suggestiv verkan.

A. har under sin härvaro tilltagit betydligt i vikt.

Med anledning af de upplysningar, A. i dag lemnat, får han bestämda förmaningar, att upphöra med masturbationen. Betjeningen ålägges att dagligen aktgifva på sädesfläckar på hans linne o. d. Derjemte ordineras ett svalt bad och bromkalium (4 gr.) dagligen.

^{12/10}. A. fick i dag under middagsmåltiden ett anfall af dåligt lynne, var bråkig och hotade omgifningen med en bordsknif. Mot en tillrättavisning af öfverläkaren härför reagerade han på aldeles samma sätt, som är beskrifvet i daganteckn. för den ^{23/8}. Af betjeningen tros utbrottet hafva härledts från en ytterligare uppmaning att sluta med onanien, som han alltjemt bedrifver; han har nemligen alltid med lifliga protester mött tillsägelser i detta hänseende.

^{17/10}. Elektriska behandlingen, som han ofta påmint om, har ej visat något resultat. — Under de sista veckorna har i A:s tal och uppförande intet nytt framkommit utöfver det ofvan i journalen beskrifna.

3.

I skrifvelse den 31 Augusti 1898 har Kongl. Styrelsen med öfverlemnade af ransakningsprotokollen uti ett vid Handbörds Häradsrätt anhängigt mål angående häktade, för sedlighetsbrott tilltalade syskonen Gustaf Otto Julius J. från Brusemåla och hustrun Anna Sofia H., från Verlebo, äfvensom vederbörande fängelseläkares utlåtande jemte tillhörande handlingar, i och för erhållande af fullständig och afgörande utredning rörande de tilltalades sinnesbeskaffenhet förordnat, det J. och Anna Josefina H. skulle för observation och undersökning intagas å Vadstena hospital och asyl, så snart plats derstädes kunde dem beredas, med anmodan att vederbörande öfverläkare, så snart ske kunde, skulle till Kongl. Styrelsen inkomma med yttrande angående de tilltalades sinnesbeskaffenhet.

Berörde personer intogos med anledning häraf härstädes den 21 sistlidne September.

Af de härhos återgående remishandlingarne och de härstädes förda observationsjournalerna, som i afskrift bifogas, har jag med fästadt afseende på det infordrade yttrandet att anföra följande.

1. *Otto Gusten Julius J.*, som han enligt frejdebetaget heter, är född den 23 December 1881, och var sålunda vid det åtalade brottets begående endast 16 och ett halft år gammal; fadren uppgifves såsom häftig, vällustig och begifven på dryckenskap; modren enfaldig. Utom system Anna H. äro två bröder sinnessjuka; G. J. har erhållit dålig uppfostran; gått i folkskolan, är konfirmerad med betyget försvarlig kristendoms-kunskap. Han har varit egenvillig och hård, begifven på dryckenskap, men egt fullt förstånd och god helse till hösten 1897; någon bestämd sysselsättning har han hittills ej haft.

Nämnda höst genomgick han en svårare febersjukdom, som enligt läkares utsago medfört retning åt hjernan, och hållit honom vid sängen från Augusti månad 1897 till omkring midten af Mars innevarande år;¹ vid rätten uppgafs att J. varit sjuk i 10 månader. De första symptomen synas hafva varit, svaghet,

oro och sömnlöshet; någon tid plågades han af minsta buller och fick deraf hufvudvärk, besvärades af synhallucinationer, hade derefter »underliga funderingar», tvångstankar och tankevillor, fruktade blifva innebränd och sprang en gång under »yrseln» ut naken, hvarvid han genom fall från en större sten ådrog sig skada i pannan, hvaraf hudärr kvarstår; äldre sådana ärr finnas ock å hufvudets hårbevuxna del, ådragna vid andra tillfällen. Hans eget minne af ofvannämnda sjukdom är mycket oredigt och fragmentariskt. Efter det långsamma tillfrisknandet har han förefallit omgifningen och trovärdiga grannar svagsint och visat än det ena än det andra provet derpå (journalen d. ^{12/10}), i allmänhet varit besynnerlig, grubblande och oberäknelig, men äfven periodvis förstörande och våldsam mot fadren, gjort försök till våldtäkt äfven mot en yngre syster, samt kastat sten efter system Anna H.; synes ock för det mesta drivvit sysslolös omkring.

Den 2 Juli detta år blef J. åtalad för den 23 Juni begånget sedlighetsbrott med system Anna H., föröfvadt midt på dagen invid allmän landsväg i närheten af ett soldattorp; vid häradsrätten erkände han brottet, men förnekade, att han upprepat detsamma efter ankomsten till H:s hem, så ock det försök till tidelag i Mars månad, hvarför han ock åtalats.

Vederbörande fängelseläkare har funnit J. hafva likgiltigt ansigtsuttryck, slö blick, tämlig uppmärksamhet, vanlig uppfattning, men dåligt minne och ringa tankeverksamhet och afgaf den 9 Augusti det utlåtande: att J. af sinnessjukdom vid åtalade gerningens begående saknade förståndets bruk.

Ur undersökningsjournalen må vidare anföras: Under de första 8 dagarne härstädes förhöll han sig lugn och stilla, var tyst och foglig; sinnesstämningen var dock något ombytlig, än likgiltig än deprimerad; han var orienterad och hade yttrat till betjeningen, att när han hade vistats här ett år, skulle det ej blifva något mer straff. Vid det längre samtal, som hölls med honom den ^{29/9} företedde han till en början stelt ansigtsuttryck, skygg, orolig och irrande blick, slapp uppmärksamhet, men redig uppfattning, trög och långsam tankeverksamhet jemte svagt minne; han redogjorde dock någorlunda för sina lefnadsomständigheter, erkände det den ^{23/6} föröfvade åtalade brottet samt att det skett fler gånger förr. Han vidgick dock detta under flinande och med likgiltig ton, utan spår till ånger och med den uppfattningen, att det inte var så »farligt», då hon ville det, endast »förargligt» att han blifvit häktad; »det var så dj—la långdraget att sitta i cellerna»; häktningen berodde på svågern, som nu ock i komplott med fadern ville hafva honom »jälet» (sinnesrubbad); sjelf ansåg han sig fullt »klok och förständig». Under samtalet uppförde han sig vårdslöst och begagnade flitigt svordomar och grofva uttryck; förnekade energiskt försöket till otukt med den yngre system — så ock försöket med hyndan. Samma dag på eftermiddagen var han orolig och häftig, ville anfalla en patient utan anledning; än kastade han sig på golfvet, slog och sparkade omkring sig — än satt han slö och hopkrupen.

^{1/10}. Orolig och oredig, skrattar och gråter om hvart annat.

^{3/10}. Stor motorisk oro, måste under natten föras från bevakningssalen till cell.

^{4/10}. Betedde sig i hög grad virrigt; kastade sig på golfvet och kunde ej fås stå på benen, svarade ej, tjöt och stönade, var bortkommen och förvirrad, hade ryckningar i ansigtets och extremiteternas muskler, hvarvid ögonens bindehinnor voro nästan

¹ Se undersökningsjournalen den ^{12/10}.

okänsliga, under det att han vid nålstick visade sig hafva hudkänslan i behåll; påföljande dag lugn, men slö och virrig. De omnämnda ryckningarna visade sig äfven emellanåt några af de följande dagarne, likaledes var han fortfarande mer eller mindre oredig;

intill den ²³/₁₀ har han vid samtalen fortfarande än visat sig flinig och pratat hit och dit, än varit slö och likgiltig; under tiden derefter och till den ²⁹/₁₀ har han småningom blifvit sansad och lugn, uppfört sig hyggligt, ordentligt deltagit i arbete och visat sig redigare än tillföre.

Under dessa dagar har han omtalat, att han allt efter den ofvannämnda svåra febersjukdomen emellanåt varit besvarad af något, som han kallar »sökningar» och som han af sig sjelf beskriver sålunda: han blef het i kroppen, det svartnade för ögonen, han blef sömning och dåsigt, det var som om något velat trycka honom till marken; eller det har varit så besynnerligt, han har känt tryckning mot marken, han har varit tvungen falla omkull; på senare tider har dessa sökningar påkommit oftare och varat några minuter.

Af hvad sålunda förekommit och här blifvit anført får jag framhålla:

att fadren varit begifven på dryckenskap, modren enfaldig, samt att sinnessjukdom finnes hos fler af J:s syskon;

att han varit hemsökt af en febersjukdom med starka retningssymptom från hjernan, från hvilken sjukdom han först efter månader ansetts tillfrisknad;

att han ständigt derefter förefallit trovärdiga personer sinnessvag och periodvis uppträdt våldsamt och brutalt;

att fängelseläkaren funnit honom sinnessjuk;

att han härstädes någon tid visat sig oredig, bråkig och helt förvirrad; att denna förvirring, som skarpest framträdde den 4 Oktober, uppträdde i förening med ryckningar i ansigtets och extremiteternas muskler och åtföljdes af fullständig förlust af minnet för det passerade, hvadan jag anser detta anfall hafva varit af epileptisk natur; något dylikt anfall finnes visserligen ej tillföre anmärkt, men anser jag, att de ofvan af honom skildrade s. k. »sökningarne» otvifvelaktigt varit lättare epileptiska anfall, med hvilka hans tidvisa brutala uppträdande och brottsliga handlingar stått i sammanhang, och att det energiska och trovärdiga sätt, hvarpå han förnekat en del af dessa handlingar, varit beroende på epileptisk omtöckning af minnet;

att beträffande anfallet den ⁴/₁₀ simulation ej kan hafva förelegat, enär man ej, huru man än lagt sina frågor kunnat komma till någon annan öfvertygelse än att han helt och hållet saknat eget minne häraf, medan han återgifvit jemnt och nätt så mycket, som man sedermera derom sagt honom; äfven synes det mig ej gerna tänkbart, att en person af J:s ålder och klena insigter i allmänhet skulle kunna uppdiakta den skildring, han lemnat af de s. k. »sökningarne» — utan att han verkligen har känt dem;

att J. vid det åtalade brottets begående gick tillväga med en för sinnessjuka ej ovanlig hänsynslös öppenhet;

att J. visar en långt gången moralisk okänslighet, ty under den tid undersökningen pågått har man ej kunnat finna honom ega förmåga verkligen inse, hvilket svårt brott han begått, blygas öfver eller ångra detsamma; hvarjemte han synes likgiltig för ett eventuellt straff.

Hvad angår det yttrande J. här fällt, att han å fängelset i Kalmar skulle »spelat kasper» för att lura läkaren, att han var »jålet» (sinnessjuk) och att han här nog skulle göra detsamma, hvilket yttrande naturligen framkallat misstanke om simulation, så anser jag mig mot sådan här ofvan hafva anført tillräckliga bevis för verklig sinnessjukdoms befintlighet; vill dock erinra att det var först sedan J. vid rätten hört uttalanden om, att han ej skulle vara normal, som han så att säga ville bevisa dessa påståenden genom att begå en del pojaktiga streck, enligt hans egen utsago bestående deri, att han slog i dörrarne, skojade och onödigtvis ringde på betjeningen för att få vatten, som han genast slog bort; vidare genom att »ställa sig dummare» än han var genom att ej gifva rätta svar på läkarens lätta räknefrågor; »då han var så dum och frågte sän't, svarte jag så». Han var »förargad» öfver häktningen och tyckte det var »dj—la långdraget i cellerna», och trodde sig härigenom kunna påskynda vinnandet af frihet. Det är ej heller något ovanligt att sinnessjuka af förtrytelse öfver att de blifvit beröfvade friheten (t. ex. genom intagning på hospital) säga sig skola »spela» sinnessjuka och uppföra sig derefter, under förmenande: »man måste väl uppföra sig som en galning, då man skall vistas bland sådana». J. vill i sjelfva verket ingalunda anses för sinnessjuk eller som han uttrycker sig vara eller spela »jålet».

I öfverensstämmelse med det anförda får jag sålunda afgifva det

Utlåtande.

Att för sedlighetsbrott tilltalade Otto Gusten Julius J. från Brusemåla vid den åtalade gerningens begående af sinnessjukdom (af epileptisk natur) varit beröfvad förståndets bruk, hvilket afgifves på heder och samvete.

Vadstena den 30 Oktober 1898.

Thure Björck.
Hospitalöfverläkare.

2. Hustru *Anna Josefina H.* är född den 10 Juni 1870; helsyster till Gusten J.; om föräldrar och syskon är ofvan anfördt; hon har erhållit dålig uppfostran, är konfirmerad; varit sluten och egensinnig med någorlunda begäfnig; tjänat tills hon 1888 gifte sig med Robert J. H.; egt förståndets bruk till början af år 1890, då hon hade ett »slaganfall», som gjorde henne mållös ett och ett halft dygn; från denna tid har hon allmänt ansetts slö, glömsk och mindre vetande, vanvårdat sitt hem, uppfört sig tidvis såsom från sina sinnen; emellanåt varit orolig, häftig och till och med våldsam. Sistlidne midsommarsafton skall hon hafva varit särskildt »angripen», så hade hon setat tyst och stirrande ända till sent på aftonen hos en handlande i församlingen och ej trots uppmaningar gått hem förr än klockan 10; detta kunde hon ej minnas inför rätten den ¹⁹/₇.

Om hustru H:s sinnessstillstånd sedan år 1890 yttrar f. provinsialläkaren *Moberger* i sitt intyg den 25 Juli, att hon lidit af sinnessjukdom af vexlande intensitet, så att hon tidvis varit beröfvad förmågan att fritt och otvunget bestämma sina handlingar och dess följder bedöma.

Vid första rättegångsdagen den 2 Juli vidhöll hustru H. sitt vid polisförhöret gjorda påstående, att brodern kullslagit och öfvat otukt med henne; vid rätten den ¹⁹/₇ uppgaf hon, att hon var yr i hufvudet, då brottet skedde, samt att hon ej var i stånd att närmare redogöra för förloppet; hvar hon tillbragt

eftermiddagen på midsommarsafton mindes hon ej; kände ej sitt födelseår m. m.; svarade ja och nej på samma frågor; blef emellertid den 19 Juli inmanad i häkte för sedlighetsbrott med broder och skulle af fängelseläkaren undersökas med afseende på sinnesbeskaffenheten. I ett den 18 Juli utfärdat intyg förklaras hon af provinsialläkaren A. Jonsson för tillfället fullt normal, men kunde han ej afgöra, om hon vore periodiskt sinnessjuk.

Vederbörande fängelseläkare fann henne ega någorlunda utvecklade uppmärksamhet, uppfattning och minne, men ringa tankeverksamhet, hvarjemte hon var desorienterad; och afgaf denne läkare den 9 Augusti det utlåtande, att hon vid åtalade gerningens begående var af sinnessjukdom beröfvad förståndets bruk.

Ur undersökningsjournalen härstädes må anföras.

^{21-25/9.} Hustru H. är fysiskt kraftig, ser frisk ut, ehuru något blek; högra ansigtshalfvan förefaller något slappare än den venstra; hon är loj och liknöjd, skickar sig vårdslöst, svarar slött och trögt, ofta under omotiveradt flin eller skratt; uppfattning och tankeverksamhet tröga, ej sällan oklara; minnet nedsett; lemnar tröga och ofta hvarandra motsägande svar, äfven på frågor af helt likgiltig natur; beträffande tidsbestämningar synnerligen osäker; visar hvarken blygsel eller ånger öfver sitt brott; fattar ej att hon begått något sådant och skrattar deråt; förstår ej häkningen; tycker att alltsammans är att skratta åt nu: »när det var gjordt, så var det gjordt» o. s. v. Läser mekaniskt innantill, ofta dock orätt; kan ej det ringaste redogöra för innehållet; vet ej hvar hon befinner sig; har varit stillsam och foglig, arbetat något, visat sig temligen snaskig; haft god sömn och aptit; någon gång klagat öfver hufvudvärk.

^{27/9.} Synes emellanåt ej sakna sjukdomsmedvetande; har i dag yttrat, att hon tidtals varit »hufvudsvag» och emellanåt så yr, att hon ej vet, hvad hon säger eller gör. ^{29/9.} Reglerar.

^{10/10.} Under den närmaste tiden varit något nedstämd och gråtit, men ej lemnat upplysning om orsaken. Har omtalat för andra patienter sitt förhållande till brodern.

^{28/10.} Med undantag af några gånger, då hon visat sig något orolig, bråkig och ej fullt pålitlig, har hon hela tiden varit stillsam, slö och likgiltig, finat och skrattat vid tilltal; på sista tiden visserligen varit något mer meddelsam, utan att det dock varit något besked med hennes egna yttranden eller de svar, hon lemnat på frågor.

Af hvad här anförts framgår att hustru H. sedan fler år företer sjukliga symptom, utvisande mer eller mindre betydande nedsättningar i viss mån å alla psykiska områden, med andra ord lidit och lider af svagsinhet (Dementia), men har hennes tillstånd från tid till annan varit än bättre än sämre, hvilket torde kunna förklara det intyg, som provinsialläkare Jonsson om henne afgifvit — möjligen efter en mer flyktig undersökning.

I öfverensstämmelse med det anförda får jag sålunda afgifva det

Utlåtande.

Att för sedlighetsbrott tilltalade hustru Anna Josefina H. från Verlebo vid den åtalade gerningens begående af sinnessjukdom varit beröfvad förståndets bruk, hvilket afgifves på heder och samvete.

Vadstena den 30 Oktober 1898.

Thure Björck.
Hospitalsöfverläkare.

Utdrag af sjukjournal vid Vadstena asyl.

Gustaf Otto Julius J., Arbetare. Intagen den ^{21/9} 1898. Klass: 3. Ålder: 16 år. Född den ^{23/12} 1881 i Högsby, Kalmar l. Hemort: Långemåla, Kalmar l. Ransakningsfånge; intagen på grund af Kongl. Medicinalstyrelsens skrivelse den ^{31/8} 1898 för undersökning af sinnesbeskaffenhet. Diagnos: Insania epileptica.

Anamnes.

Af tillgängliga handlingar inhemtas hufvudsakligen följande: För sedlighetsbrott tilltalade och häktade arbetaren Gustaf Otto Julius J. eller, som han enligt frejdbetyget heter, Otto Gusten Julius J., är född den 23 December 1881. Föräldrarna äro statorparfolk, ej sins emellan besläktade. Fadern, som förut varit hemmansegare, uppgifves vara häftig och vällustig samt begifven på dryckenskap; modern enfaldig (bil. B.). Tvenne bröder till den häktade samt en kusin på faderns sida äro sinnessjuka. En syster intogs samtidigt med den tilltalade å härvarande hospital i och för undersökning af hennes sinnesbeskaffenhet. Häktade J. har (enligt bil. B.) fått en dålig uppfostran. Han har genomgått folkskolan samt konfirmerades den 24 Juni 1896 med betyget försvarlig. Någon stadigvarande sysselsättning har han aldrig haft. En tid har han brukat köra för eller leda en blind svåger, gift med ofvan nämnda system, häktade Anna H. För öfrigt har han haft tillfälligt grofarbete än här än der. Dock har han helst drifvit omkring i hembygden sysslolös. Vid 12 å 13 års ålder skall han i skolan blifvit af kamraterna slagen samt vid 15 års ålder sparkad af en häst i hufvudet, så att han måste ligga under läkarebehandling i 8 dagars tid. Hösten 1897 angreps han af någon svårare febersjukdom, som enligt läkares utsago skall hafva medfört retning å hjernan. Redan före denna sjukdom vild och häftig till lynnet, blef han efter tillfrisknandet, som tog lång tid, periodvis våldsam och alldeles vild, så att han sönderslagit dörrar, fönster, husgerådssaker och hvad öfrigt, han kunde komma öfver. I allmänhet har han sedan varit besynnerlig och oberäknelig, ibland förefallit grubblande, visat sig våldsam mot fadern, »gjort försök att begå våldtäkt äfven mot en yngre syster; förföljt sin gifta syster, hustru Hellman med stenkastning; visat oredlighet i handel o. s. v.» (bil. B.). Äfvenledes skall han hafva varit begifven på dryckenskap.

Den 2 Juli innevarande år blef J. af vederbörande kronolänsman efter föregående häkning åtalad inför Hanbörds häradsrätt i Staby för sedlighetsbrott. Han hade nemligen förliden midsommarafton haft samlag med sin syster, hustrun Anna H., alldeles invid allmänna landsvägen, under det att Anna H:s sex-åriga dotter, som var modern följaktig, satt bredvid. Sedermera upprepades brottet samma afton, efter det de hemkommit till hustru H:s bostad. Emellertid var icke detta första gången, som de bedrifvit otukt med hvarandra. Ungefär ett år före ofvan nämnda tilldragelse hade tilltalade J. varit hemma hos H:s och legat på en soffa. Anna H. hade då kommit till honom, der han låg, hvarefter de haft samlag. Under någon dag förliden Mars månad hade häktade J., enligt vid ransakningen afgifvit vittnesmål, sökt öfva otukt med en hundtik, men till följd af tikens motstånd och oroliga rörelser kunde han icke fullborda sitt uppsåt. Under ransakningen erkände den tilltalade,

såväl att han öfvat otukt med system i ett landsvägsdike sistlidne midsommaraf ton äfvensom att han gjort sig skyldig till samma brott i systemens hem ungefär ett år förut, men ville göra troligt, att han blifvit förledd af system; deremot förnekar han, att han skulle upprepat brottet sagde midsommaraf ton samt att han skulle försökt öfva otukt med hundtiken.

Enligt Häradsrättens beslut blefvo ransakningshandlingarne öfverlemnade till fängelseläkaren i Kalmar, d:r E. Engdahl, för inhemtande af hans utlåtande rörande den tilltalades sinnesbeskaffenhet, af hvilket ntlåtande, dagtecknad den 9 Augusti 1898, hufvudsakligen framgår: Beträffande hufvudets form eller storlek intet anmärkningsvärdt; flere hudärr förekomma i pannan och i hufvudets hårklädda del, men några fördjupningar i hufvudskalsbenen finnas icke under ärrn. Kroppbyggnaden mycket stark och grof, utan lyte eller missbildning; sinnes-, blodomlopps-, andnings-, maltsmältnings-, urin- och könsorganen visa intet anmärkningsvärdt. Nutritionen god, temperaturen normal: ansiktsuttrycket likgiltigt; ler ofta smätt, då man talar med honom; blicken slö; pupillerna lika stora; ögonen rättställda. Han är lugn, höflig och renlig; temligen uppmärksam; uppfattar, hvad man talar om; minnet förefaller temligen dåligt: han minnes ej, hvilken dag åtalade gerningen skedde, men att det var åtta dagar, innan han häktades. Tankeverksamheten ringa; han uppgifver, att han i cellen »tänker ingenting». Han vet, i hvilken stad han befinner sig; han uppger sig nästa jul blifva 16 år, oakadt han påminnes om såväl födelseåret som det nu varande årtalet. Han säger, att system förledd honom till åtalade gerningen, hvilken han emellanåt ångrar, derföre att han kommit i fängelse; men emellanåt kan han säga, att han finner det hvarken ledsamt eller nöjsamt att vara på fängelset. Inga sinnes- eller tankevillor påvisbara. Röst, uttal och artikulation samt rörelser utan anmärkning. Darrning, kramp, lamhet, reflexfel hafva ej iakttagits. På grund af hvad som sålunda förekommit, afgaf d:r Engdahl på heder och samvete det utlåtandet, att anklagade J. vore sinnessjuk och vid den åtalade gerningens begående varit beröfvad förståndets bruk.

Intogs å härvarande Asyl den 21 september 1898 för undersökningen af sinnesbeskaffenheten.

Status præsens den 29 september 1898.

Längd 1,69 meter; vikt 64,3 kg. Kroppbyggnaden stark och kraftig; hull och muskulatur måttligt utvecklade. Allmänna utseendet företer intet sjukligt. Hufvudets omkrets 58 cm.; längd 20 cm.; bredd 15 cm. Index $750 \frac{b}{l} \cdot 1000$. Mot hufvudets och ansiktets form och bildning intet att anmärka. Ansiktshyn blek. Irides blå; håret cendré Öronen stora, öronflikarne vidvuxna; gomen utan anmärkning. Midt i pannan på gränsen till hårfästet finnes ett ungefär 50-öres stort hudärr, fullt rörligt och förskjutbart mot underliggande benväfnad, som för känseln förefaller jemn och slät. Flere hudärr af liniär form finnas å hufvudets hårbevuxta del, allesammans rörliga mot underliggande benväfnad och utan motsvarande fördjupningar i densamma.

Ansigtuttrycket stelt; blicken vanligen skygg och osäker, stundom irrande och orolig; hållningen slapp och vårdslös. Lynnet vanligen lugnt och jemt, någon gång retligt. Sinnesstämningen ombytlig, stundom likgiltig, stundom deprimerad och

sorgsen. Några särskilda begär eller drifter hafva hittills icke iakttagits. Uppmärksamheten skäligen slapp; uppfattningen af framställda frågor klar och redig; tankeverksamheten förefaller att vara trög och långsam; minnet något svagt. J. är fullkomligt orienterad till tid och rum; han vet, när han är född samt hur gammal han är; kan uppgifva föräldrarnes namn och ålder; vet hur många syskon han har samt deras vistelseorter; säger sig sjelf vara yngst af sju syskon. Vidare berättar han, att han sedan sitt 12 år, utom de tider han bevistat folkskolan, bott hos svågern H., gift med hans syster Anna Josefina, samt att han hjälpt honom med slakt, körslor till staden samt hvarje-handa jordbruksarbete. Under sista året ville han dock icke längre vara hos svågern, när denne var omätligt sträng emot honom, ofta slog honom och gaf honom dålig och otillräcklig föda samt på många andra sätt misshandlade honom. Vid omkring 14 års ålder började han begagna brännvin, som han dock säger sig aldrig haft begär efter; han har på sin höjd tagit några supar en och annan gång. På det ifrigaste förnekar han att någonsin hafva gjort försök att öfva otukt med den yngsta system äfvensom med hyndan. Hvarje gång dessa förhållanden komma på tal och han tillfrågas, om han gjort sig skyldig till brotten ifråga, svarar han alltid bestämdt och energiskt: »det var lögn!» Det är svågern H., som pådiktat honom dessa brott, för att han (J.) ensam skall bli fast och system blifva fri. H. är dertill »så slängd i lagen, att han kan vränga den, hur han vill». Likaledes är det H., som narrat vittnet Hjalmar Johansson att sprida ut den der historien om hyndan samt sedan svära falskt inför rätta. Om Hjalmar Johansson säger han: »det är en djäflunge, den», samt bekräftar detta påstående med en uttrycksfull gest. Under samtalet härom faller J. i gråt och på fråga, hvarför han gråter, svarar han: »de ha börjat leken, men jag skall sluta utaf den». Han anser svågern och hela hans släkt för mycket dåligt folk, som både stulit och begått andra brott, och han skall anmäla svågern för stöld, så snart han blir fri. Såsom bekräftelse på sitt påstående omtalar han, att de en gång ville narra honom med och stjåla fisknät, hvarför han skulle få en dubbelbössa i ersättning för besväret; men han följde icke med, ty dels var det långt att gå (2 mil), dels ville de gå på natten, hvilket han icke vågade, när han var mörkrädd. Rörande det brott för hvilket han blifvit häktad, berättar han följande. Dagen före midsommaraf ton hade han köpt sig en liter brännvin, som han samma dag »smakat på ett par tre supar, så att kanske ungefär hälften var kvar». Midsommaraf ton tog han sig några supar samt gick sedan vid middagstiden och lade sig vid en korsväg ej långt från hemmet och somnade. Han blef dock snart väckt af modern och system, Anna H., som kommo bärande på en mjölkspann, som de bådo honom hjälpa till att bära. Efter det modern gått hem till sitt, fortsatte de vägen till H:s bostad, i hvars närhet de satte sig i vägdiket för att hvila. System uppmanade honom nu till otukt, men ordalagen minnes han icke, ej heller om han svarade ja eller nej till hennes förslag. Sedermera ändrar han dessa uppgifter så, att det var han, som tog initiativet, utan att system gjorde det minsta motstånd. Han förnekar bestämdt, att de skulle hafva upprepat brottet på aftonen samma dag i systemens bostad. Deremot vidgår han flinande och med en likgiltig ton, att han flere gånger, »kanske ett halft tjog», öfvat otukt med system; första gången i våras

i systemens bostad. Någon ånger öfver brottet säger han sig icke känt och synes icke heller för närvarande känna. »Det var väl ingenting så värst illa gjordt; när hon ville det, så trodde jag inte det var så farligt.» Det var endast »förlägligt», att han skulle bli gripen och komma i häkte, ty »det är så djäfla långdraget att sitta i cellerna». Han anser, att systemen bör sitta inne väl så länge som han, ty »hon har varit i lag äfven med andra». Att han blifvit häktad, anser han mest bero på svågern, som förföljt honom på alla vis och »nu äfven vill hafva honom »jålet» (sinnesrubbad); »sedan har han studerat med far min, att han skall säga, att jag är »jålet».

Han anser sig fullt klok och förständig och tror, att han blifvit insatt här på asylen på grund af svågerns anstiftan. Under samtalet uppför han sig mycket vårdslöst och nonchalant; sitter helst framåtlutad med hufvudet ned mot knäna; måste gång på gång uppmanas att sitta ordentligt. Han vill ogärna se den tilltalande i ögonen; begagnar en hel del svordomar och plumpa uttryck.

Huruvida sinnesvillor förekomma, har ännu icke kunnat utrönas.

Betjeningen upplyser att J. hittills förhållit sig lugn och stilla, varit tyst och foglig samt hållit sig reulig och snygg. Han har vistats på dagrummet å öfvervakningsafdelningen E. Under samtal med betjeningen har han låtit förstå, att »då han varit här ett år, så blir det icke något mera straff». Äfvenledes har han omtalat, att han i Kalmar »spelade kasper med dem» för att lura dem, och det skall han göra äfven här.

Sömnen har varit ojemn, hvadan sömnmedel en och annan gång gifvits till natten. Vanligen har han varit vaken på förnatten, men sofvit på efternatten. Sinnesorganen friska. Pupillerna lika stora, normalt rörliga för olika ljusinttryck. Känsel och rörelse utan anmärkning. Patellarreflexer normala. Röst och uttal utan anmärkning. Bröstets och bukens organ friska. Hjärttonerna rena; pulsen 78 i minuten, utan anm. Tungan något belagd. Matlusten god; afföringen normal.

Daganteckningar.

¹/₁₀. Enligt betjeningens uppgifter blef J:s uppförande helt och hållet förändradt efter samtalet med honom den ²⁹/₉. Då han gick upp från middagen samma dag, yttrade han, att han fått medicin i maten. Han blef sedan orolig och häftig till lynnet, gick omkring på dagrummet och skuffade patienterna; föll ofta i gråt, men sökte dölja det för betjeningen. I dag på morgonen anföll han och ville slå en patient, utan att denne tilltalade honom eller på något sätt gjorde honom för när. Han är mycket orolig, gråter, kastar sig på golfvet, sitter ena stunden kopkrupen, slö och likgiltig, den andra fäktar han med armarne, slår omkring sig och sparkar. Vid samtal i dag lemnar han högst motsägande uppgifter mot förra gången (den ²⁹/₉); kan för resten knappast förnås svara ordentligt på någonting; är orolig och oredig; kan icke sitta stilla utan vrider och vänder sig på alla vis; vill icke se den tilltalande i ögonen; gråter och skrattar ömsom.

³/₁₀. I går på eftermiddagen blef han bråkig och ville slåss; kastade sig på golfvet, kröp ur kläderna o. s. v.; isolerades i cell, der han efter några timmar lugnade sig, så att han kunde vistas på dagrummet igen. Måste under natten öfverföras i cell,

enär han ej ville ligga stilla. Är i dag fortfarande bråkig och orolig. Får kloralhydrat till natten (1,50 gm).

⁴/₁₀. Har i natt sofvit godt. Togs i dag på morgonen med på promenadgård, der han kastade sig på marken, ref och plockade i gräset och sanden samt betedde sig i hög grad virrigt. Vid morgonronden togs han upp på dagrummet, der han kastade sig på golfvet; då han skulle uppresa, var han alldeles slapp och visken och försökte icke på minsta sätt bjuda fötter under sig; kunde icke förmås att svara på frågor eller tilltal; tjöt och stönade, då han vidrördes eller handterades något hårdare; såg i hög grad förvirrad och bortkommen ut. För att undersöka känseln stacks han lindrigt med en knappål här och der på kroppen och reagerade normalt; uppgaf ibland höga tjut. Derpå isolerades han i cell, der han fick kvarblifva hela dagen; observerades flera gånger och länge hvarje gång. Här kröp han än omkring på golfvet, än satt han och gned fotlederna och såg ytterst förvirrad ut. Ingen enda gång kunde man märka, att han såg åt observationshållet i dörren. Ögonens bindehinor föreföllo nästan okänsliga; pupillerna visade medelvidd.¹ Åt ej till qvällen, fastän han blifvit utan middagsmåltid. Visade sig tredsk och motsträfvig på alla vis. Till natten å öfvervakningsafdeln. E.

⁵/₁₀. Hade i natt vändt sig i sängen, så att han på morgonen låg med hufvudet åt fötterna. Ref på morgonen sönder strumporna. Hela dagen lugn, men slö och virrig. Åt alla målen. Får kloralhydrat till natten.

⁶/₁₀. Haft god sömn i natt. Är i dag lugn, slö och likgiltig. Svarar temligen redigt på frågor, men trögt och långsamt. Förklarar på förfrågan rörande hans uppförande i förgår, att han var sjuk då: »det svartnade för ögonen». Tyckte att han åt hundkött till middagen i går. Då han emellertid göres uppmärksam på, att han såsom slaktare borde veta, hvad kött han fått, svarar han småskrattande: »det var visst mitt eget kött». Han säger sig icke vara sjuk i hufvudet utan fullt klok. Allt sammans kommer an på svågern, som sagt, att han är »jålet», för att han skall få vara här hela sitt lif. Förnekar fortfarande på det bestämdaste att hafva försökt öfva otukt med hyndan. Han kan icke sitta stilla utan vrider och vänder sig på alla vis, gör en mängd grimaser, plockar på kläderna o. s. v.; har ryckningar i ansigtsmusklerna samt i armar och ben. Kan läsa inantill temligen ordentligt och någorlunda redogöra för hvad han läst. Kan icke fullt korrekt räkna upp årets månader. Är rätt klen i hufvudräkning äfven af enklare slag. Visar stor okunnighet i de vanliga folkskoleämnena. Skrifver rätt bra.

¹¹/₁₀. Är nu mera lugn; har inga ryckningar i armar och ben. Rörande hans uppförande den 4:de dennes säger han, att han endast minnes som en dröm, hvad som då tilldrog sig; han blef lam i benen, så att han icke kunde stå; medgifver dock, att han kanhända kunnat stå, om han försökt; han ville slippa härifrån, derföre gjorde han så. Under samtalet har han fortfarande samma vårdslösa och nonchalanta hållning som förut; sitter helst framåtlutad med hufvudet nedåt knäna. Han är i dag rätt oredig i sina svar och sitt tal; pratar hit och dit, när han kommer i farten. På fråga om han icke anser, att han gjort orätt emot system och i öfrigt handlat syndigt, medgifver han visserligen detta i en likgiltig ton samt tillägger alltid:

¹ Spasmodiska ryckningar förekomma i armar och ben samt hufvudet; ibland i hela kroppen.

»hvad hunsingen, det var väl ingenting att tala om». På fängelset i Kalmar gjorde han sig ibland dummare än han var, enär han trodde, att han derigenom skulle slippa ut. Han »spelade kasper» (slog i dörrarne, sjöng och skrek, ritade på väggarna, ringde på klockan och begärde vatten, som han sedan alltid genast slog ut i nattkärlet o. s. v.), derföre att det retade honom, att han skulle sitta inne, under det H:a fingo gå fria.

Han hade hört talas om en pojke, som vid beväringmsönstring varit eller gjort sig »jålet» och derföre gått fri från exercisen; trodde derföre att han möjligen på liknande sätt skulle kunna bli fri härifrån. Hans uppgifter synas i allmänhet icke vara mycket att lita på, enär han ofta ändrar dem och den ena stunden tager tillbaka, hvad han sagt den andra.

^{12/10.} Af landtbrukaren Axel Jonsson från Skärshult i Långemåla, hvilken i dag var på ett tillfälligt besök i Vadstena, inlemnades till öfverläkaren ett intyg af följande lydelse: »Att Gusten J. från Brusemåla gård och Långemåla socken, hvilken insjuknade i Augusti månad 1897 och förblef sängliggande till i Mars 1898, allt efter sitt tillfrisknande förefallit svagsint och visat än det ena än det andra profvet derå, hvilka alla det vore för mycket att här uppräknas, tills han i Juni månad d. å. omhändertogs af vederbörande. Att Anna H. är svagsint men ändock lugn och stilla, kunna vi undertecknade likaledes på heder och samvete intyga.

Brusemåla gård den 9 Oktober 1898.

Hilma Raab.
Axel Jonsson.
Skärshult, Långemåla.

Nils Raab.
Albin Jonsson.
Kärnebo.

Att förestående personer äro af mig kända och trovärdiga får jag härmed på begäran intyga.

Långemåla den 9 oktober 1898.

J. A. Karlström.
Kommunalstämman ordförande.»

Vidare meddelar ofvan nämnde Axel Jonsson, att han personligen känner åtalade Gusten J. samt att denne senare, innan han insjuknade i Augusti 1897, alltid varit normal samt uppfört sig snällt och hyggligt. Under sjukdomen framkom han med hvarjehanda underliga funderingar; bland annat undrade han, »hur Gud kunde bli först» och »hade sådana tankar, så att han intet kunde motstå dem». Han hade under sjukdomen »hört ugglan» och detta uppfattade han som ett tecken, att han aldrig mer kunde bli bra. »Bad sina närmaste om förlåtelse och skickade bud på folk; detsamma höll han på med en månad». Han tyckte att »Kristus» var skrivet på väggar och tak samt att han var fördömd. Under yrseln sprang han en gång ut och slog »tre stora sår i pannan, som han har märken efter ännu, mot en sten på 10 fots höjd». »Der låg han spritt naken och uppsökte af en stor mängd folk, men en stund der- efter blef han vid sans». »Sedan fick han ett vresigt sinne och trodde bara, att de ville göra af med honom». Under denna tid var det endast hans yngsta syster, som han kunde tåla och som kunde sköta honom. När han sedan tillfrisknade, tålte han icke system, utan »trodde, att hon ville bränna upp honom». Derför bar han veden ur spisen, »enär han eljest icke tordes ligga». I April månad »gaf han sig ut för att taga städja» och förskrämd folk, hvart han kom. »Gick och handlade allt, hvad

han öfverkom och fiskade med händerna och vadade ända till halsen.» Han skall äfven under denna tid »stuggat snus omåttligt».

^{13/10.} Säger äfven i dag, att han ingenting minnes, af hvad som hände den 4:de dennes. Berättar, att han i fängelset i Kalmar ibland fick »sökningar», så att det svartnade för ögonen och han blef sömnig och dåsig. Han är i dag glad och uppsluppen, skrattar och pratar hit och dit. Svänger sig och be- trädets gång på gång med tvetalan. Synes icke hysa den ringaste ånger öfver sitt brott. Då han tillfrågas, om han icke känner någon blygsel öfver sitt förhållande till systemen, säger han flinande: »det är klart». Har de senaste nätterna haft god sömn.

^{15/10.} Uppförandet lika ogeneradt och nonchalant. Förnekar att hafva rifvit sönder strumporna den 5:te dennes. Öfver- nekar att hafva besvarat han i dag alla frågor, som röra hans uppförande här på asylen, med: »det kommer jag inte ihåg». Säger sig ej minnas, att han en gång sagt, att han fick hundkött till mid- dagen. »Det var väl en bit, som var så seg som hundkött», svarar han slutligen. Kan icke heller i dag korrekt räkna upp årets månader; vet att det f. n. är den 10:de månaden, men kan ej säga, hvad denna heter. Rörande hans sjukdom i slutet af förra och början af detta året synes han icke mycket minnas och rör synbarligen ihop, hvad han sjelf kommer ihåg och hvad andra sagt honom. En gång tyckte han, att huset skulle brinna upp och att det rök i golf och tak; vågade derföre icke ligga stilla af fruktan för att bli innebränd. Brukade ibland, då han låg sjuk, läsa i bibeln och kunde sedan se orden förstörade på väggen. Vid minsta buller eller ljud fick han svår hufvudvärk. Påstår i dag, att han blott en gång, nemligen midsommarafton, öfvat otukt med systemen, men vidgår till slut, att det varit tre gånger; första gången hemma hos H:s, strax efter det han kommit upp från sin sjukdom. Förnekar fortfarande med samma bestämda uttryck: »det var lögn!» att hafva upprepat brottet midsommarafton på qvällen. Äfven rörande hans förhållande till systemen tyckes han röra ihop, hvad han sjelf upplefvat och sagt samt hvad han hört andra säga.

Beträffande uttrycket »spela jälet» så tyckes han, efter hvad af hans tal och resonemang i dag framgår, dermed mena det- samma som att »vara jälet». »När de äro jäleta, så spela de ju galenskap», säger han.

^{18/10.} Förefaller i dag mera slö och likgiltig än under de senaste dagarne. Flinar oupphörligt, men kan icke säga hvar- för. Då han erinras om, att han snarare borde skämmas än sitta och flina, svarar han: »det ger jag helsike, det kan inte gå mer än galet». Gifver fortfarande systemen skulden och kan icke inse eller förmås medgifva, att det var hans fel. Synes icke hysa den ringaste ånger öfver sitt brott. Har sedan några dagar hjälpt till med hvarjehanda arbeten på afdelningen och dervid skött sig bra.

^{20/10.} Blef i går isolerad i cell, för att få utrönt, hvad verkan detta kunde hafva på honom; frågade dervid betjeningen, om det skedde »för att de skulle se, om han var jälet». Nekar i dag att hafva sagt, att han försökte lura doktorn i Kalmar; »det är lögn i helsike». Då frågorna blifva allt för besvärande för honom, svarar han vresigt: »ja, jag sk—r i allt ihop; i får väl inte hushålla med en hur som helst». Rörande tilldragelserna den 4:de dennes synes han icke komma ihåg eller veta mera, än betjeningen sedermera omtalat för honom. Oaktadt han på alla sätt blifvit ansatt med frågor, har han dock hittills icke

en enda gång blifvit beträdd med tvetalan rörande dessa förhållanden.

^{22/10}. Uppförandet oförändradt. Medgifver i dag, att han icke svarade doktorn i Kalmar »så regelt, som han kunnat», för att doktorn skulle tro, att han »var dummare än han var». På somliga frågor svarade han redigt, på andra dumt; »när han var så dum och frågte sånt, så svarte jag så». Bedyrar att han här på asylens icke gjort sig till eller försökt lura läkarne och betjeningen. Då han flere gånger uppmanades att hålla sig till sanningen, svarade han slutligen något irriterad: »hur länge skall detta hålla på?»

^{25/10}. Fick i söndags (den 23:e dennes) bevista gudstjensten i asylkyrkan och uppförde sig dervid ordentligt; syntes uppmärksam och deltog i psalmsången. Kan i dag rätt bra redogöra för söndagens evangelium och predikantens utläggning af dessamma.

Rörande de förut omtalade »sökningarne», som han emellanåt känt, beskriver han dem så, att han »blef het i kroppen», att det svartnade för ögonen och var »som om något ville trycka honom till marken». Kommer icke ihåg, om han hade dylika sökningar här den 4:de dennes och minnes öfver hufvud taget från denna dag icke mera, än han förut berättat. Han uppför sig nu hyggligt och anständigt. Förnekar alltjemt att hafva försökt öfva otukt med yngsta systemen äfvensom med hyndan. Säger att han aldrig varit eller för närvarande är »jålet». Han känner ingen ånger öfver brottet; är endast ledsen öfver, att han icke är fri. Gifver fortfarande systemen skulden, enär han förledt honom. Får vistas på dagrummet.

^{27/10}. Enligt meddelande af J. i dag hade han aldrig haft kännning af några »sökningar» före den ofvan nämnda långvariga febersjukdomen i slutet af förra och början af detta år. Sedermera hafva dylika sökningar påkommit allt som oftast; varat ungefär några minuter, hvarvid »det varit så besynnerligt»; han har »känt tryckning mot marken» och » varit tvungen att falla ikull». Förnekar att någonsin hafva spelat »jålet». Blef förargad öfver, att de sade under rätttegången, att han var »jålet» och gjorde sig derföre dummare än han var. J. är i dag lugnare och redigare än han någon gång varit sedan hitkomsten. Han uppför sig hyggligt och anständigt, utträtt ordentligt och punktligt, hvad han får i uppdrag att göra.

^{29/10}. Vidhåller fortfarande, att hans brottsliga förbindelse med systemen endast varat sedan i våras (April); huruvida det varit mer än tre gånger, säger han sig icke minnas. Synes lika litet nu som förut inse vidden och betydelsen af sitt brott: »jag vet inte, hvad jag tänkte på». Han känner sig nu fullkomligt frisk och kry. Han »funderar icke just på någonting om dagarne».

Sjukjournal vid Vadstena hospital.

Anna Josefina H. Intagen den ^{21/9} 1898. Klass: III. Ålder: 28 år. Gift. Född den ^{10/6} 1870 i Högby, Kalmar l. Hemort: Långemåla, Kalmar l. Ransakningsfånge. Undersökningspatient. Diagnos: Dementia.

Anamnes.

Af ransakningshandlingarne och dem åtföljande bil. B. af den ^{4/8} 98 samt läkareutlåtande framgår följande:

Berättelse om hospitalen.

Pat. är född den 10 Juni 1870. Föräldrarne statorparefolk, ej beslägtade. Fadern häftig, vällustig, begifven på dryckenskap. Modern enfaldig. Två bröder och en kusin på faderns sida sinnessjuk. Hon har erhållit en dålig uppfostran i hemmet, är konfirmerad och har sedan varit i tjänst hos flere hemmansegare, tills hon 1888 ^{21/12} gifte sig. Hon har födt 5 lefvande barn, det sista ^{28/11} 97. Hemmet har hon vanvårdat, varit osnygg, mestadels hemfallit åt sysslolöshet, varit sluten och egensinnig. Haft god helsa och egt förståndets fulla bruk samt varit någorlunda begåfvad och liflig till början af 1890, då hon träffades af ett slaganfall, hvarefter hon af allmänheten bedömts vara slö och till förståndet mindre vetande. Enligt mannens uppgift påkom detta slaganfall på natten utan föregående sjukdom och gjorde henne mållös under ^{1 1/2} dygn. Derefter hade hon blifvit underlig och förvirrad samt aldrig återhemtat sig. Till minnet vore hon så slö, att om hon finge någon tillsägelse, kunde hon 5 minuter derefter icke ihågkomma den. Att hon vore begifven på sinnlighet eller i öfrigt hade stark könsdrift kunde mannen ej förstå, men att hon understundom visade tecken till sinnesrubbing och vid sådana tillfällen uppförde sig »som från sina sinnen». Midsommaraftonen i år, då pat. jemte en minderårig dotter var på väg till hemmet, mötte hon en yngre broder, som enligt hennes uppgift slog omkull henne aldeles invid vägen och nödgade henne till otukt, hvarefter han följde henne hem och tvingade henne till upprepade samlag. Brodern, som medger sig ha öfvat otukt med pat. nämnde dag på landsvägen, förnekar, att det upprepats senare på dagen, men att det deremot skett förr för ungefär ett år sedan, då han dertill blifvit lockad af systemen. Detta sistnämnda säger hon sig ej kunna påminna sig. Mannen uppgifver att hon sistlidne midsommarafton varit särskildt »angripen» och anför som bevis derpå, att hon på eftermiddagen gått till en handlande och stuttit der tyst och sturrande ända till kl. 10 på qvällen, oaktadt hon 3 gånger blifvit anmodad att gå hem. Detta kan hon vid förhör den ^{19/7}, då hon förklarades skyldig tråda i häkte, ej påminna sig. Kan då ej heller uppgifva födelseår och dag eller, när hon första gången begått H. H. nattvard. Svarade dessutom ja och nej till samma sak, beroende på hur man framställde frågorna. Vid af provinsialläkaren Albin Jonsson den ^{18/7} 98 verkställd undersökning med afseende på pat:s sinnesbeskaffenhet, befans hon fullt normal, men kunde ej utrönas, om hon vore periodiskt sinnessjuk. I den ^{25/7} 98 afgifvet utlåtande intygar f. d. provinsialläkaren A. Moberger, att pat. allt sedan år 1890 lidit af sinnessjukdom, hvilken emellanåt varit svårare och beröfvat henne förmågan att fritt och otvunget bestämma sina handlingar och dess följder bedöma. Vid af fängelseläkaren dr. E. Engdahls i början af Augusti d. å. gjord undersökning förefans intet att anmärka angående kroppsutvecklingen eller det somatiska tillståndet; ansigtsuttrycket lugnt, sinnligt, blicken något orolig; sinnesstämningen lugn; höflig, någorlunda renlig; uppmärksamhet, uppfattning någorlunda utvecklade, minnet likaså; tankeverksamheten ringa; vet ej, hur gammal hon är; vet, att hon är häktad, men förstår ej, om hon är på en gästgivareregård; förnekar, att hon förledt brodern till omtalade brottet; är oduglig till en del arbete, såsom att göra tändsticksaskar; inga sinnes- eller tankevillor; och har han den ^{9/8} afgifvit det utlåtande, att hustru H. är sinnessjuk och vid åtalade gerningens begående varit på grund af sinnessjukdom beröfvad förståndets bruk.

Status præsens 21-25/10.

Pat. är rätt lång (169 cm.) och kraftigt bygd. Muskulaturen väl utvecklad, hullet ordinärt. Vigt: 80,2 kg. Ser frisk och dugtig ut, ehuru något blek. Hufvudets form utan anmärkning; omkr. 57 cm., diam. sag. 19,5 cm., diam. front. 14 cm. Högra ansigtshalvfan förefaller något slappare än venstra. Håret brunsvart, halfångt. Irides blå med gula pigmentfläckar. Pupillerna lika stora reagera lifligt för vexlande ljus.

I hela sitt uppträdande har hon något lojt och liknöjdt och ser temligen ointresserad ut för allt, hvad man talar med henne om. Uppför sig under samtal temligen ogeneradt, sätter sig helt slarfvigt på en stol och medan hon svarar slött och trögt på en del frågor, vrider hon på sig, ser sig omkring, vänder ryggen åt den tilltalande o. s. v. Allt emellanåt flinar hon till helt omotiveradt eller låter höra ett halfhögt något cyniskt skratt. Uppfattning och tankeverksamhet tröga och långsamma, stundom ganska oklara. Minnet nedsatt. Vill man, hon skall redogöra för sig sjelf och sina föregående lefnadsförhållanden, kommer hon sig ej för att berätta något i sammanhang, utan man måste genom oupphörligt upprepade frågor locka fram hvarje svar. Dessa äro för öfrigt i allmänhet föga upplysande, ofta hvarandra motsägende, äfven när det gäller småsaker, som hon ej kan ha någon som helst anledning att dölja och beroende helt och hållet af, huru man framställer frågorna; alltid låter hon slö och liknöjd. Namn, hemort, en del förhållanden i hemmet redogör hon för något så när, men beträffande ålder, födelseår och för öfrigt de flesta tidsbestämningar är hon osäker och uppger dem alltid på ett ungefär. Om sitt förhållande till brodern talar hon utan minsta blygsel eller tecken till ånger och tyckes ej ha någon som helst uppfattning af, att ha begått ett brott. Kan sålunda ej riktigt förstå, hvarför hon fördes till fängelse; »det var väl för elakt folk, som skälde» på henne »för pojken». På direkt fråga om hon ej tyckte, det var illa gjort, svarar hon: »vet inte, hvad jag skall säga om det». Brister så ut i skratt och tycker, »det är inte annat än att skratta åt alltihopa nu». För öfrigt får man föga besked af henne; hon »vet inte», »mins inte», »tycker det ej är mycket att tala om», »när det var gjort, så var det gjort» o. s. v. Söker man framhålla det orätta i hennes handlingssätt eller, att det kan åtföljas af straff, svarar hon helt lugnt: »det kan väl hända», och synes ej taga minsta intryck deraf. Hvad man kan locka ur henne öfverensstämmar i hufvudsak med, hvad hon enligt anamnesen förut omtalat.

Hon läser innantill helt mekaniskt och går på vare sig hon läser rätt eller ej. Kan ej det ringaste redogöra för, hvad hon läst. Tillfrågad derom, händer, att hon upprepar ett eller par af de sista orden eller ock kan man få henne säga hvad som helst, allt efter som man framställer frågorna. Kan ej räkna; äfven om man framlägger några slantar, har hon svårt att räkna ihop summan. Vet ej, hvad kungen heter och påstår, att drottningen heter Viktoria Maria. Påstod vid hitkomsten, att hon var hafvande, men förnekar det sedermera. Vet ej, hvar hon befinner sig.

Är stilla och beskedlig, arbetar någorlunda, men utan fart och håg. Sköter sig sjelf och är snygg, men temligen snaskig. Sömmen god. Klagar någon gång öfver måttlig hufvudvärk och öfver »ondt mellan magen och bröstet». Aptiten särdeles god,

afföringen utan anmärkning. Pulsen 86 jemn och regelbunden. Hjerotonerna rena. Vårdas å afd. B II och ligger på öfvervakningssal.

Diagnos: Dementia.

27/9. Berättar, att hon tidtals varit »hufvudsvag» och säger sig emellanåt då vara yr, så hon ej vet hvad hon säger och ej har reda på, hvad hon gör.

29/9. Har fått sin reglering.

2/10. Satt i dag och läste i en tidning, tydligen utan att alls följa med innehållet. Tillfrågad, hvad hon läste, svarade hon: »Guds ord».

5/10. Är nedstämd och gråter ofta, men lemnar föga eller ingen upplysning om orsaken.

10/10. Mera gladlynt, stundom retlig. Går och talar om för andra patienter sitt förhållande till brodern och att hon derfor blifvit anklagad. Då dessa yttra sig föraktfullt, derom till henne, händer, hon kommer i gräl och slagsmål. Tillfrågad, hvar hon befinner sig, svarar hon: »det är ett boningshus» och att de omgifvande människorna äro arbetsfolk.

13/10. De sista dagarne mera orolig, springer ofta fram och tillbaka på korridoren; stundom stampar hon, skriker och sjunger, svär och åkallar Gud omvexlande samt slår ibland till de andra pat. utan orsak.

22/10. Lugnare och fogligare; finar och skrattar för det mesta; mera frispråkig, men är föga besked med, hvad hon säger.

26/10. Blef för ett par qvällar sedan särdeles förbittrad, när kläderna skulle tagas ut, öfverföll betjeningen, bråkade och väsnades, så hon måste isoleras. Har sedan varit butter och tvär samt bråkig och våldsamt. Isolerad.

28/10. Stilla och lugn; arbetar tillsammans med de andra och ligger åter på öfvervakningssal.

30/10. Intet att tillägga.

4.

Sedan Kongl. Medicinalstyrelsen i skrifvelse till Kongl. Direktionen för Vexjö hospital af den 1 sistl. Juni förordnat, att å Malmö läns cellfängelse då förvarade och för våld å polisman i tjensteutföring tilltalade cigarrarbetaren Alfred Ferdinand O. från Malmö skulle för observation och undersökning intagas å Vexjö hospital, och undertecknad anmodats att till Kongl. Styrelsen inkomma med yttrande angående O:s sinnesbeskaffenhet, så får jag, efter tagen del af ransakningshandlingarne och på grund af här företagen undersökning af omförmälde O., som intogs härstädes den 21 sistl. Juni, vördsamt afgifva följande utlåtande:

Af hit öfverlemnade, härhos återgående handlingar inhämtas:

O. är född den 13 Mars 1857 i Köpenhamn, konfirmerad med försvarlig kristendoms-kunskap, är ogift och egde vid sin »försedling» från Malmö till Stockholm år 1884 medborgerligt förtroende. Om hans härstamning och helso tillståndet inom O:s slägt samt om hans tidigare öden och eget helso tillstånd före 1889 finnas ej andra än hans egna upplysningar. Enligt dessa kom han vid 10 års ålder i cigarrmakarelära i Malmö och arbetade der till 1882. Efter denna tid har han ej haft stadigt arbete utan flackat omkring såväl här i landet som i Danmark och Tyskland. Flere gånger har han i Malmö å dömts böter för fylleri och andra förseelser, 1880 den 23 April 2 månaders fängelse för våld mot polis, 1889 den 17 Maj 7 månaders straffarbete för stöld, 1888 den 30 Oktober i Köpenhamn 8

månaders förbättringsarbete, hvarjemte han flere gånger varit ådömd tvångsarbete för lösdrifveri. Han är nu skrifven å arbetsinrättningen i Malmö.

Den 15 sisl. Mars uppträdde O. klockan omkring 6,20 e. m. å allmän plats i Malmö i hög grad berusad och orsakade genom lifiga gester och »krumbugter» folksamling. Då han ej lyssnade till polismans uppmaning att afståsna sig, anhölls han och af-fördes mot poliskontoret. Efter att hafva gått med några steg, började han göra häftigt motstånd, slog och sparkade omkring sig och kastade sig på gatan. Sedan i närheten patrullerande polis tillkommit, upplyftes O. på en stadsbudsvagn under våld-samt motstånd, hvarunder han slog hjelmen af den ene polis-konstapeln och sökte bita den andre, och forslades derefter, qvarhållen af konstaplarne, till poliskontoret, der han insattes å förvaringscell.

Påföljande morgon, då vakthafvande öfverkonstapeln (måls-eganden) väckte O. och tillsade honom att medfölja in i vakt-rummet för att underteckna rapporten angående föregående eftermiddags uppträde, vägrade han att stiga upp, påstående att han vore sjuk. Vid tillfället närvarande personer funno honom ej sjuk utan tredskande. Inburen i vaktrummet lades han på en bänk, der han qvarlåg en stund, skrek och oqvädade måls-eganden, kallade honom »förbannad tjufstryk» m. m. Då måls-eganden, som förgäfves sökte lugna O., vid ett tillfälle kom i O:s närhet, sprang denne plötsligt upp och tilldelade med knuten hand målseiganden ett kraftigt slag å hufvudet, så att svullnad uppkom.

Inför Rätten den 18 Mars vitsordade O. såväl prestbetygets som egna till rapporten lemnade upplysningar. Af hvad honom nu lades till last, mindes han ingenting, men väl att han till-bragt natten å poliskontoret. Han påstod att han, som lede af en svår sjukdom, troligen fallandesot, ifrågavarande afton och natt haft anfall af denna sin sjukdom.

Af fängelsedirektören upplystes: att O:s uppförande under de dagar, han nu vistats å fängelset, varit sådant, att det kunde vara tvifvel underkastadt, huruvida han egde sina sinnens fulla bruk samt att O. för någon tid sedan blifvit från tvångsanstalten i Karlskrona utsläppt med tillkännagifvande, att han icke vore duglig till arbete, hvilken arbetsoduglighet direktören förmodade hafva haft sin grund i O:s sinnesbeskaffenhet. Vidare har af fängelseläkaren inhemtats: att O., som sedan 1889 af och till varit intagen å Malmö arbetsinrättning, redan under första vistelsen derstädes haft epileptiska anfall, hvilka isynnerhet plägat uppträda efter alkoholmissbruk, att förvirring efter an-fallen aldrig iakttagits, att O. alltid varit af ett retligt sinnelag, ofta kommit i gräl och slagsmål med andra hjon å inrättningen och äfven öfvat våld mot betjeningen, att han enligt uppsynings-mannens vid arbetsinrättningen uppgift sedan 1889 så små-ningom blifvit allt slöare till själsförmögenheterna och säre till kroppskrafterna; att O. de 2 å 3 första dagarne af sin vistelse å länsfängelset d. g. förefallit förvirrad och oredig, att han sedan dess varit redig om än minnesslö, att han hvarje vecka haft flere epileptiska anfall, liksom han ock vid sina många föregående sejourer å länsfängelset haft dylika anfall och dervid ofta slagit sig i hufvudet och en gång ganska illa skadat näsan, som ännu bär tydliga ärr deraf; att O. varit i det hela beskedlig och foglig, men att med hans arbete blifvit föga bevändt.

Vid de samtal fängelseläkaren hade med honom ville eller kunde O. föga minnas af sitt gångna lif, kunde alldeles icke uppgifva några bestämda data, sådana som rapporten upptager om de straff han undergått, och sade sig af den sak, hvarför han hölles häktad, blott minnas att han gick i Södergatan, der polisen tog honom samt att han följande morgon tog en civil-klädd person i kragen, sedan denne först fattat tag i honom. Att han skulle slagit målseiganden förnekade han allt minne af och sade sig vara alltför klen och svag för att kunna utdela något kämbart slag.

I sitt utlåtande förklarar fängelseläkaren, d:r Th. Petré; »att O. lider af epilepsi och såsom ofta är fallet med epileptici alltmera förslöats till intelligens, etiska begrepp och framför allt minne, så att han närmar sig gräusen för verklig sinnessjukdom, om han än ej bestämdt kan sägas hafva öfverskridit denna gräns; att utom epilepsien troligen äfven alkoholmissbruk bi-dragit till denna nedsättning af själsförmögenheterna; att ingen-ting talar för, att O. under omedvetet tillstånd efter ett epilep-tiskt anfall utdelat det ifrågavarande slaget; att hans oförmåga att erinra sig något om detta våld och, hvad dermed står i sam-manhang, till stor del torde vara simulerad, men att han, i lik-het med många gamla epileptici, har ett lättretligt lynne och, då något går honom emot, handlar impulsivt, följande sin drift, utan att kunna beräkna följderna af sina handlingar, bedöma det rätta eller orätta deri eller förmå beherska sig.»

På grund häraf afgaf fängelseläkaren det intyg att han »funnit O. vid det angifna tillfället hafva saknat och äfven nu, närhelst han kommer i affekt, sakna förståndets fulla bruk».

O. intogs å Vexjö hospital den 21 Juni 1898.

Status præsens den 22 Juni—3 Juli.

Pat., 164 cm. lång, väger 60 kg. Kroppen är kraftig och välbygd; hullet ordinärt; muskulaturen något slapp; allmänna utseendet friskt. I hufvudets bildning och form är intet annat att anmärka än att bakhufvudet är ganska bredt och nackknölen ovanligt starkt uttalad. Hufvudets omkrets är 57,5 cm., dess längd 19,7, dess bredd 15 cm.; index 761. Ansigtet är ganska kort, rätt bredt öfver okbågarne och afsmalnar jemt och raskt mot hakan, som är ovanligt spetsig och något indragen. Venstra ansigtshalfvan är i sin helhet något mindre än den högra. Munnen sitter något snedt till venster och uppåt och hakan är sned i samma rigtningar. Näsan är mycket stor och tjock med flere ärr å ryggen och spetsen tydligt devierande åt höger. Ögonen sitta rätt och äro välteknade. Iris är blå. Håret mörkt. I ansigtet och pannan finnas talrika mindre ärr efter sår, erhållna i slagsmål eller vid anfall af sjukdomen, och i nacken, på grän-sen mellan hjess- och nackbenet något till venster om medel-linien, ett 4—5 cm. långt ärr med ej fullt rörlig hud och tydlig fördjupning i benet. Ansigtuttrycket vittnar om slapphet och saknad af energi. Blicken är i allmänhet uttryckslös, men bli vid tilltal eller samtal om hans förhållanden mera vaken, miss-tänksamt forskande och hela hans hållning får då intrycket af en person, som gör sig beredd till försvar eller söker taga sig i akt för att säga för mycket. Stämningen är indifferent. Lynnet mycket retligt. Vanligen lugn, vänlig och höflig, blir han vid

motsägelser eller framkastadt tvifvel om hans uppgifter genast alldeles gråhvit i ansigtet, blicken blir stickande, ilsken, fibrillära ryckningar visa sig kring munnen och i venstra ansigtshalfvan, talet blir snabbt och hväsande och det har ej sällan händt att han utslungat eder under sådana åtbörder att beherskningen syntts svigta. Efter några ögonblicks tystnad har han åter varit lugn, vänlig och höfelig. Han uppfattar och besvarar redigt, fast ofta undvikande framställda frågor. Till rummet är han väl orienterad. Tiden tyckes mindre intressera honom. Han vet årtal och veckodag, men ej datum. Om de sina och sig sjelf var han i början ytterst förbehållsam, besvarade i allmänhet frågor med 'vet inte', 'kan inte minnas' o. s. v., men har så småningom blifvit ganska öppenhjertig. Om de sina har han meddelat, att modern ibland hade svimningsanfall med ryckningar i ena armen, att fadern var af häftigt lynne och 'söp godt' samt att syskonen, så vidt han vet, äro friska. Sjelf har han städse åtnjutit god helsa. Vid 8 å 10 års ålder kom han i cigarmakarelära och började samtidigt använda snus och tobak i både näsa och mun i obegränsade kvantiteter. 14 år gammal började han använda spritdrycker och sedan 17 å 18 års ålder i så stor mängd som medlen tilllätit; dock arbetade han ganska ordentligt till 1882. Sedan dess har han ej haft stadigt arbete utan flackat omkring i Sverige, Danmark och Tyskland. 1879 träffades han, efter att hafva supit flera dagar, af sitt första 'fallandesotsanfall' och beskriver detta sålunda: rätt som han gick, började trottoir och husrader draga förbi honom i flygande fart, han kände sig yr, rusade rakt öfver gatan in i en förstuga, der han slog handlöst i golfvet och förlorade medvetandet. Efter en stund vaknade han och kände sig matt och trött, dock ej värre än att han genast kunde återupptaga 'swycken' med kamraterna. Sedan dess har han ofta haft dylika anfall under eller strax efter rus, men aldrig när han någon tid afhållit sig från sprit; t. ex. efter 3 månaders absolutism aldrig anfall de två sista. Om anfällen upplyser han, att de ibland föregås af en 'liten knäck i magen', men vanligen komma utan någon som helst förkänning, att han saknar minne af hur han fallit och af allt, som skett under anfallet, hvilket vanligen följes af en stunds sömn, att han aldrig haft ryckningar i kroppen eller skurit tänder eller bitit sig i tungan eller skjutit fradga ur munnen eller skrikit under anfällen, såvidt han vet. Vanligen ha anfällen kommit, då han, tvingad af omständigheterna att afhålla sig från sprit, haft ånger och ruelse öfver att han som arbetsför man ej skall kunna låta bli sprit och i stället försörja sig, då han kan ett handverk. Oändligt många gånger har han lofvat sig sjelf att ej smaka sprit, men så snart han kommit i tillfälle, har begäret tagit öfverhand och han tagit sig rus efter rus så länge han på något sätt kunnat komma åt eller tills han hamnat hos polisen. Han påstår sig sakna allt minne af hvad som sker under »stupfylla» och hafva endast dunkelt minne af hvad som sker under lindrigt rus. Om sina kollisioner med rättvisan och polisen är han ej mån att tala. Så snart man vidrör dem får han en misslynt uppsyn och ger vanligen svaret 'ja' mins inte', 'ja' kan inte komma ihåg allt' o. s. v. Att viljan här fattas ser man genast på uppsynen och finner af de detaljerade upplysningar, han kan lemna om betydelselösa episoder från den ena eller andra inrättningen. På sista dagarne har han ur minnet framletat polisrapportens data och minnes säkerligen

många andra. Sista uppträdet förnekar han fortfarande allt minne af, men retad af framkastade tvifvel om hans bristande minne, gör han i hast en osammanhängande berättelse om hur han hårdhänt greps af en poliskonstapel, kastades upp på en stadsbudsvagn och, kvarhållen af 2 'stora poliser', fördes till poliskontoret och ned i ett rum med endast en brits. Lugnad tillägger han: 'detta är som jag hört berättas'. Han beskriver noga, hur han genast lade sig på britsen och somnade. Under natten vaknade han 2:ne gånger och befann sig liggande på golfvet. Af den omständigheten att han ramlat i golfvet under natten och hade ondt i hufvudet på morgonen sluter han med bestämdhet att han haft 2:ne anfall af sin 'svåra sjukdom' under natten. På frågan om ej möjligen dessa båda argument kunnat orsakas af ruset — ty att han var full på aftonen erkänner han — svarar han endast med ett förläget leende. Att polisen kom in och väckte honom och ville att han skulle gå in och skriva under 'den der galna rapporten' minnes han, men inte 'ett dugg' annat. För resten finner han det både löjligt och enfaldigt att tro, att han skulle vara så dum att han slår en polis på kontoret och att han, som är så liten och kraftlös skulle kunna tillfoga en 'stor polis' någon skada, helst som ett skrank var emellan. Han påstår sig hafva haft anfall här första natten, därför att han på morgonen låg bredvid madrassen. Han låg neml. på golfvet första natten och kände sig tung och slapp med hufvudvärk och olustighet.

Enl. betjeningen har O. allt sedan inkomsten uppfört sig som en frisk, något likgiltig människa, varit vänlig, foglig, höfelig och snygg. Anfall ha ej förmärkts. Sömmen har städse varit god. Pupillerna reagera normalt såväl för ljus som accommodation, äro likstora, runda och normalt vida. Öfriga sinnesorgan tyckas och fungera normalt. Patellarreflexerna äro svaga och cremasterreflex fås endast på höger sida. Testes äro ovanligt små och slappa. Bukreflexerna äro svaga. Gången är säker och vändningar utföras med säkerhet. Rombergiska fenomenet finnes ej. Talet är hest, men tydligt. Tungan devierar något åt venster vid utsträckning. Fibrillära ryckningar hafva ej observerats i den, men kring munnen och i venstra ansigtshalfvan, särskildt då han bli irriterad. Mjuka gommen och gombågarna utan anmärkning. Från inre organ intet annat att anmärka än att hjerttonerna äro något dofva. Rigiditet förmärkes ej i palpabla kärl. Afföringen är regelbunden. Matlusten god. Urinen klar, sur, socker- och ägghvitefri, sp. v. 1,020. Pat. hålles till sängs och ligger å allmänt rum å lugn afdelning.

7/7. Alltjemt lugn, stilla, vänlig och foglig; får i dag kläder.

9/7. I går kl. 12,30 strax efter intagen middag föll O. liksom träffad af blixten från bänken, der han satt och samtalade med en skötare, framstupa på golfvet. Ändring i lynne eller uppförande hade förut ej förmärkts. Omedelbart efter fallet märktes allmän sträckning i hela kroppen och derpå häftiga ryckningar i armar, ben och hufvud, fradga flöt ur mun och näsa, ansigtet var blårodt, munnen hopbiten — ej bitt i tungan —, händerna knutna med tummarne inslagna. Hela krampstadiet varade 8—10 min. och under detsamma var han fullt medvetelslös. O., som i fallet lindrigt skrapat högra örat och högra ansigtshalfvan, fördes derefter i säng. Först 1/2 timma efter anfallet återkom han till full sans. Han kände sig då dåsig, klagade öfver hufvudvärk, saknade minne af allt, som

passerat dittills från den stund han föll, men var för öfrigt lugn och redig.

Kl. 5 e. m. nytt anfall, fullständigt likt ofvan beskrifna utom att ansigtet var likblekt och häftiga kräkningar instälde sig efter detsamma. Så snart han återkommit till full sans klagade han öfver smärta i högra sidan af bröstet, särskildt vid djupa andetag, hostade rätt mycket och hade stor svårighet att andas. Pulsen 130 i minuten. Temp. 39,2° C. Vid undersökning befans perkussionstonen i högra axillartrakten något dämpad, respirationsljudet fåsande med talrika fuktiga rassel och ronchi. Af anfallet sade han sig ej hafva något minne. Han kände sig dåsig och sjuk, men var lugn och fullt redig.

Kl. 8 e. m. hade han ytterligare ett anfall, som räckte omkring 15 min., äfven då med häftiga ryckningar och likblekt ansigte men utan kräkningar. Efter anfallet sof han omkring en half timma, då han vaknade fullt redig och lugn. Pulsen som vid förra anfallet, temp. 39° C. — Har sofvit godt i natt, men känner sig mycket matt och trött i dag. Hållet i bröstet och hostan äro i dag bättre. Pulsen är lugn, 80 i min., temp. 37,4° C.

¹²/₇. Tillståndet nu ganska godt. Smärtan i bröstet är borta. Hostan obetydlig. Perkussionstonen i högra axillartrakten klar. Respirationsljudet derstädes vesiculärt med endast en eller annan ronchus. Aptiten, som ett par dagar varit mycket klen, är i dag god.

²⁴/₇. Omkr. kl. 3 e. m. anfall med häftiga ryckningar i armar och ben, blårodt ansigte, hobbiten mun, rosslande respiration. Blodblandad fradga frustade ur munnen vid hvarje andetag. Corneal- och pupillarreflexer upphäfd. Efter cirka 8 min. qvicknade han så småningom till och var då ytterligt irriterad och arg, ville ej svara på frågor eller också svarade han trotsigt och snäsigt, ville ej tillåta undersökning af puls och temperatur. Det oaktadt ansatt med frågor och undersökning satte han sig upp i sängen, knöt händerna, stirrade skarpt på den frågande — lifliga fibrillära ryckningar spelade kring munnen på honom —, blef ohöflig, tilltalade läkaren med 'du' och man såg tydligt, att ej mycket behöfdes för att han skulle öfvergå till handgripligheter. Också yttrade han till betjeningen, sedan läkaren gått: 'hade han suttit här litet till och resonnerat, hade han dj—la i mig fått en kyss'. Några timmar senare mindes han ingenting af anfallet eller sitt uppförande efter detsamma, ville icke tro att han varit så arg och ohöflig mot läkaren, föreföll mycket ångerfull och bad om ursäkt, om han betedt sig såsom upplysts. Pulsen var under detta anfall 120 i min. och temp. 37,4° C.

⁹/₈. I går afton kl. 9 anfall. Då journalskrifvaren, som på afstånd hörde den rosslande respirationen, tillkom, låg O. stilla på rygg i sängen med kläderna kastade om hvarandra. Ansigtet var uppsväldt, starkt kongestionerat, ögonen halföppna, rigtade starkt uppåt, pupillerna vida, reagerade något för starkt ljus; ur munnen flöt blodblandadt skum. Hela kroppen kändes brännande het och var alldeles våt af svett, som flöt i droppar från pannan och ansigtet. Patellarreflexerna voro borta. Puls 120 i min. För tilltal eller kraftig beröring reagerade han ej alls. Efter 4 à 5 minuter började han respirera lugnt, pulsen blef lugn, 80 i min. och han slöt ögonen. Några minuter senare kunde han genom kraftigt tilltal eller beröring väckas så pass, att han vände hufvudet, slog upp ögonen och stirrade fullkomligt frånvarande på den tilltalande, men svar stod ej att få.

Lemnad i ro, insomnade han tungt. I dag minnes han ingenting af det passerade, men känner sig mycket trött och slapp, så han ber få ligga. Efter att hafva sofvit hela förmiddagen känner han sig nu fullt kry och får stiga upp. Han är lugn, vänlig och höflig, vidhåller, att han ingenting minnes af sjelfva anfallet, men väl att han strax dessförinnan var uppe på klosetten samt att han plötsligt kände 'knäcken' i magen och sprang mot sängen.

²⁰/₈. I dag på f. m. föll O. enl. betjeningen helt plötsligt framstupa på promenadgården. Häftiga ryckningar visade sig i både armar och ben och han rosslade som vid föregående anfall. Efter 2—3 min. sprang han upp och var då mycket häftig och arg mot hvar och en, som kom i hans närhet; gaf en medpatient utan någon anledning ett par örfilar. I fallet hade han skrapat sig å högra ansigtshalfvan och örat. Efter en timmes tid lugnade han sig något men var hela dagen ovanligt retlig, svor och grälade öfver allt och alla. Kl. 9 på aftonen träffades han af ett nytt anfall, hvilket för journalskrifvaren tedde sig som det den 9:de beskrifna med undantag af att pupillerna ej reagerade för starkt ljus.

²¹/₈. O. har sofvit godt hela natten, men känner sig slapp och trött och vet deraf att han haft anfall, men minnes ingenting.

²⁸/₈. De två sista dagarne har O. varit ovanligt retlig och häftig och vid aftonronden i dag var han ytterst uppretad mot en medpatient, hvilken vågat titta i en bok, som O. höll i hand. Han hade genast gifvit den nyfikne en örfil och förföljde nu denne med skällsord, svordomar och hotelser. Då pat. fördes undan kunde O. lugnas något, men så snart O. ånyo fick syn på denne, förlorade han all besinning och rusade på honom. Medpatienten måste flyttas till en annan afdelning.

²⁹/₈. Är i dag lugn och erkänner sig ett par dagar hafva varit mycket häftig utan att kunna förklara orsaken.

³/₉. I dag vid middagstiden anfall. Häftiga ryckningar i hela kroppen under 2 min., derefter förut beskrifna comatösa tillstånd under 5 minuter och sedan 2 timmars djup sömn. Vid uppvaknandet var han slö och retlig.

⁴/₉. I dag är han lugn och vänlig. Saknar alltjemt arbetslust.

²⁰/₉. Anfall likt förut beskrifna.

⁸/₁₀. Sedan förra anteckningen intet anfall, men O. har allt emellanåt för en dag eller två visat sig mycket lättretlig och grälsjuk; är f. n. lugn och vänlig.

²⁰/₁₀. O. har i dag enl. betjeningen haft 2:ne anfall. Det ena vid 10-tiden f. m. liknade mera ett plötsligt påkommande svindelanfall. O. föll neml. med ens framstupa, låg endast några sekunder alldeles stilla och reste sig sedan sjelf. Han såg vid uppvaknandet virrig och frånvarande ut, men klarnade genast och kände sig derefter slapp och liksom 'bekländ i bröstet' såsom ofta efter anfall. På eftermiddagen mellan 3 och 4 fick han ett typiskt epileptiskt anfall med tonisk och klonisk kramp, munläsa, blodblandad fradga ur munnen, snarkande respiration och flere minuters medvetslöshet. Efter 5 à 10 min. vaknade han och visade sig till lynnet som före anfallet. Vid aftonronden var han redig och lugn men mycket slapp till kropp och själ.

⁴/₁₁. Allt emellanåt mycket retlig och grälsjuk. I dag på morgonen träffades han på klosetten af ett snabbt öfvergående anfall och vid middagstiden af ännu ett med klonisk kramp i

högra sidans extremiteter, conjugerad deviation, snarkande respiration och blodblandadt spottflöde. Anfallet varade endast 3—4 minuter och O. var vid uppvaknandet redig och vänlig, igenkände genast öfverläkaren och besvarade framställda frågor slappt men redigt. Han kände sig tung och yr i hufvudet.

^{5/11.} Vid samtal redogjorde han i dag för öfverläkaren utförligt med angifvande af namn och en hel mängd detaljer för sina släktförhållanden. Han meddelade sålunda nu att han hade 5 syskon: 2 bröder och 3 systrar. Af dessa har äldsta systemen 'svindelanfall' allt emellanåt, 'då hon blir ledsen'. Äldsta brodern var 'tråkig till humöret' och hängde sig för omkring 2 år sedan. En syster dog som barn i scarlatina. De 2 andra syskonen äro friska. Vid samtal om åtalade gerningen blef han mycket uppretad, sökte med kongestionerad ansigte och häftiga åtbörder framhålla det orimliga i polisernas uppgifter och syntes nära att tappa all själfbeherskning.

^{7/11.} Upprepade och vidhöll i dag för journalskrifvaren förenämnda upplysningar om syskonen. O., som hittills saknat arbetslust så fullständigt att ej ens det starka begäret efter snus kunnat förmå honom att lägga hand vid det minsta, såsom t. ex. att plocka dref eller biträde inomhus, för att sålunda förskaffa sig det efterlängtade snuset, utan hvilket han säger sig känna sig olustig och tung i hufvudet, har i dag börjat hjälpa till vid bäddning och städning.

Af ofvanstående framgår således, att O. — enligt egen uppgift hereditärt belastad — sedan tidiga år fört ett vagabonderande supigt lefnadssätt, flerfaldiga gånger kommit i kollision med rättvisan och på grund häraf tillbragt mycken tid i fängelser och arbetsinrättningar. Sedan längre tid tillbaka — enl. O:s uppgift sedan 1879 och med visshet styrkt sedan 1889 — har han haft epileptiska anfall. Sedan sistnämnda tidpunkt har hos O. äfven observerats den epilepsien i regel åtföljande karaktersförändringen — retlighet, impulsivitet, nedsättning i intelligens och moraliska begrepp samt olust för och oförmåga till ordnad arbete m. m.

Under vistelsen härstädes hafva vid upprepade tillfällen och under sådana omständigheter, att hvarje möjlighet af simulation kunnat uteslutas, iakttagits dels mer eller mindre typiska med amnesi förbundna epileptiska anfall, ofta följda af stegrad retlighet med aggressiva tendenser, dels vid några tillfällen en sådan affektartad exacerbation af den konstanta irritabiliteten att den icke torde kunna tolkas annorlunda än såsom en epileptisk equivalent.

Beträffande omständigheterna i sammanhang med öfvervåldet, har O. själf uppgifvit att han under natten dessförinnan haft

2:ne anfall, slutande sig härtill dels deraf att han 2:ne gånger vaknat och funnit sig liggande å golvet, dels af på morgonen förefintlig hufvudvärk — tvenne för O. själf gällande kriterier, hvilka äfven här af honom anförts såsom bevis för här hafda nocturna anfall. Om än dessa O:s uppgifter skulle kunna få en naturlig förklaring såsom rusets efterverkningar, så kan å andra sidan, och säkerligen med större berättigande, såsom stöd för sannolikheten af O:s uppgifna anfall å poliskontoret framhållas det allmänt kända förhållandet, att alkoholmissbruk hos epileptici ytterst lätt framkalla anfall, något som beträffande O. förut observerats af personalen å arbetsinrättningen. För antagandet, att öfvervåldet skett efter eller i sammanhang med ett obeaktadt epileptiskt anfall eller dermed likvärdigt tillstånd, tala vidare det omdömeslösa i våldsgerningen, dennas motivbrist och impulsivitet samt analogien med härstädes observerade utbrott af sjukdomen. Sjelfva det absurda i det äfven här städse upprepade förnekandet af åtalade gerningen torde, sedt i sammanhang med öfriga patologiska moment, böra uppfattas såsom epileptisk amnesi och icke såsom brottslingens hårdnackade bestridande af ett uppenbart faktum. — Såsom ytterligare skäl för sannolikheten af åtalade gerningens patologiska natur må ånyo erinras om fängelsedirektörens anmälan, att O:s uppförande i fängelset varit sådant, att tvifvel uppstått, huruvida han egde sina sinnens fulla bruk, samt om fängelsebetjeningens upplysning, att O. de 2—3 första dagarne efter sin inkomst till fängelset förefallit förvirrad och oredig, att han sedan varit redig men minnesslö samt att han hvarje vecka haft flera epileptiska anfall.

På grund af och i öfverensstämmelse med hvad här anförts får undertecknad härmed på heder och samvete intyga:

1:o att tilltalade cigarrarbetaren Alfred Ferdinand O. sedan flere år lidit och fortfarande lider af fallandesot (epilepsia);

2:o att de hos O. uppträdande epileptiska anfallen och med dessa likvärdiga tillstånd kunna förmedla eller framkalla plötsliga våldsgerningar, vid hvilkas begående han måste anses beröfvad förståndets bruk;

3:o att skäl finnas för antagandet, att den tilltalade äfven vid åtalade gerningens begående varit beröfvad förståndets bruk; samt

4:o att de plötsliga våldsamhetsutbrott, den tilltalade visat sig hafva, särskildt efter spirituosamissbruk, kunna göra honom för allmänna säkerheten vådlig.

Vexjö hospital den 8 November 1898.

Emil Lindell.
Öfverläkare.

Bihang.

Enskilda vårdanstalter för sinnessjuka.

1. Vårdanstalten Holmehus.

Enligt koncessionen för denna anstalt få 12 sinnessjuka kvinnor vårdas samtidigt derstädes.

Anstalten har hela året varit fullt belagd utom 4 månader, då en plats var ledig. Flera patienter hafva anmälts utan att kunna få inträde.

Inga tvångsmedel hafva användts och isoleringsrummet har ej begagnats. Ett försök till strypning har af en patient gjorts men förhindrats. En patient har utskrifvits frisk. Tillfriskningsprocenten alltifrån anstaltens öppnande utgör bland dem, som vid inkomsten varit sinnessjuka kortare tid än 2 år, 53 % och bland de öfriga 11 %.

Under året hafva två patienter intagits, en för tungsinne och en för förryckthet. Hos den ena hade sjukdomen egt bestånd under 3 månader, hos den andra 3—4 år. En patient har tillfrisknat efter att hafva vistats å anstalten i 1—2 år och lika länge varit sinnessjuk. Ingen har under året affidit eller haft någon tillfällig sjukdom. Af de 12 vid årets slut qvarliggande voro 11 sådana som varit sinnessjuka längre tid än 2 år.

2. Vårdanstalten Solna sjukhem.

Å denna anstalt få 12 män och 10 kvinnor samtidigt vårdas.

Fortfarande hafva kvinnliga afdelningssköterskor, som genomgått sjuksköterskekurs vid Sabbatsberg eller annat sjukhus varit med godt resultat anställda å såväl manliga som kvinliga sjukafdelningarna. Utom de fyra afdelningssköterskorna hafva i allmänhet varit anställda 2 sköterskebiträden eller undersköterskor,

2 nattsköterskor och 1 manlig vårdare samt dessutom 3 privat-sköterskor och 1 privatvårdare.

Under året hafva 22 män och 21 kvinnor erhållit vård. Af dessa hade 14 män och 13 kvinnor under året intagits, 10 män och 12 kvinnor för enkel sinnessjukdom, 4 män och 1 kvinna för dementia paralytica. Af de vårdade hafva 5 kvinnor afförts såsom tillfrisknade, 3 män och 1 kvinna såsom förbättrade och 6 män och 5 kvinnor såsom oförbättrade, 2 män såsom affidna. Vid årets slut qvarlågo 11 män och 10 kvinnor. Af de under året intagna 27 patienterna hade 23 varit sinnessjuka kortare tid än 2 år. Tillfriskningsprocenten under de fem år anstalten egt bestånd har i medeltal varit 24,4 %. Två patienter hafva under året affidit, den ene af kroniskt njurlidande, den andre af paralytiskt anfall. Ett fall af ros och 3 fall af influensa hafva under året förekommit.

3. Vårdanstalten Katrinelund.

Sedan år 1892 har tillstånd funnits att å Katrinelund samtidigt vårda 10 sinnessjuka kvinnor. Under redovisningsåret har nådigt tillstånd beviljats att å det närbelägna Tusculanum samtidigt vårda 5 sinnessjuka kvinnor. Båda dessa lägenheterna disponeras af samma egarinna, som utöfvar ledningen af det hela under läkares tillsyn. Under året hafva 15 patienter vårdats, af hvilka 5 intagits. Af de vårdade hafva 2 under året afförts och 13 qvarlågo vid årets slut. De intagna hafva lidit af enkel sinnessjukdom; hos fyra af dessa har sjukdomen egt bestånd kortare tid än ett år, en har varit sinnessjuk öfver 5 år.

Ingen har tillfrisknat och ingen affidit. Tillfälliga sjukdomar hafva ej förekommit.

